

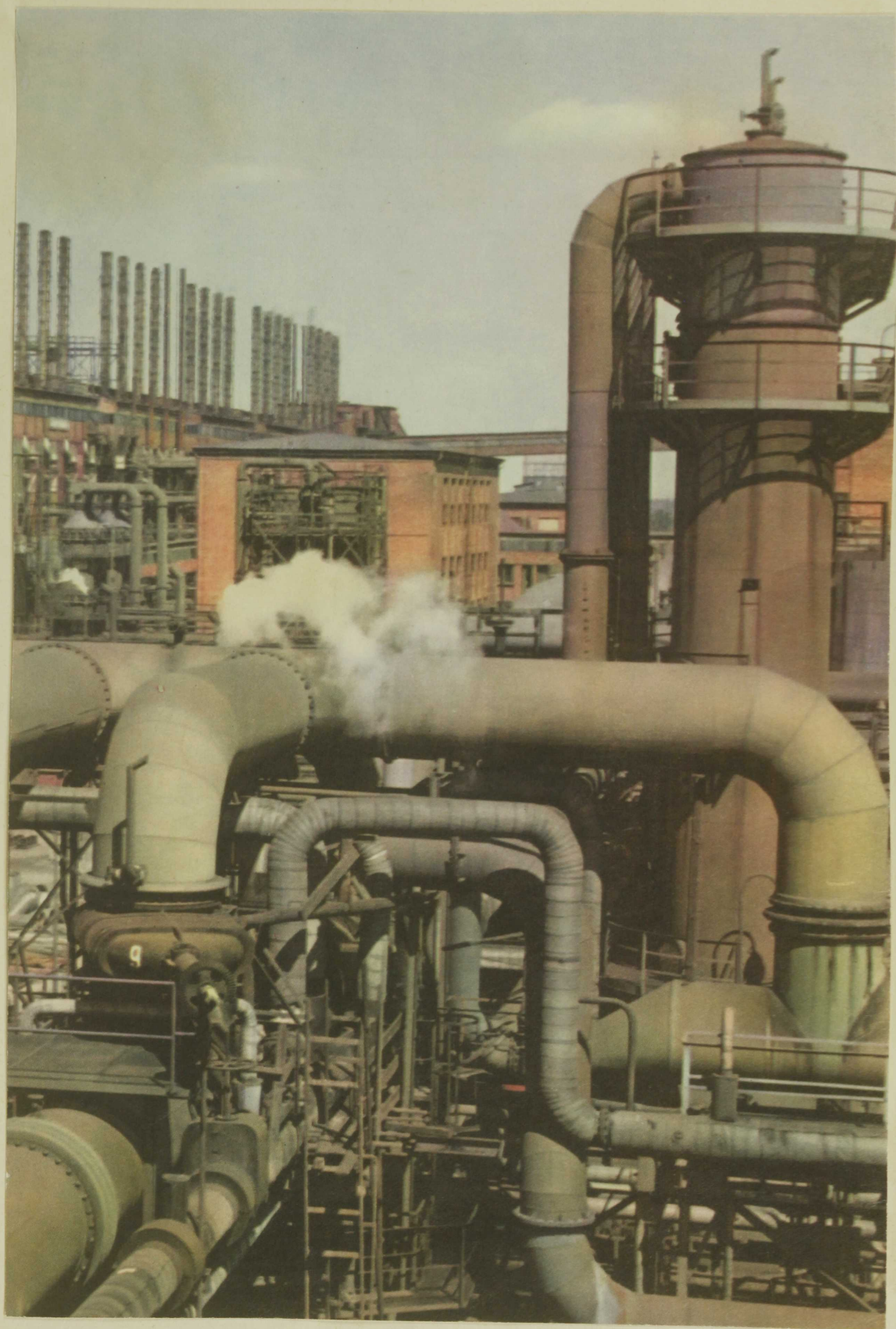
Tartu Riiklik Ülikool
Üldise ajaloo kateeder

Saksa Demokraatliku
Vabariigi
tööstuse areng aastail
1945 - 1959

Diplomitöö

Sven S'agris
VI KURSUS

Tartu 1960

Sissejuhatus.

Saksa Demokraatlik Vabariik on muutunud rahu riigiks, uue Saksaamaa hällis, kus viiakse ellu sama rahva parimate soovide ja Englin' ideid.

Saksa tööliste oli ajatada jäänud aastakümneid kestnud heitlus tööliste riigi loomisest. Pöördepunktis muutus Saksaamaa vabastamine fašistlikest režiimist Nõukogude Armeel poolt.

Nõukogude okupatsioonivõimud annid otsuse ellu rakendada Saksaamaa tulevikuks käsitlevaid Potsdami otsuseid Anti rahuotstarbelise majanduse üleshitamise organiseerimisele Ida-Saksa maal. Nõukogude okupatsioonivõimudele on otsuse otsuse igapäevast abi Saksaamaa Kommunistlik Partei. Partei kutsub töötajaid oma maa majanduse taastajate esindajad.

Õeldame, et nüüd tugev on kett, kui tugev on tema kõige nõrgem liili. Sõjatuhest väljunud Ida-Saksaamaa majanduse kõige nõrgemad liiliis ole tema tööstus. Sõjatuhest olid hävinenud sajad

suured tööstusettevõtted. Suuri raskusi oli olema-
olevate tööstusettevõtete toorainetega varustamisel.

Et vältida tööliste kyllustamist kahe võitlus-
partei (kommunistlik partei ja sotsiaal-demo-
kraatlik partei) vahel, ühinevad need töölisparteid
1946. aastal ühiseks SSÜP-Saamaga Sotsialisti-
kuse Ühtsusparteks.¹

Algas üldrahvaline võitlus tööstusettevõtete taas-
tamise ja uute energiatööstuste loomise eest.
See võitlus parema hõlme eest oli algusest peale
edukas, sest võitlus jättis vahetult Saamaga
Sotsialistlik Ühtsuspartei.

Võimane muutis maa majanduse ja aegade
tööstuse taastamisele kaasa tõmmata kõikide
elanikkonnemehete ühine jõud. SSÜP juhid selgita-
sid laialdele rahvahulgale, et võitlus, mis toimub
Ida-Saamaga majanduse taastamise eest, ei oma
mitte ainult kohalikku tähtsust, vaid on suure
rahvusvahelise tähtsusega. Ida-Saamagaest sai
enimetest rahupäevadest alates sotsialismimaade
kõige kõhnemad elanikud.

„Saamaga territooriumil seisavad vastu-
mise sotsialism ja kapitalism,“ ütles W. Ulbricht
SSÜP V kongressil tehtud ettekandes „repärsist

1. Vt. „Tyabga“ № 364. 30. jaanuar 1958.

seisneb meie ülesanne selles, et Saksamaal, teadus-
liku sotsialismi kodumaal, Karl Charaxi ja Fried-
rich Engeli kodumaal, näidata kõikidel eluala-
del sotsialismi eeliseid."⁴

Ida-Saksamaa tööliksed otsustanud rahuli-
ku võistlusega majandusalal tõestada sotsialist-
liku majandussüsteemi kindlat üloolekut kapita-
listlikust majandussüsteemist. juhtiv koht selles
võistluses kuulub tööstuse arendamisele.

Nõunogude Okupatsioonitsöönist kawas väga
rahuarbastav ja demokraatlik sotsialismimaa-
Saksa Demokraatlik Vabariik.

Võideldes energiliselt rahu säilitamise eest, ei
unusta SDV töötajad hetkekski tööstuse edasise
arenguga seoses olevaid probleme. Väga lähedalt
on jõutud esmajärgulise ülesande täitmisele-
ületada Lääne-Saksamaa toodangu tase ihe
elaniku kohta. Saksa Demokraatliku Vabariigi valit-
sus loodab selle ülesande täita juba 1961. aastal.

Valituse seisukohta selles küsimuses tõi ilmekalt
esile W. Ulbricht, öeldes: On möödapääsmatu võtali-
saavutada Saksa Demokraatliku Vabariigis majanduses
selline õitseng, et oleks selgelt näidatud sotsialistliku
ühiskonna üloolek imperialistide võimutsemisest

Borini riigi ja et selle tulemusena kõigi tähta-
mate tööstus- ja toidukaupade tootmise tase
ühe elamine kohta ületama tääre Sausamaa
taseme."¹

Käesoleva töö ülesandeks on käsitleda töös-
tuse arenguga koosolevaid küsimusi Sausamaa
Nõunogude okupatsioonitsoonis ja Sausa Demokraat-
likus Vabariigis. Vähesel määral tulvad vaatluse
alla eelgi Sausa Demokraatliku Vabariigi plaa-
nid tööstuse arendamisel käesoleval seitsmeaasta-
kul.

Esimeses peatükis tehakse ülevaade Ida-
Sausamaa tööstuse olukorrast vahetult sõjale järg-
nenud aastail. Põhiülesanneteks olid siis võitlus
töölisulami ühtse eest, purustatud tööstusette-
võtete taastamine ja võitlus säilinud tööstuse
käikulaurumise ning toorainetega varustamise
eest.

Teises peatükis tutvatakse üle ajalooline sünd-
mus sausa rahva des- Sausa Demokraatliku
Vabariigi moodustamine. Selles peatükis leiavad
valgustamist ka plaanimajanduse üleminekuga
üleskerninud küsimused. Teine peatükk kirjeldab
esimese viisaastase aastatel toimunud võitlust

1. „Коммунизм“ №10. июль 1958. С. 94-95 стр. л. 87

metallitoodangu suurendamist, oma laevahitu
se loomise ja mergetinabade laiendamise eest.

Kolmandas peatüvis peatutakse peamiselt tei-
se viisaastaku plaani ülesannetel ja selle täit-
misel. Teise viisaastaku aastatel peati eesmärgis
saavutada tööstuse moderniseerimine, uute tek-
noloogiliste protsesside elluviikdamine ja
tööstuse igakuilise mekhaniseerimine.

Pöörati suurt tähelepanu keemiatoöstuse
arengu valgustamisele ja aatomienergia rahv-
otstarbeliselt tarvitamise võtmisele Sotsia-
lism Demokraatlikus Vabariigis.

Kolmandas peatüvis on ära toodud na-
stiseaastaku plaaniga tööstuse ette püstitatud
põhiülesanded. Sestisaastaku jooksul tuleb Sotsia-
lism Demokraatlikus Vabariigis tööstusel mööda-
da lääne-Saamamaast kõigi tähtsamate töös-
tushaude toodangu poolt ja saavutada
1965. aastaks sotsialismi lõpliku võit Sotsia-
lism Demokraatlikus Vabariigis.

Töö kirjutamisel on kasutatud teadusliku
teiste autorite poolt kirjutatud uurimusi.

Kuna need uurimused ja samuti dokumenti-
de kogud sisaldavad enamasti alati materjali
kogu Nõukogude osupatsoonitsoonis ja Sotsia-
lism Demokraatlikus Vabariigis majanduse kohta, mis
tuli tööstust käsitlev materjal rangelt valdada.

Kõige kindlamaks allikmaterjaliks oli sama Demokraatliku Vabariigi konstitutsioon¹ ja sama Demokraatliku Vabariigi moodustamist käsitlev dokumentide ja materjalide kogu.²

Mainitud dokumendid käsitlevad vähe otsust tööstusega seotud olulisi küsimusi, sest nad sisaldavad materjale kõigi sama Demokraatliku Vabariigi elualade kohta.

Allikmaterjalidest oli veel väga usaldusväärne majanduse planeerimist sisaldavate dokumentide kogumik.³

Töö kogutamisel on korralduselt kasutatud küsimuste ja vastuste kogumike sama Demokraatliku Vabariigi mitmenädalaste elualade kohta.

Näist pakkus kokku tööstuslikult materjali kogumik, mis sisaldas 300 küsimust ja vastust.⁴

1. Конституция и законодательные акты Германской Демократической Республики Москва 1953.

2. Образование Германской Демократической Республики. Документы и материалы. 1950. Государственное издательство политической литературы.

3. Планирование народного хозяйства Германской Демократической Республики. Сборник документов Москва 1952.

4. Германская Демократическая Республика. 300 вопросов и ответов. Москва 1953.

Vähem pannus huvi teine küsimuste ja vastuste kogu, mis sisaldab 250 küsimust ja vastust.¹

Saksa Demokraatliku Vabariigi majanduse arengu küsimusi valgustab ka kõigi rahvademokraatlike maade kohta mõnede ilmu koguteos.²

Suureks abiks materjali hankimisel Saksa Demokraatliku Vabariigi ja endise sõnnogude okupatsioonitsooni tööstuse taastamise ja arendamise kohta on mitmeneguste Saksa Demokraatliku Vabariigi riigijuhide ettepanekud.

Just eriti ulatuslikult on publitseeritud W. Piech'i, W. Ulbrichti ja O. Grotewohli poolt Saksa Demokraatliku Vabariigi üheksandal ja kümneandal aastapäeval pandud kõned.

Üheks parimaks oskult tööstust käsitlevaks materjaleks tuleb lugeda P. A. Belousovi tööd.³

1. Германская Демократическая Республика
250 вопросов и ответов. Москва 1954.

2. Развитие экономики Европейских стран
народной демократии. Обзор за 1955, Москва
1956 ja обзор за 1957, Москва 1958.

3. П. А. Беловусов. Развитие тяжелой
промышленности в Германской Демократической
Республике. Москва 1958.

Oma töös Samsa Demokraatliku rahetööstuse arengust käitleb Beloumov materjali süstemaatiliselt, ümmikute tööstusharude kaupa. Arvuliselt võib Beloumovi tööst saada materjali enimes ja tein viis-astamse aretate kohta. Tema töö puudumus võib lugeda asjaolu, et sõjajärgset perioodi ja kahe aasta plaani on käsitletud väga pealiskaudselt.

Fantiline materjali oas alustab Karahajani Samsa Demokraatliku Vabariigi majanduse tööstuse loomustavaid andmeid sisaldav töö.¹ Kuna raamatus on käitletud kogu Samsa Demokraatliku Vabariigi majandust, mis on tööstuse kohta andmeid võrdlemiseks napilt.

Sotsialismi ehitamist Samsa Demokraatlikus Vabariigis kirjeldab väga hästi oma vastava sisuliselt töös F. N. Ševjanov.² Ševjanov töö al- kõige on Samsamaa Sotsialistliku Ühtvõimspartei osa Samsa Demokraatliku Vabariigi tööstuse taastamisel ja laiendamisel. Autor paljastab lään-

1. Караканьян. Экономика ТДР на новом подъеме. Москва 1956.

2. Ф. Н. Шевяков. Строительство социализма в Ферганской Демократической Республике. Москва 1959.

Saamasa valitsevate võimude mitmekuigused üldise rahu ja Sausa Demokraatliku Vabariigi vastand seputused. F. W. Šeržanov toob hulgaliselt andmeid ka sellele alale kohta, mida okitavad Sausa Demokraatlike Vabariigile tüised sotsialismimaad ja ammätt Nõunogude Liit.

Nõunogude okupatsioonivõimude igamülg- set alale sausa rahvale purustatud tööstuse taastamisel näitab oma töö G. Šeršunov. Autor pu- tutub pikemalt sausa rahva võitluse valgusta- misel ühtu Saamasa loomise ast.

Peale ülalnimetatud Sausa Demokraatliku Vabariigi kohta kirjutatud tööde on nände- va töö kirjutamisel kasutatud val Kertsovitši, Kirsanovi, Šukhini, Alekšjevi jt. üldtuntud töid.

Töö kirjutamisel Sausa Demokraatliku Va- barügi tööstusest on tehtud väikused kõvalpõi- ved ka Sausa Föderatiivse Vabariigi, et näi- data majanduse arendamise isärahni kahes Saamasa osas ja paanini üle tuma mud

1. F. Меркуров. Борьба немецкого народа за мир и единство Германии. Москва 1958.

edusanne, milline on juba tehtud Sassa Demo-
maatliku Vabariigi tööstuse üleshitamisel.

Tänapäeva Sassa Demomaatliku Vabariigi
valitsus ja kõik töötajad lähtuvad siinusest, et
kindlustada oma tööstusliku võimsust kindlus-
tavad nad ühtlasi kogu sotsialismileeri, aitavad
võidelda sepaohu vastu ja kiirendavad sotsia-
lismi võitu kogu maailmas.

I nt.

Tööstuse olukord Ida-Saksa- maal sõja järgsetel aastatel.

Saksa Demokraatliku Vabariigi tööstus. Et anda teemat küllaldase põthjalikkusega valgustada, peame alustama sellest momendist, millal väikseid vümandid kahuripaigud ja paistliinust hirmuvalitusest vabastatud sausa töölised pöördumid tagasi oma töökohtadesse. Enamike sattu endise töökohta otsekohtu said varemetele, kuna vähesed teroitand suituta tehasekorstnad ja niivad tööpingid.

„Kaheksandal mail 1945. aastal seisis Saksa impenialistide kuritegelike plaan ravutada maailma valitsemine oli lõppenud kaase, purustuste, häda ja puudusega nü omal maal, kui ka paljudes Euroopa riikides.“¹

1. Борпоче учморуу : d° 10. Оум-рбпб 1959.

О. Тронебоу. 10 ум Т.Д.Р. Мочба Узгаметк-
субо. Трпбга.

maa tööstus oli peale otse sõjategevuse vahanatanud rängalt ameerika- inglise rünnakomituslennukite massrünnakute all, kuna olid juba ette näha, et fašistlik Saksamaa peatselt purustatakse, rüttand ameerika- inglise monopolistid hävitama Saksamaa tööstusliku võimsust, et võrvaldada see ohtlik konkurent pikaks ajaks maailmaturult.

Ettuvalmistusi Saksamaa tööstuse täielikuks hävitamiseks oli tehtud ka poliitilise-diplomaatilises lüüris. „1944. aasta septembris töötati välja nr. „Chorgentau plaan“, millele alusel Saksamaa tuli muuta suureks „kartulipõlluks“, s.o. agroparaks, milleks oleks uurguks saagiks ameerika monopolidele.“¹

Nende plaanide osalise elluviimise tulemusena sai kõrge raskema löögi Ida-Saksamaa tööstus. Saksa Võnnogude Okupatsioonivõimade territooriumil oli hävitatud 70% masinavabrikutehastest ja 90% metallurgiatehastest. Tööstuse toodang Saksa Võnnogude Okupatsioonivõimade territooriumil 1946. aastal oli 1936. aastaga võrreldes 43%.²

1. Д. Мельников. Германский вопрос и еврейская безопасность. Москва 1955. кн. 23.

2. В. Келлер и. Об экономическом разрыве ГДР 1939. „Знамя“ 1958. кн. 8.

monopolistide plaanid reetis selgesti ka asjaolu, et tiheda tööstusega Lääne-Saasamaal oli purustum palju vähem. Lääne-Saasamaal purustati sõja tagajärjel ainult 15% tööstusettevõtetest.

Söetööstuses ja metallurgias moodustanud purustunud Lääne-Saasamaal 2 protsenti. Lääne-Saasamaa tööstuslikku võimrust lootsid lääneriikide imperialistid sõja lõppedes kasutada oma huvid, ja võib öelda, et nende lootused täituvad.

Kõige rängema loobi Ida-Saasamaale jäänud tööstusele andis maa vägivaldne poliitamine. Saasamaa Nõunogude Okupatsioonitsooni jäi enamikus ümbertöötlev tööstus, kuna sellele tööstusele vajalik tooraine baas jäi enamikus Lääne-Saasamaale.

Si näiteks jäi Saasamaa Nõunogude Okupatsioonitsooni territooriumile 37% sõiduautonid tootvaid ettevõtteid, kuna samal ajal autode valmistamises vajalike detailide tootmiskust valmistati siin vaid 14 protsenti.

Et saada pilti rahjude suurest, annid saama tööliked nende kindlaksteegemisele. Algsand ettevalmistused säilinud tööstuse väikese arvumise.

Si saa rääkida kõigest neist edusammudest, milliseid tehti sõjajärgsetel aastatel Ida-Saasamaa tööstuses, rääkimata otsekohe kasrendat poliitilistest jõududest, mis juhtisid ja suu-

naid nagu seda lüümisist uue demokraatliku
Saksamaa loomise eest.

Jätkavalt Potsdami kokkuleppule saadeti lään-
li hitlerliku partei koos kõigi tema filiaalide ja
organisatsioonidega. Samal ajal soodustasid
Nõunegude Okupatsioonivõimud kõigiti demokraat-
liku parteide tegutsemist.

Demokraatlikel parteidel lubati pidada koos-
olemuid, välja anda ajalehti, ajakirju ja raama-
tuid. Neile anti õigus kasutada hooneid, trüki-
moodanid, paberit ja transporti.

Pörandofalt väjunud kommunistlikud partei
kõwal tegutsesid sotsiaaldemokraatliku partei,
vabad Saksamaa ametiühingud, vaba Saksa-
maa noorsooorganisatsioonid ja paljud teised
demokraatlikud ühimehlikud organisatsoo-
nid. Neidi hiljem (1948. aastal) tekkisid veel kaks
polütilist parteid: nationaal-demokraatlik ja
demokraatlik talurahvapartei.¹

Ida-Saksamaa demokraatlikud jõud kuu-
ravad ühised pingutused saksa rahva tuleviku
kujundamiseks demokraatlikel alustel.

11. juunil 1945. aastal Saksamaa Kommunist-
likud partei Keskkomitee avaldas oma ajakolise

1. В. А. Курцаров. Борьба за единое независи-
мое Германия. Москва 1951 г. 11.

üleskutse kogu sausa rahvale. Selles anti-marxistlik avaldus Sausamaa ajaloolise arengule erimeest maailmasõjast alates.

Walter Ulbricht kirjutas selle üleskutse kohta: „See, et kommunistid ühinevad enimena ja muudetud peamiseks jõuks demokraatlikku elu ehitamisel, oli vajalik ja täiesti seaduspärane nähtus. Mitte ümmi teine sausa partei ei omanud sellist autoriteeti ja ei ^{oleks} võinud nendel rasketel närvadel selgitada sausa rahvale teda tabanud rahvusliku katastroofi põhjuseid.“¹

14. juulil 1945 aastal Ida-Sausamaal tegutsesid parteid ühinevad ühiseks antifasistlikuks blokkiks. Suhtis osa selles blokkis kuulus Sausamaa Kommunistlikule Parteile.

Kommunistlik partei seadis peamiseks eesmärgiks kaotada lõhestatus Sausamaa töölisklassi ridades, misline oli tingitud uude töölispartei-kommunistliku ja sotsiaal-demokraatliku partei üheaegsest tegevusest. Sausamaa Kommunistliku Partei poolt avaldatud üleskutse ühinevus leidis laialdast poolehoidu nii kommunistliku partei kui ka sotsiaal-demokraatliku partei

1. Вальтер Ульбрихт. К вопросу объединения брешен. Москва 1957. л. 107.

lühimate hulgas 21. aprillil 1946. aastal kogunenud Berliinis toimuvale ühinemiskongressile 1055 delegaati Saksamaa Kommunistlikust Parteist ja Saksamaa Sotsiaal-demokraatlikust Parteist, nende hulgas ka 233 delegaati Sääne-Saksamaalt.²

Kongress võttis ühel häälel vastu otsuse ühineda ühineks Saksamaa Sotsialistlikuks Ühtsesparteiiks. Selle ajaloolise antiga tehti ümavord-selt Saksamaa ajaloo lõpp töölisulami' lõhestatu-sele. Saksamaa Kommunistlik Partei.

Saksamaa Kommunistlik Partei Wilhelm Piecki juhtimisel ja Sotsiaal-demokraatlik Partei Otto Grothewolti juhtimisel ühinesid Karl Marxi õpetuse ühise tunnustamise alusel Saksamaa Sotsia-listlikuks Ühtsesparteiiks.²

Rahvarmastava, demokraatliku Saksamaa ehitamisel aitavad töölisulami' ka teiste parteide esindajad. Kristlik-demokraatliku ja liberaal-demokraatliku Partei, kuhu on noondunud pea-miselt väikekodanlus, esindajad tunnustavad anti-faistlik-demokraatlikku korda, pooldavad sõbra-line suhte loomist Nõukogude Liiduga ja teiste rahvademokraatiamaadega. Kuid demokraatlik

2. В. Ф. Н. Мебяхов. Справочник по составу
в Германской Демократической Республике Москва
1959. кн. 7.
2. 250 вопросов и ответов. кн. 196.

rügi loomisel tulid ilmnus ka mitmed ebaõiged suunad ja arusaamised kodanlike parteide riidades. Nüü näitus antu reaktiooniline osakustliku-demokraatlikust parteist 1945. aastal väga maareformi läbiviimise vastu. Õigest lühist kõvaldumise eures ka Liberaal-demokraatliku kodanliku partei riidades.

Sausamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei pidi terava klanivõitluse olukorras elanikkonnale kannatlikult selgitama, et võin juba seni tehtud edusammud on saavutatud vaid tänu Nõunogude Armei tegumisele. „ meie edusammud,“ märkis aastaid hiljem W. Pieck, „said võimalikuks ainult tänu sellele, et Nõunogude Armei vabastas Sausamaa hitlerlikust ahelast ja imperialistlikust orjusest.“¹ Sausa rahvas nägi, et nõunogude inimesed tulid Sausamaale mitte uue vallutajad ja nättemaajad, vaid uue vabastajad ja sausa tööliste, talupoegade ja intelligenti sõbrad. Sauslased nägid, et nõunogude inimesed annavad tohutut abi maa majanduse arendamisel ja raitavad sausa rahva rahvuslike huve.

Sellise terava klanivõitluse olukorras kasvas pidevalt Sausamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei autoritat.

1. „Колосуберн“ №14. 1950. кк. 67. В. Пекк. Очрем-
ный год на немецком партияном съезде.

Nüüd, mis edasivüvad jõud on kindlaks tehtud, võime anda tööstuse arenguga seoses olevate mautiliste küsimuste juurde.

1945. aastal tiostati märguse Saksas Demokraatliku Vabariigi territooriumil arvates tööstusettevõtte kahjude kindlaks tegemine, millised olid kaasa toonud hitlerliku sõda. Avanes pilt katastroofist, millele ei ole võrdset ajaloos. Mitte ümmi sõda ei ole jätnud järele sellist hävingut. Võõrsoode okupatsioonitsooni arvates tööstusettevõtted olid peaaegu täielikult hävitatud. Peaaegu täielikult puudunud toorained ja abimaterjalid.¹

Ida-Saksamaal arvatakse varem suured masinahituse- ja keemiatööstused ning laiatarberaapade ja tekstiiltööstusettevõtted. Saksamaa Võõrsoode okupatsioonitsooni jäänud tööstus andis sõja eel 60% Saksamaal toodetavatut elektrienergia-dest ja 50% masinahitustoodangust. Süntetilisest kausiinit toodeti siin 83% Saksamaa keemiatoodangust.

Nüüd ei jätanud nende tööstusettevõtete jaoks elektrienergia, kivisütt, naftat ja gaasi. Ei olnud rauamaaki, värvilisi metalle, metra, puu-

1. Vt. Фернанская Санократическая Персидская 300 боппесов и оубернов иссукла 1959. лн. 68

Kaevand maavarad Saksa DV-s

villa. 78% väetööstuust annis Lääne-Saaremaal. Rukri püruond andis sõja eel 82% rogu Saaremaa kivisöötoodangust. 84% metallurgiaettevõtetest jäi Lääne-Saaremaa territooriumile.

Nendest arvudest nähtub, et Ida-Saaremaa tööstus oli sellises olukorras, millises ei ole veel olnud ükski kõrgeltareneritud tööstusega maa.

Säe teraviruga kurnis enile tööjõu vähenemine. Mehed olid kas riidel langenud, haavatud või vangis. Ompenitud idaaladelt vägivaltalt kokkuveetud tööjõud pöördus tagasi kodukohtadesse.

„Kohi pärast maa vabastamist jaistmist andis Nõunogude sõjaväeline Administratsioon sine kontrolli ettevõtete, firmade ja pankade tegurite üle. Need ettevõtted andsid veel 1944 aastal ligi 60% rogu Saaremaa tööstustoodangust.“¹

Sõjude Ida-Saaremaal annate suretustete, rogu kuup, Simens jt. peremehed ja juhtiv personal olid Nõunogude Armeel läheneemisel põgenevad Lääne-Saaremaale. Ettevõtteid pandi nüüd juhtima kvalifitseeritud tööliised ja tehniised-oma ala meistrid. Nü hankandid endiseid jõurugi

1. P. A. Березов. Разрушение материальной базы в Финляндии немецко-фашистскими войсками. М.: Воениздат, 1958. стр. 7.

tehanid juhtima need antisüüstlikud tööliised, kes olid Göringi poolt saadetud koondus-laagritesse.¹

Potsdami kommunistide kohalt viidi läbi antiüste natsistide, sõjaväelaste ja kapitalistlike monopolide varanduste võrandamine.

Saksamaal anna Nõunogude Sõjaväelise Administratsiooni kännkirjadega (n. 124 30. oktoobrist 1945. a ja n. 126 31. oktoobrist 1945. a). konfiskeeriti ja võeti kontrolli alla hitlerlikule rüügile, natsistlikule parteile, tema organisatsioonidele ja juhtidele kuulunud varandused. 21. mail 1946a. välja antud kännkirja n. 1541/181 kohalt anti konfiskeeritud ja hooldamiseks võetud varandused üle kohalikele saksajuhitavatele organitele.²

Kohalikud omavalitsusorganid moodustati Ida-Saksamaal 1945. aastal. Enialgu koosneid neid demokraatlike parteide esindajast. 1946. aasta septembri - oktoobri viidi läbi omavalitsusorganite valimine rajoonides ja maakondades. Omavalitsusorganite valimist võttis osa 95 protenti valijaid. Kohalikud omavalitsusorganid Ida-Saksamaal kujutavad tõelist rahvalikust, waites töö-

1. В. С. Алексеев. БОР - опыт миромобильных сил немецкого народа Москва 1954. л. 6

2. В. А. Козловский. Национализация в европейских странах народной демократии. Москва 1956 л. 45

liste ja kogu saava rahva huve.¹

Nõuogude Okupatsioonivõimud eraldavad lühikese aja jooksul sõjatehased, mis~~ised~~ kuuluvad demonteerimisele, aidates samal ajal kõigiti kaasa rahvotstarbelise tööstuse küremale arendamisele. Laiatarbekaupu tootvate tehaste taastamises eraldati spetsiaalsed krediidid, toorained ja vajalikud ehitusmaterjalid. 1946. aasta mais Nõuogude sõjaväeline Administratsioon Sausamaal andis need ettevõtted üle kohalikele demokraatlikele juhtimisorganitele.

Nõuogude Sõjaväeline Administratsioon näitas igal sammul head tahet Potsdami otsuste küremaks elluviimises. Samal ajal näitasid Nõuogude Okupatsioonivõimud, et nad ei saavatki administreerida saava rahva tahet arvestamata.

Sõjasüüdlaste varanduste konfiskeerimine ja suurte monopolide likvideerimine muutus nende endistes peremeestest enile raevusa viha, ja nad püüdsid kõigiti rahva hulgas Nõuogude Okupatsioonivõimude vastu vaenu õhutada. Sausa rahvas

1. В. А. Курчанов. Борьба за стр. 14.

toetas aga keigiti nõiki Nõunogude sõjaväelise
Administratsiooni poolt ettevõtteid samme.
Sama rahva tahte ilmekas demonstratsiooniks
kujunes 30. juunil 1946. aastal Saunimaal toimu-
nud rahvahääletus. Elanikkonnalt küüti, kui-
das väituda sõjasüüdlastega ja suurte kontserni-
dega. 78% elanikest hääletas sõjasüüdlaste karis-
tamise ja kontsernide likvideerimise poolt.

Hääletuse tulemusena anti mõne nädala pä-
rast rahva valdusse endiste kartellidele ja
kontsernidele kuuluvad ettevõtted. moodus-
tati tugev rahvalik sektor ja hankand are-
nema need tootmisviited - sotsialistlikud toot-
misviited. See antus obustavaks sammuks Ida-
Saunimaa demokraatlikul ümberkujundami-
sel.¹

Ettevõtete hulgas, mis anti üle rahvale, oli 38
tehast ja kaevandust Fini kontsernist, 59 ettevõtet Si-
menni elektrotehnilisest kontsernist ja AEG-st, 38
ettevõtet, mis ~~kuulusid~~ kuulusid gaasi tootvale kompa-
niale, 9 Mannesmanni tehast, 14 Rütgeri kont-
serni ettevõtet, 7 Henckelsi keemiatehast ja paljud
teistele monopolistlikele ühendustele kuulunud ettevõtteid.²

1. Wt. „Вопросы экономики“ №10. lk. 10

2. A. U. Угольскому. Научно-технические ... lk. 47.

Kuid Sausimaa ja neile järgnenud teiste maanondade töölised ei pürdunud ainult töpu tegemisele monopolistlikele ettevõtetele. Tuli teha lõpp ka finantsoligarkiale.

Sausimaal 30. jaanuaril 1948. aastal välja antud radurus öeldi: „Kõik pangad ja hoiukassad, mis ~~te~~ tegutsesid kuni 8. maini 1945. aastal Sausimaal, ei või taastada oma tegevust.”¹

Tööstuse küremaus taastamises kogusid Sausimaal püstitas kommunistlik partei (enne ühinenist sotsiaal-demokraatlikku parteiga) rahva ette järgmised tähtsamad ülesanded.

1. Muretseda taastamistöödeks tööjõudu ja pöörata see õiglaselt tähtsamate tööstusharude ja ettevõtete vahel.

2. Selgitada välja kõik tooraine ja müttvarud ja organiseerida vüvitamatult toorainete ja müttainete tootmine. Jaotada olemasolev tooraine ja müttus ettevõtete vahel, mis ~~te~~ toodavad esmajärgulisi tarbekaupu.

3. Lasta käiku laiatarbekaupu tootev tööstus ja toiduainetetööstus.

4. Vüvitamatult saada korda transport,

1. А. И. Уголькович. Нарымоханузаура... лк. 48

et luua kas või kõige minimaalsemal määral sidet ühikute rajoonide vahel ja organiseerida toorainete ja kütuse vedu rajoonidesse, kus nendest tuntakse kõige suuremat puudust.¹

Töölisklassi arus partei poolt püstitatud ülesannete realiseerimisele. Kõhe peale Jda-Saasamaa vabastamist moodutati kõigis suuremates tööstusettevõtetes tootmisnõukogud. Tootmisnõukogudesse kuuluvad salajasel hääletamisel valitud tööliised ja teenistijad.

"Need nõukogud omavad suured õigused tootmise ja varustamisega koos olevate küsimuste lahendamisel, mis võimaldab üle minna tootmise reguleerimisele"²

Suurimat puudust tundis Jda-Saasamaa tööstus toorainest ja küttest. Kõige tähtsamaks Jda-Saasamaal leiduvaks maavaraks on muunnis. Muunnise varud on umbes 50 miljardit tonni, millest veidi üle poole on võimalikud tööstuslikuks ümbertöötlemiseks. Kuna tema kütteväärtus on 2-3 korda väiksem kivisöe omast, siis teeb tootmise tarbimiseks ainult ajadala, et muunnisi oleks suhteliselt väga maapinna lähedal (sageli vaid 50 m) ja tema kihid on väga riikalikud.

1. В. Г. Герасов, Г. Ф. Разбунне мировой экономики в Германской Демократической Республике. Москва 1954. л. 101

2. В. А. Белоусов. Разбунне ... л. 13.

Kivisövarud on Ida-Saasamaal väga väikesed, ulatuses vaid mõnekümne miljoni tonnini. Vähe on ka rauamaani, ja leidus maan on võrdlemisi väene, sisaldades rauda 18-35%.¹

Tõhutud varud on olemas kaaliskola. Suuremad kaaliskola varud annavad Magdeburgi, Halle ja Erfurti ümbruses.

Lääneriikide okupatsioonivõimude separeaatliku tegevuse tagajärjel eraldati Ida-Saasamaa lääne-Saasamaal annuatest toorainereservidest.

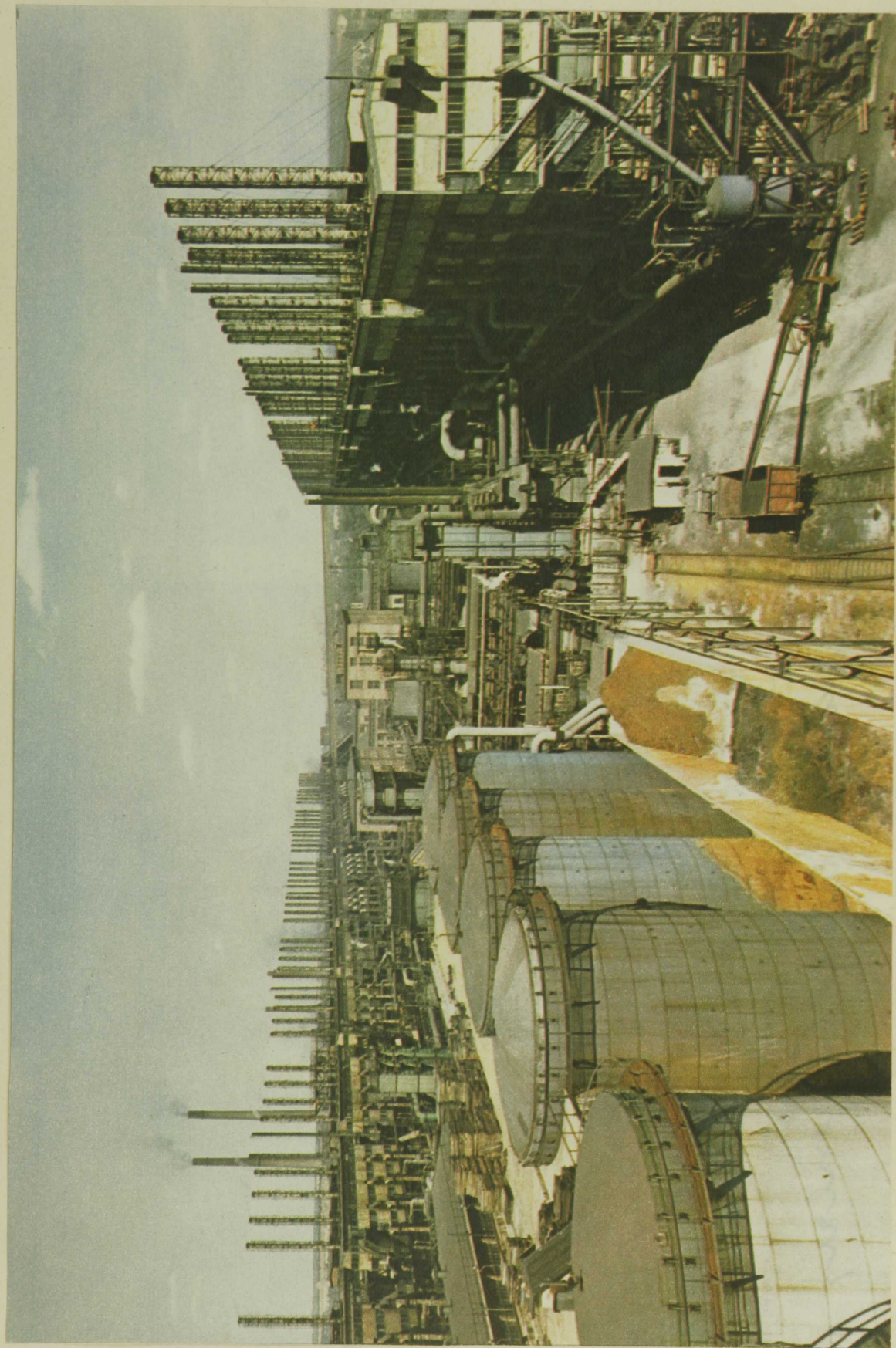
Et kasutada otstarbekohalt olemasolevaid resurssi, otsustati maavarad võtta riigi hooldamisel. 1947. aastal anti kõigis Ida-Saasamaa maakondades välja kodused maavarade ja kaevanduste vöörandamise kohta „kõik kivisöe, puitkütuse, kunstväetiste, kiviüdi, nafta, loodusline gaasid, kaaliskola ja teiste loodusvarade kaevandused ja soola võimurakalve alluvad lähivad koos kõigi neile kuulunud õigustega rahva kätte”.²

Algas ulatuslik taastamistöö. Taastamistööle annust kergendas mõningal määral asjaolu, et uitud pindudest ehitismaterjalidest.

Kohalikud võimud tegid tihedas koostöös

1. В. Мухомов, А. В. Берманская Демократическая Республика. Экономико-географический очерк. Москва 1957. л. 9.

2. А. В. Угольцовский. Канализация ... л. 50

Кокситовая камера.

Nõuogude sõjaväelise Administratsiooni kindlak-
 kõik olemasolevad tooraine ja energiavarud.

Nendest andmetest lähtudes määrati kindlaks,
 milliste tööstusharude taastamine on Ida-Saksa-
 maal ennajärgulise tähtsusega ja kõige kergemini
 teostatav. Samasagelt arus rahvuslik teadlaste
 kaader ennastsalgavalt tööle, et leida uusi
 teid olemasolevate muinsõvarude paremaks
 ära kasutamiseks. Sellil ajal leiti peagi kõige täht-
 salikumad töötlemisviisid, miselised võtame nüüd
 tarvitusele kogu maailmas. Et anda maale
 1936. aastaga võrreldes kaks korda rohkem muin-
 süh, konstrueerisid Ida-Saksamaa ettevõtted kõige
 suuremad ja kõige modernamad kaadmed muin-
 sõe tootmiseks. Teadlased õppisid muinsest isegi
 kooki valmistama.¹

„Monopolistidelt ja sõjaväelastelt varanduste
 võõrandamise teel oli üle võetud 4353 ettevõtet.
 Nende hulgas 1330 masinahitustehast, 200 kaevan-
 dust, 600 ehitusettevõtet. Rahva kätte läis rahan-
 dussüsteem, raudteetransport, suur osa hulgiaua-
 bandusest.“²

Potsdami kokkulepete kohaselt olus tul-

1. Vt. 300 конспект и очерков. л. 69.

2. Д. А. Федосов. Разгромные меры... л. 8

meid sama teud minna ka tääne-Saasamaal. Sün aga katkuid läänerüüide okupatsioonivõimude iga hinna eest taunistada selliste reformide toetamist. Kui osa tääne-Saasamaa maanondi (Hosen jt) tahtis viia läbi kauduste võõrandamise, siis rüüjus see otsusoke okupatsioonivõimude vastukeismise tõttu.

Ida-Saasamaal ei taustanud samal ajal midagi majanduse hoogsat üleshitustööd.

1948. aastal antati Saasa Majanduskomisjon, milline kuuri Saasa Demokraatliku Vabariigi moodustamiseni oli Ida-Saasamaa kõrgeimaks riigivõimaks ja täidusaatvaks organiks teiste omavalitsusorganite hulgas.¹

Saasa Majanduskomisjon arendas tihedat koostööd Nõukogude Sõjaväelise Administratsiooniga võeti tarvitusele abinõud ühiskondlikku varu raitmiseks. Kuuri rõvuti riiklike ettevõtetega olid Ida-Saasamaal säilinud ka vana kapitalistlikud ettevõtted ja käsitöökodad, siis eries juhtumid, kus riigile ja rahvale kuuluvaid ettevõtteid müüdi edasi vana kapitalistidele. Saasa majanduskomisjon töötas välja abinõud rahvalike varade

1. Т. Шепкыров. Топода lk. 13.

duse kaitses. Need abinõud leidsid kinnitamist Sausamaal muu Nõukogude Sõjaväelise Administratsiooni näskkirjadega nr. 64 17. aprillist 1948. aastast ja nr. 76 23. aprillist 1948. aastast ühiskondliku vara (Volkseigentum) kuulutati puutumatuks. Ühiskondlikku vara edasi andmine ja müük erainimetele ja organisatsioonidele keelati.

Ühise üldrahvaliku fondi moodustamine võimaldas luua ühise juhtimisüsteemi kõigi rahvale kuuluvate ettevõtete juhtimiseks. Kuni 1948. aastani oli selline juhtimine toimunud eri maakondades erinevalt.¹

Et kindlustada majajärgulise tähtsusega tööstusharude küre väjaasendamine ja otstarbekalt ära kasutada kõik olemasolevad reservid, selleks oli vaja anda inimestele tööstusharudele teatud kindlad ülesanded. Need oli inimesed ettevalmistavad sammud plaanimajandusele üleminekul. „Nõukogude Sõjaväelise Administratsiooni Sausamaal ja maakondade majandusministeeriumid Ida-Sausamaal andsid algul ettevõtetele vaid teatud kindlaid ülesandeid. Pärast sõjasuud-

1. А. У. Угольцов. Планирование ... кн. 52

laste ja autuvsete naiste varanduste võranda-
mist kavati rahutööstuse mõnede harude jaoks
koostama uimex' plaane.¹

Tööstuses kati sisse ööpäeva-, muu- ja kvarta-
liplaanid. Plaanide loomist võtnid osa tehaste ju-
hid, tootmisnõukogud ja maakondade ministereid.
Väga suurt abi ja toetust tootmise organi-
seerimisel tööstustehvõtetes ja nende varustamisel
vajaliku toorainega andis kohalikele majandus-
organitele nõukogude vägihaatus. Eriti olulise pla-
neerimis tööd kõigis tööstusharudes.

1946. aastal koostati ühtne plaan kogu nõu-
kogude Oupatrickonitsooni tööstuse jaoks. Selle pla-
niga jaotati ühtlaseks ära kogu olemasolevad toor-
ainete ja materjalide varud, võimaldades seega tootmis-
asua rahustatavale tööstuse paremat arenda-
mist. 1947. aastal mindi juba üle kontrollavude
väljatöötamisele teise kvartali jaoks.

Nüüd hakkas samm-sammult arenema plaani-
pärane töö. Alul ühikute tööstustes, siis ühikute
tööstusharudes ja lõpuks kogu tootmise ulatuses
viidi tööstus üle plaanipärasele tööle.²

Rahvale kuuluvate ettevõtete kõval olid too-

1. P. A. Feroycob. Pazbumue. lu. 14

2. samas

lu. 14

nis jäänud püsima ka erakapitalistlikud ettevõtted ja väsitöökojad. Nende tööd püüti planeerida lepingute sõlmimise, toorainetega varustamise ja uute masinate müügi abil.

Plaanimajandusele ülemineku ja tööstuse taastamine toimus pideva võitluse duumori pöörandaluse vaerlasega. Lääne okupatsioonivõimudele põgenenud natsistid ja endised ettevõtete omanikud ei säästnud ei aega ega raha, et kõigiti taastada tööstuse taastamist ja selle normaalset tööd Ida-Saksamaal.

Õnnestustegevuse taastamisel kasutati mitmenugunid võtted. Levitati kuuldem, et tööliste üheksa ühimeelised iseenesest tööstust juhtima. Tõliti jõupingutusi selleks, et ohutada elanikkonnas valenu võimude tüde ja tema rebasestatud jõudude vastu. Varjatud vaenlased pugend ühe kohalike võimuorganite ja jaotand olemasolevat vähest toorainet enajärjekorras raettevõtetele.

Vaatamata sellele, et fašism oli purustatud ja fašistlikud organisatsioonid laiali saadud, jätkasid Saksamaa võimude okupatsioonivõimude territooriumile jäänud fašistlikud elemendid aktiivset tegevust demokraatlike jõudude väime sammude vastu. Alustati provokatsioonide, tapmine ja levitati kuulujutte nõuude okupatsioonivõimude tegevuse kohta.

Wagu seda rumel ajal alati juhtub, levisid maal spekulatsioon ja „must turg“. Suur osa toiduainetest, misliid olid määratud ühismondlikuks toitletamiseks, langesid „mustale turule“.¹ Siuitades raskusi toiduainetega varustamisel, püüti tuiitada rahulolematust da. niukonnas ja äratada umbummu omavalitussorgi tegevuse vastu. Tööstusettevõtted muutusid terava elamivõitluse lahinguväljaks. Erdiste kontsernide valdusmehed pugusid sisse ettevõtetesse ja püüdsid haarata juhtivaid positsioone. Nad „elgitand“ tööliste, et ainult kapitalistid on võimelised juhtima kontsentreeritud tootmisaparaati.

Sellised natied põmuvad aga kõigjal töölistelami raskumale vastupanule. Töölised ei tulnud mõtlemegi lasta kapitaliste jälle ennast rõhuma haarata. Kuid väine hulu töölini, kes ei olnud tuttavad majandusnõusimustega, laskis ennast tööpoolset enitule viia ja kahles, kas kontsernide ja kartellide hävitamine on häda vajalik ja õige samm. Oli tarvis teha kiire lepp sellisele vastumlinele tegevusele. „Keris ilmsi vajadus puhastada tööstusettevõtted kõigist avalisest ja maskeritud varustest“²

1. В. Гродеусон. К. учморуи ... lk. 128

2. „Ворпоче учморуи“ № 10 ... lk. 14

Ida-Saunamaa tööstuses paljastati kõne endised
natsid, monopolide, konternide ja kartellide käsi-
land. Kõigi tööliste kaasabil paljastati ja purustati
kõne divisaantide ja nurgataguste mõrtsuunide grupid.
Saunamaal anuma Nõunogude sõjaväelise Administ-
ratsiooni käsmurijaga moodustati sauna tööliste
antüüvel osavõtul denatseerimise komisjonid.

Nad komisjonid muutunud peamiseks loõgijõuks
nii tööstusettevõtete kui ka kohalike omavalit-
susorganite ja kogu Ida-Saunamaa puhastamisel
endistest natsidest ja militaristidest.

Nõunogude sõjaväelise Administratsiooni käsm-
urija nr. 35 kohalt 26. veebruarist 1948. aastast lõ-
petanud denatseerimise komisjonid oma tegevuse,
kuna nad olid täitnud sulle pandud ülesande-
juhtimisaparaadi puhastamise antüüvset fais-
tidest ja militaristidest.¹

„Denatseerimisel kõrvaldati seintel töölt 520
tuhat antüüvet faisti.“²

Ühaagult puhastunga juhtimisaparaadis vädi
lõpule ka monopolide, konternide, kartellide, endiste
antüüvete faistide ja sõjaväetajate varanduste
konspiskeerimine. Ka selle töö teostamineusolid maal

1. Ul. F. Mernypob. ЁсрбѢа семенукор... lk. 12

2. F. F. Ферусобер. Разбумие... lk. 5

ametatud erilised komisjonid. „1948. aastal võõrdamise komisjonide töö lõpetati ja edaspidi lubati konsulteerimist ainult kohtuotsusega.“¹

Kõigi nende sammudega näitas Saksamaal asuv Nõukogude sõjaväeline Administratsioon, et ta suunas kõigi jõupingutused Potsdami kokkulepete täitmisele, millised nägid ette järeliste kõrvaldamise juhtivatest organitest ja kogu maa majanduse suunamise rahuväliste teenimisele.

Sõjap järeleand teatas, et tuleb eniast palju suuremal määral rakendada ühiskondlike organite tööle neid asuaid töötajaid, kes võitlevad ühtse ja rahumeelse Saksamaa ast, kuid ei ole seni veel ühiskondlikest elust otseselt osa võtnud.

Ei saa ühele jätta üedagi, kes võitleb demokraatliku Saksamaa ast, kaasa arvatud endised ametnikud, sõdurid, ohvitserid ja üegi endise armee vürdralid kui nad tahavad asalt võidelda demokraatliku Saksamaa ast.²

Kääne okupatsioonivõimud tõendavad aga juba enimeste sammudega, et nad ei kavatse nimmi pida rahvusvahelistest kokkulepetest.

1. А. В. Угрюмовский. Наружная политика... л. 49

2. Образованне Германской Демократической Республики. Доклад о работе и мероприятиях июля 1950 л. 144.

esimatut rahupaavadat alata ignoreerivad lään-
riikide okupatsioonivõimud nende konkreetse ellu-
raundamist, millised käsitlevad militarismi hälli-
-suurte monopolide, kartellide ja koncernide likvi-
deerimist. Kui isikute maakondade omavalitse-
rid püüdnud teostada maapõuevarade ja transpor-
di vöörandamist, siis nurjunud võim sellised katsed
okupatsioonivõimude vastutöötamise tõttu.

Kõin jõupingutused suunati Ida-Saksamaa
majanduse isoleerimisele lääne-Saksamaa toorai-
nest. 1946. aasta septembris ühendati majandusli-
kult ameerika ja inglise okupatsioonitsoonid
seega pandi alus maa lõhatamisele. 1947. aasta
keskel moodustati nn. Bizoni majandusnõukogu,
viidi läbi sepaaratne rahareform kolmes lääne-
tsoonis (1948. aasta juunis), 1948. aasta augustis
ilines Bizoniga prantsuse tsoon.¹

Nend kõin olid ettevalmistavad sammud
sepaaratse Bonni riigi moodustamiseks ja Saks-
maa lõplikus lõhestamiseks. Eriti teravaks muu-
tus olukord valuutaperatsioonide tagajärjel.

Kuni 1948. aasta juunini oli kogu Saksamaa
territooriumil ühine valuuta. 1948. aasta juunis

1. Vt. „Bonpoebe uemopeu“ № 10 ... lk. 12.

võid läänerühade okupatsioonivõimud läbi sepa-
raatses rahareformi ja kehtestand lääne marga.
Sellises lõhestatud finantsolukorras võidi läbi
rahareform ja Saksamaa Nõukogu okupaat-
sioonitsoonis. Eriti raske olukord tekkis nüüd
Berliinis, kus oli korraga käibel kaks rahavähi-
kut. 1949. aastal ühendand Lääne-Berlini vöö-
mud osa linnaest Lääne-Saksamaal kehtiva ra-
hasüsteemiga. Lääne-Saksamaa võimude kätte
sattus sellisel ajal 160 miljonit marka Saksaa Demo-
kraatlikus Vabariigis käibel olevat raha. Kanta-
des seda raha ja okupatsioonivõimudelt saa-
davat lisa, püüti tekitada häireid Saksaa Demo-
kraatlikus Vabariigis rahandussüsteemis ja lääne
marga kurssi kunstlikult üles paisutada.

Sündmustest veidi ette rutates võib märkida,
et alles 13. oktoobril 1957. aastal õnnestus sellise va-
nuliku valutsapolitika ajajärde anda tõsine
löökk. Mõne tunni jooksul võidi Saksaa Demo-
kraatlikus Vabariigis ootamatult läbi raha
ümbervahetamine. Ühe löögiga muutus maks-
vuseks 600 miljonit Saksaa Demokraatlikus
Vabariigis marka, mis ~~olid~~ olid Lääne-Saksa-
maa võimude käsutuses spekulatsioon- ja quo-
raabi organiseerimiseks.

Kõik sellised vanulised autid ei suut-
nud aga pidurdada Saksaa Saksamaa isatöölist.

Kui enalgu oli rannu tööstuste taastamisel Ida-Saasamaal, siis olid need tingitud peamiselt tööjõu vähenusest. Olukorda leevendas tunduvalt sõjavangide tagasi pöördumine kodumaale ja ida-rajoonidat ümberasunud elamine tööleavendamise. Ümberasumine oli tingitud ajasest, et määrati kindlaks õiglane pür Poolaga ja anti Poolale tagasi temalt sõdadele vägivallalt omandatud alad. Pürikuksimise lahendamisel Poolaga näitas sausa rahvas, et ta aitab teiste rahvaste õigusega ei küda heas seniste valitsjate poolt teostatud vägivallalt anastuspoliitikat.

Kui ümberasunud algul peabid peamiselt püriäärsetel aladel, siis peagi valguvad nad kait laiaki üle kogu maa.

Saane-Saasamaa revansistlikud demendid, kes ei ole rahul pürikuksimise sellise lahendamisega, ähvardavad Poola Rahvavabariigi kallale tungida ja revendeida tema läänepiire. „Kuid nad“ märkis N.S. Krusišov, „mängivad tulele. Pür Odenil-Miimel on rahupür. Igauksust sausa revansistide kallaleitungi SDA tuleb vaadelda kui hädasõitu meie rahvaste julgeolekule. Poda rahvas võib olla julge selles, et nõunegude rahva näol on tal kindel sõber ja liitlane võitlemis sausa militarismi ja imperialistliku agressiooni vastu.“¹

1. „Noorte Hääl“ Nr 98 (4919) 26. aprillil 1960. „Kallaleid davad üusmees.“

ühiaegselt tööjõuprobleemi lahendamiseks suurenes pidevalt rahvale kuuluva tööstuse poolt antava toodangu osatähtsus maa majanduses. 1948. aastaks oli rahva kätte antud 9281 ettevõtet ja 3328 kilomeetrit raudteid. Üleantud tööstuste hulgas oli 3843 väga suurt ettevõtet.¹

Suuri rahun oli aga siiski veel sõja ja tagajärgedega varustamisel. Sausamaa suuain tööstuseks jäi sõjane-Sausamaa. Rukh annab 70-80% kogu Sausamaal toodetavast sõjast. Potsdami konverentsil tegi Nõunogude liit ettepaneku, et Rukhi vaadeldaks kui ühte Sausamaa eri osa ja et Rukhi üle kehtestataks kõigi nelja suurema riigi kontroll. Läänerühvide delegatsioonidel õnnestus see Nõunogude liidu ettepanek nurja ajada.

Suura Läänerühvide ühendamine nende maade valitsevaid ringkondi veel ei rahuldanud, mis otsustati teha veel samm edasi lihtsustamise teel ja moodustada Lääne-Sausamaal separaatne rühv-Sausa Föderatiivne Vabariik. Tema keskus sai Bonn. Oli teostatud Sausamaa lihtsustamine.

Sausamaa töölistel vastand sellele arvumate koostulevatega partei- ja tervis demokraatlikus organi-

1. A. U. Uogrobekui. Kauguorandus... lk. 47.

satvöörides. Nõuti 30 mail 1949. aastal kolmanda
 Sassa Rahvuskongressi delegaatide poolt pealõpetud
 Sassa Rahvuskogu vüvitamatut kommunistumist.
 Sassa Rahvuskogu Presidiumi ja antijaristlike-
 demokraatlike parteide ja organisatvööride bloki
 enindajad kogunenid 5. outoobril 1949. aastal ühi-
 selle nõupidamisele. ühises otsuses hinnati sepa-
 raatse läänerügi moodustamist ja imperialistlike
 läänerüvide äravõetlemist rahulepingu sõlmimist
 Sassaamaaga kui tõrist rahvusliku hädavõtte,
 milline nõuab vüvitamatut vahetusegamist.⁴

II pt.

Saksa Demokraatliku Vabariigi moodustamine ja üleminek plaanimajandusele.

Saksa rahva laiaides massides algas liikumine enne päästmist, sest läänerüüride võimud lookunid Potsdamis pidulikuult võetud kohustus- te täitmisest-muuta Saksa- maa ühtseis rahu- armastavus demokraatlikkus rügies. Selle li- kumise juhiks sai Saksa- maa Sotsialistlik ühtus- partei. 1947. aastal kutsuti Berliinis kokku I Saksa Rahvuskongress. Kongress kutsus kogu rahvast oia võtma Saksa- maa päästmist.¹

1948. aasta märtsis toimunud II Saksa Rahvus- kongress valis alalise organi - Rahvanõukogu. Rahvanõukogu töötab välja demokraatliku Saksa- maa konstitutsiooni projekt, milline pärast üld- rahvalikku arutelu kinnitati III Rahvuskongressil.

5. oktoobril 1949. aastal toimus Berliinis Saksa

Rahvanõunogu Presiidiumi ja antifašistlike -demonaatlike bloni ühine istung. Võeti vastu otsus: 'Sõparaatse läänemägi loomine, sääne-Saamama militariseerimine ja järgst karmas sõjakoht on viinud selleni', et on tekkinud vajadus luua organ, mis kaitses saama rahva huve.

Saama Rahvanõunogu, mis ~~on~~ on valitud III Saama Rahvuskongressi poolt 30. mail 1949. aastal, kutsub üles tunnustama teda Ajutine Rahvakoja ja luua Saksa Demokraatliku Vabariigi konstitutsioonile vastav valitsus.¹

Saama Demokraatliku Vabariigi konstitutsioonis öeldakse: "Kogu saama rahva osavõetud koostatud Saama Demokraatliku Vabariigi konstitutsioon, mis ~~on~~ võeti vastu 19. märtil 1949. aastal Saama Rahvanõunogu poolt ja kinnitati 30. mail 1949. aastal III Saama Rahvuskongressil, loetakse käesolevaga jõusse astunuks.

Su suurus astub jõusse momendist, kui ta kinnitati Ajutine Rahvakoja Presiidiumi esimehe poolt Berliinis 7. oktoobril 1949. aastal."²

Ajutine Rahvakoja moodustati III Saama Rahvuskongressil valitud Rahvanõunogust.

1. Образование ГДР. Документы... кн. II.

2. Конституция и законодательные акты Германской Демократической Республики Москва 1953. г. 60

7. oktoobril toimus Berliinis Rahvanõuoguse istung. Wilhelm Pieck tuleb Hispaania vastu võtta Sotsialistlikku Demokraatlikku rahvusriiki manifesti Sotsialistliku Demokraatliku Vabariigi moodustamise kohta.

Ühel häälel võtab Rahvanõuogus vastu ajakolme manifesti Sotsialistliku Demokraatliku Vabariigi moodustamise kohta.

Võeti vastu kaheksa Ajutise valituse moodustamise kohta, mille koosseisus olid peaminister, tema 3 asetäitjat ja 14 ministrit.

Nõuogude liidu valituse ülesandel tegi armee kindral H. J. Fšnikov avalduse selle kohta, et nõuogude valitus otsustas anda Sotsialistliku Demokraatliku Vabariigi Ajutisele valitusele üle võimu juhtimisorganid, millised seni allunud Nõuogude sõjaväelisele Administratsioonile.¹

11. oktoobril 1949. aastal see nõuogude valituse teadaanne tehti teatavaks Ajutise Rahvakoja istungil. Samal päeval valiti Sotsialistliku Demokraatliku Vabariigi presidendiks sotsiaalselt rahvaustav poeg, vana sotsiaalselt töölisklassi juht, Sotsialistliku Sotsiaalselt ühtsuspartei liiklane Wilhelm Pieck.

12. oktoobril 1949 aastal võttis Ajutine Rahvakoja

1. A. Kupcanov. Бюрофа ... lu. 47

vastu järgmise seaduse, kogu juhtimise funktsioonid, mis olid Nõukogude Osipetrivoonitsooni Sausa Majanduskomisjoni esimehe ja sekretäri kätte lähevad üle Sausa Demokraatliku Vabariigi Ajutisele Valitsusele. Kõik Sausa Majanduskomisjonile allunud riigivalitsused lähevad vastavate ministereumide kätte."¹

Ajutine Rahvanõukogu moodustas Ajutise Valitsuse esimehe Otto Grotewohliga. Nue valitsuse programmis öeldi: „Rahu tee, mida mööda otustas minna Sausa Demokraatlik Vabariik, näeb ette demokraatliku riigi moodustumise ja rahuaruastavate sõbralike suhete loomise kõigi rahvaste maailmas. Nendest printsiipidest lähtub valitsus kehtivate valitsuse ette nähtavate ülesannete lahendamisel."²

Nõukogude Sõjaväelise Administratsiooni' asemel moodustati Sausamaal Nõukogude Kontrollkomisjon, mille ülesandeks jäi Potsdami ja teiste rahvusvaheliste otsuste täitmise kontroll Sausamaal. Eriti tuli komisjonil jälgida demilitariseerimise ja demokratiseerimise teostamist.³

15. oktoobril Nõukogude Liit tunnustas Sausa

1. Конституция и законодательные акты ФДР ... lk. 65

2. „Вопросы истории“ №10 октябрь 1959... lk. 16

3. Ст. Образование ФДР... lk. 163

Demokraatlikku Vabariiki ja võttis vastu otuse diplomaatiliste esinduste vahetamise kohta. Nõu-
negude Lõdu enamajale järgnenud peadelt Albaania,
Bulgaaria, Ungari, Hiina, Korea, Mongoolia, Poola,
Rumeenia ja Tšehhoslovakkia valitsused.

Kapitalistlike maade kommunistlikud ja tööli-
parteid toetavad Sausa Demokraatlikku Vabariiki
moodustamist.

Sausa Demokraatlikku Vabariiki moodustamine
sai pöördepunktiks Sausamaa ajaloos. Ehitati
vundament ühtse, demokraatliku ja rahuarma-
tava Sausamaa jaoks ja pandi ühtlasi alus kind-
lale rahule kogu Euroopas.

Rahvademokraatliku korra kehtestamine Sausa
Demokraatlikus Vabariigis, põhiliste tootmisvahete
ühiskondlik omand, üldrahvaliku sotsialistliku
sektori moodustamine vabariigi majanduses alustas
Sausa Demokraatliku Vabariigi majanduses uut perioodi -
kapitalismilt sotsialismile ülemineku perioodi.¹

Nüüdsest alates hakkavad kehtima sotsialisti-
kud majanduskadused.

Sausa Demokraatliku Vabariigi territooriumil
elavad 17,2 miljonit inimest ootavad valitsenult
otrustavaid samme maa tööstuse kiireks taastami-

seus ja laiendamiseks. Nagu näitavad Võukogude
lõidu kogemused, võimaldab majanduse kiiret tõusu
vaid ulatusliku planeerimise rakendamine.

Saava Demokraatlikus Vabariigis oli väiksemas
ulatuses tegeldud planeerimisega ka juba enne
vabariigi väljakuulutamist.

„Ülemineku majanduse planeerimisele toimus
Ida-Saamaal seoses 1948. aasta veebruaris moodus-
tatud Saava Majanduskomisjoni tööga, milline
töötas välja uimse rahvamajandusplaani 1948. aas-
ta teinud poolus.“¹

Sotsialismi ehitamine on võimalik ilma kind-
late plaanipäraste suhete tööstuse ja põllumajam-
duse vahel, tooraine, energiaga varustamise ja
tootmise vahel, nõudmise ja tarbimise vahel.

Planeerimine võimaldab paremini kasutada
tööjõudu, materjale ja rahalisi ressursse tehes seda
palju õnnestumemalt kui kapitalistlikus majan-
duses. Plaanipärane majandus garanteerib
arengu ilma kriiside ja tööpuuduseta.²

Juba SSÜP I kongress (1947. aasta septembris)
kohustas partei juhtivaid organeid välja töötama
ja Saava Majanduskomisjonile esitama rahvamaja-

1. P. A. Feroycob. Pazybumu... lk. 14

2. 300 konpocob u ombenob... lk. 64

kuuse taastamise ja arendamise kahe aasta plaani' aastatena 1949-50.

Sauna majanduskomisjoni poolt vastu võetud kahe aasta plaan nägi esmapilguses ette rahvalikku ümliku rasketööstuse edisarendamist. Selline otsus oli tingitud asjaolust, et rahvaliku sektori osatähtsus kogutoodangus oli ajal väga väike. 1946. aastal moodustas rahvaliku sektori osa kogu rahvamajanduses ainult 19,5%. Samal ajal aga tööstuses juba 40%. Rahvamajanduse tähtsamad harud - masinahitis ja kogu ülejäänud rasketööstus, pangad ja suur osa transpordist oli läinud rahva kätte.¹

Rahvaliku sektori kõval tegutses tootmisega eraomajapidamiste ja väikekaubatootmise sektor.

Kahe aasta plaani kohalt pidi tööstuse kogutoodang 1950. aastaks suurenema 1949. aastaga võrreldes 35 protsendi võrra. Sius oleks saavutatud 81% 1936. aasta toodangust. Töölise tööviljakus pidi samal ajavahemikul tõusma 30% võrra. Plaan nägi ette tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise 15% võrra.²

Ida-Saunamaa tööliised alustasid otse-

1. Vt. "Bonpoche ucmopuu." № 10 okm. 1959 ... lk. 12

2. Vt. P. H. Mebzakov. Cmpoumenabcmba... lk. 12

kohe antuudet võitlemist kahe aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest. Kahe aasta plaani eesmärkus aastaks (1949.a.) ettenähtud majandusplaan täideti 104-protsendiliselt. Tööstustoodangu maht suurenes 1948 aastaga võrreldes 20% võrra. Ka töötajate tööviljakus tõusis 20 protsenti. „Mõned tööstusharud saavutasid juba 1949. aastal selle taune, mis oli ette nähtud saavutada 1950.aastal.“

Teiselt aastaks nägi plaan ette toodangu tunduva tõusu ka metallitööstuses, masinaehituses, ehitusmaterjalide tööstuses, tekstiili- ja tekstiilainete tööstuses. Sõjala Demokraatliku Vabariigi tööstuse toodang pidi 1950. aastaks moodustama 103 protsenti 1936. aasta tasemest. Veel kõrgemad nõudmised esitati elektrenergia tootmisele, mää- ja veemajandustööstusele.

Arvestades töölisrühmi loovat initsiatiivi ja poliitilist aktiivsust, tõi S'S'riP 1950. aasta algul esile loomungi: „Täida kahe aasta plaan S'S'riP III kongressiks, milline toimub 1950. aasta juulis.“²

Plaamiliste ülesannete täitmisel omab suurt tähtsust ka ettevõtete osalusliku juhtimine. Tööstuse juhi tähtsust rõhutas märnis W. Ulbricht S'S'riP I kongressil: „Sotsialistliku ettevõtte juht omab ainult

1. А. Мухоморов. Форпоса... л. 60

2. Ф. Н. Улбрак. Справочник... л. 12

sus temale vajaliku autoriteeti ja võib ainult
süü täita oma ülesanded, kui ta aitab kollektiivi,
õpib temalt ja võib õieti juhtida siis, kui ta
isikliku empyaga võidab kollektiivi usalduse.¹

Moore vabariigi tööstus kavatas juhtivat kaadrit
töölisklassi ridadest. Ja need eelised töölised
õigustasid oma unel tööpostidel kõigiti neile osu-
tatud usaldust.

Juba 1949. aastal oli rahvaline tööstuse direk-
toritat 38,8% pärit töölisklassi ridadest.²

Juba 1950. aasta esimeses kvartalis saavutas
tööstusliku tootmine 1936. aasta taseme ja 1950.
aasta juulis ületas selle 8,9 protsendi võrra. Kahe
aasta plaan täideti tähtsamates tööstusharudes
1. augustis 1950. aastaks järgmiselt: metallurgias 113
protsendiliselt, söetööstuses 100,1%, masinaehituses
118%, elektrienergia alal 101,3%, keemias 101,9% tu-
rvaldustööstuses 109,7%. Kergetööstuses täideti plaan 108,6
protsendiliselt. Kahe aasta plaani edukal täitmi-
sel tugunes tunduvalt rahvaline tööstus. 1950. aas-
tal moodustas tema osa tootangu hinnast 70%.

Suurt aiti Sotsiaalsed Demokraatlikule Vabariigile
kahe aasta plaani täitmisel osutas tööko-
gude liit. Sotsiaalsed Demokraatlik Vabariik sai tööko-

1. "Коммунизм" № 10 июль 1958. В. Г. Абдуллин стр. 113.

2. В. А. У. Угробенни. Казначейство. Тарту Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

kogude süüdist sulgalinelt tööstuskaupu ja tooraineid. Et kaasa aidata rahvastarbelise majanduse kiiremale arengule Saksamaa Demokraatlikus Vabariigis, jättis Nõunogude Liit ära viimata 200 ettevõtet, millised olid kuulunud sõjanüüdlastele ja reparatsioonide alusel Nõunogude Liidule üle antud. Need tehaud anti üle Saksamaa Demokraatlikule Vabariigi valitsusele. Kuna nendes ettevõtetes oli organiseeritud tootmine Nõunogude Liidu esirujul, siis olid need ühtlasi ka näitlikuks ettevõteteks, kuidas tootmist paremini organiseerida.

Edaspidi anti Saksamaa Demokraatlikule Vabariigile üle ka nõu teised Nõunogude Liidu käumaine jäävad tehaud. Juba 1949. aasta jaanuaris andis Nõunogude Liidu valitsus saksamaa demokraatlikule organisatsioonidele üle 74 tehaud ja 1950. aasta mais 23 suurt ettevõtet.

Rahuliku tööstuse arendamisel omal väga suurt tähtsust välismaubandus. 1950. aastal võeti Saksamaa Demokraatlik Vabariik vastastikuse majandusliku abistamise nõunogu liikmeks. Selle nõunogu tegevus väljendas uut tüüpi rahvusvahelisi suhteid sõprus- ja sõbralike vahel majanduse alal. Majanduslikud sidemed Nõunogude Liidule ja rahvademokraatiamaadega aitasid Saksamaa Demokraatlikul Vabariigil erretähtselt täita majanduse taastamise ja arendamise kahe aasta plaani. 1950. aasta lõpus andis

sotsialistlik sektor 74% kogu tööstustoodangu mahumusest ja raudtööstuses ulatus see 83,4%-ni.

Kahe aasta plaani täitmise eest toimunud võitluse perioodil (1949-50a.) muutis märkimatult tööliste teadvus ja seda eriti nende töösse suhtumise osas. Sotsiaalse sotsialistliku ühtsusepartei ja Sotsiaalse Demokraatliku Vabariigi poolt algatatud tööstuse esirindlaste liikumine ja tööliste initsiatiivi innustamine viisid kahe aasta plaani ületamisele. 1950. aasta lõpuks ületas kogu toodang 1936. aasta taseme.

„13. oktoobril 1950. aastal „Aktivistide päeval“ omistas vabariigi president 52 väljapaistvale aktivistile nimetuse „Tööangelane“.“¹

1949-50. aastatel ellu viidud kahe aasta plaan välendas uut tüüpi tootmisviise, ülemineku planeeritud majandusele. Kahe aasta plaani eduka täitmise ja ületamise näitas sotsiaalse tööliste reid eliseid, milliseid omab plaanimajandus.

„Võltid arutlused, et töölisklass ei ole võimeline juhtima uut tüüpi tööstust ja et nõuogude kogemuste alusel võib saavutada edu ainult mahajäänud maal, liinati ümber Sotsiaalse Demokraatliku Vabariigi poolt.“²

1. A. Kypcarob. Tõrboõa za . . . lu. 65

2. „Borpoche ucmopuu“ №10 okm. 1959. . .

Kernis' exile vajadus eniseid kogemusi' ära kasu-
tades koostada plaan pikema aja peale.

14. veebruaril 1950. aastal toimunud Sausamoa
Sotsialistliku Riikupartei poliitbiroo istungil võeti
vastu otsus minna üle pikemaajalise planeerimisele
ja arutati komisjon, milline pidi Walter Ulbrichti
juhtimisel välja töötama rahvamajanduse aren-
damise viie aasta plaani aastateks 1951-55.

Komisjon uuris sellist tööst osa võtna rahva-
majanduse spetsialistide laiad hulga ja lõpetas
oma töö edukaalt 15. juunil 1950. aastal. Komisjoni
poolt välja töötatud plaani projekt arutati läbi
ja kinnitati Sõrip III kongressil. Kongress otsustas
anda projekti arutamiseks tehaste tööliste koosoleku-
tele, transpordijaamadale, rügemendisadadele, õppeasutustele
jne. Projekti arutluse käigus tegid töölised palju
ettepanemuid, millised võeti plaani kinnitamisel
arvesse. Projekt esitati kinnitamiseks Sausa Rahvako-
jale.

1. novembril 1951. aastal võttis Sausa Rahva-
koda vastu kaudse Sausa Demokraatliku Vaba-
riigi esimese viisaastase plaani kohta aastateks
1951 - 1955.

Esimese viisaastase plaan eitas tööstusele väga
tõsised nõudmised. Tööstustoodangu kogumaht
pidi viisaastase lõpuks 1950. aastaga võrreldes
suuremuna 192,3% võrra. See olus riiklari 210,7%

1936. aasta taxmest. Plaanis nähti ette tööstusliku võimuse võimas tõus metallurgias, keemiatööstuses ja rauemaivahituses. Tööstustoodangu üldmahust pidi sotsialistlik tööstus üsnaastatuks tõpuus andma 224,8%. Plaanis oli sam võetud ka eraettevõtete toodang. Nii pidi eraettevõtete kogutoodang tõusma 1950. aastaga võrreldes 166,7%-ni.

Kõige tähtsamad kohta plaanis omas rauetööstuse arendamine. See oli vajalik disproporatsioonide kaotamiseks sama Demokraatliku Vabariigi tööstuses. Kapitaaalmahutusteks eraldatavast 26,9 miljardist margast oli ette nähtud kolmandiku eraldamine rauetööstuse arendamiseks.¹

Rauetööstuse kõrval siinustatud uus plaanis ka kerge- ja toiduainetetööstuse laiendamist, et kindlustada töötajate heaolu kiire tõus.

Sõe, tsaan, keemi, masinate ja elektrotehniliste seadmete kogutoodang pidi suurenema kaheks korda. Keemiatööstuses nähti ette toodangu tõus 182 protsendile. Enimene üsnaastatuks aastatel tuli ehitada oma ookeani kaubalaavastik. Seede suure ülesannete lahendamise nõudis esmalt tööliste tööviljakuse suure tõusu. Nähti ette tööviljakuse tõus 60 protsendi võrra.

1. Vt. D. H. Uebauer. Empowerment... lk. 15

Samal ajal tuli rahvale kuuluvates ettevõtetes alandada omahinda 23% võrra.

Vüsaastamu plaani kohaselt tuli 1952. aastal ületada sõjajärgne datustase. Vüsaastamu lõpul pidi saama rahvas elama paremini kui kunagi enne Sausamoa ajaloos!

Esimene vüsaastamu plaan oli suure võitluse plaan rahvarahvastava ja demokraatliku Sausamoa ehitamiseks. Selle suure plaani edukas täitmine pidi olema hävitavaus löögiks ameerika - inglise imperialistide poolt sääne-Sausamoaal teostatavale kolonialismi-polüüvikale.

See algas väikimatu võitlus esimese vüsaastamu ülesannete täitmise eest.

Suureus poliitiline ühendumineks partei ja kogu sausa rahva elus oli Sausamoa Sotsialistliku Ühtsusepartei II konverents 1952. aasta juulis. Sellel konverentsil võeti kuuks sotsialismi ehitamiseks Sausa Demokraatlikus Vabariigis. Konverentsi resolutsioonis kirjutati, et töölisklassi ja enamiku töötajate teadlikkus, poliitilised ja majanduslikud tingimused olid saavutatud sellise taseme, milline võimaldas alustada sotsialismi ehitamist Sausa Demokraatlikus Vabariigis.

Saksa rahvas, kelle riidalest on võrunud silmapaistvad teadlased, teadusliku sotsialismi loojad Karl Marx ja Friedrich Engels, võib töölisklassi juhtimisel ellu sotsialismi suured ideed.¹

Su ühiskute leidis laialdasest vastunägu kogu Saksa töölisklassi hulgas. Tööliied vastand ühiskutsele töövilgale pideva tõstmisega. Selle tulemusena täideti 1951. aasta kogutoodangu plaan Saksa Demokraatlikus Vabariigis 105,2-protsendilisele. 1950. aastaga võrreldes suurenes toodang 21,9%.

Edusammud tööstuses olid saavutatud ränne võitluse hinnaga. Eriti ränne oli olulised metallurgiatööstuses.

Lääne-Saksamaa püüdis organiseerida Saksa Demokraatlikus Vabariigis majanduslikku blokaadi. Bonn'i valitus ei lubanud Saksa Demokraatlikule Vabariigile metalli müüa. Metalli puuduse all kannatanud masinaehitus, laevaehitus ja kõige teised tööstusharud. Ainus väheapääs oli oma metallurgia arendamises. „Saksamaagi tootmine Saksa Demokraatlikus Vabariigis tõusis 1953. aastast 1950. aastaga võrreldes 229 protsendile.“²

Esimese viisaastase kolme aasta jooksul ehitati

1. В. И. Шибанов. Строительство... л. 15

2. С. Алексеев. ВДР-опиот миролюбивых сил немецкого народа. Москва 1954. л. 28

J. V. Stalini nim. metallurgianomleinaat Odesil, terasvalu ja valtmistehased Brandenleurgis, Heringsoyis, Riisas ja tüstis kohtades. Metallurgia-tööstuse produktioon suurenes kolme aasta jooksul üle kahe korra. Nõuogude spetsialistide abiga paranes märgatavalt masinajude korrutamine. Teras hulu suurenes 3,89 tonnilt ahju põrandale ühe ruutmeetri kohta 4,7 tonnini. 1953. aasta neljandas kvartalis. ümminud töölis-kollektiivid saavutanud ühegi kuuri 6 tonni terast ahju põrandapinna ühe ruutmeetri kohta.

Suuri edusamme tegi esimene viisaastane aastatel masinajitus ületades kõin tüsed tööstusharud. Sellega kindlustati ühtlasi ka kõigi teiste tööstusharude kiire areng. Masinajitus muutus SDV juhtivaks tööstusharuks. Koos elektrotehnika, täppismehaanika ja optima-tööstungaga andis masinajitus 27% rogu vabanügi tööstustoodm-gust. Masinajitus andis esimese viisaastane võ-pul tööd 650 tuhandele töölikle ja teenistujale.

Masinajitus ei ole mitte ainult reparant juhtiv tööstusharu, et tema erinaal teiste tööstuste hulgas on suur vaid umajärjekorras reparant, et ta

loodab uusi masinaid kõnidele tustele tööstusharu-
dele. Masinachitus peab võimaldama revolutsiooni
läbiviimist kogu ühiskondlikus tootmises.

Karl Marx viigutas, et ühineud majandusepok-
hid ei erine üksteisest mitte selle poolest, mida
toodetakse, vaid selle poolest kuidas toodetakse, mil-
lise tööjõu-kuluga. Tööjõukulu on ühtlasi selleks
näitajaks, mis näitab neid ühiskondlikke suh-
teid, millest juures töö tehakse.¹

On selge, et sotsialistlikus ühiskonnas üldseb
kõrge tootlikkus parema tehnikaga olemasolev kui
samal ajal kapitalistlikus tootmises. Otsest ränd-
misest lähtudes tegid Sõu töötajad Sõu P
juhtimisel viimase viisaastaku aastatel hüglaski-
ku töö masinachituse arendamisel, masinachituse
ja elektrotehnika arengu tempost annavad needel
aastatel ülevaate järgmised andmed.

1950 = 100 %

Kogu tööstus 189,6 %

Masinachitus 212,4 %

Elektrotehnika 235,9 %

Peermehaanika, optika 195,7 % 2

1. V. K. Marx. Kapital I (lk. 187. Tallinn 1953.

2. P. A. Beroycob. Razbumue ... lk. 35

Juba sõja eel oli masinahitus üs küige enam arenenud tööstuskaru Sausamaal. Loodus-
varade peamistest painnemisrõjoonidat tingituna
oli kogu rauemasinahituse tuumia koondunud
Rhein-Watfali ragooni, lähemale Rukri maavarade
le. Ida-Sausamaa territooriumil oli rida tööstus-
karund, millised valmistavid tööpinnu tuustit, tri-
duairite- ja trümitööstusele. Samuti valmistati
süü põllutöömakinaid. Ida-Sausamaa tööstus
oli suurel määral sõttus Lääne-Sausamaalt sa-
davat terasestidest. Linnu oma rauetööstuse
baas - see oli üheus enimen vüsaastanu tähtsa-
maus ülesandeks.

Enimen vüsaastanuplaani täitmisest alustati
rauemasinahitusest. 1950. aasta lõpul võeti Sausa
Demokraatliuus Vabariigis vastu programm 25
suure masinahitustehase ehitamise kohta.

Obustavams aastaus kujunes 1952. aasta. Sellel aas-
tal alustati ryaline rüesradete seniarüüsilist
tootmist. Üheus tähtsamus probleemiks oli linnu
vabariigi territooriumil ~~oma~~ energiamasinahitus.
Arx rümes selles, et 1938. aastal valmistati mäguusel
Sausa Demokraatliuus Vabariigi territooriumil airtult
17,5% Sausamaal valmistatud aurukateldest, 9,5%
auruturbiinidest ja 5% hüdroturbüinidest.

Sõjategevuse tagajärjel olid rüdui vähenud ette-
võtted täielikult hävitatud. Naa taastamine

ja uute tööstuste ehitamine nõudis aga iga päevaga rohkem elektrisenergiat. See kutsus esile järgub suureneva nõudmise vastavatele meetmetele. Esimeseks sammuks sellel alal oli remondibaaside loomine olemasolevate katelde, turbiinide ja generaatorite remondiks. Lääne-Saaremaa okupatsioonivõimused püüdnud kõigiti taustada energiamajandusele vajalike masinate valmistamist Saare Demokraatlikus Vabrikus. Selle eumärgiga keelati vedada Ida-Saaremaale katlaplekki ja torusid.

1936. aastal toodeti kogu Saaremaal 19,2 miljonit tonni terast aastas. Sellest ainult 1,44 miljonit tonni Ida-Saaremaal, mis moodustas 7,5% kogutoodangust. Ida-Saaremaal toodetava söe hulk oli 1,7% kogutoodangust ja kivisöe tootmiskuldi näitajaus 1,9%.¹

Need asjaolurid püüti Lääne-Saaremaal kaotada tööstuse arengu pidurdamises Ida-Saaremaal.

Vaatamata kõrvidele taustustele edenes sotsialismi ehitamine Saare Demokraatlikus Vabrikus väga hästi. Püüdes tempot veelgi suurendada, tehti ka rida olulisi vigu. Need vead toodi esile 22 juunil 1953. aastal SS'ri P. Lemmiku teel avalduses.

1. В. С. Караханович. Экономика Финляндской Демократической Республики на воюм когвеме. Москва 1956. л. 9

Paljude 1954. aastani ettenähtud ülesanded olid üle toodud 1953. aastale. Pamatööstuse kiire arendamise eesmärgil toodi ikegi 1955. aasta ülesanded üle 1952. ja 1953. aastale.

Lääne-Saamamaal arvavad kuvaristid ja ameerika imperialistid püüdnud tehtud vigu kasutada kapitalistlikele korra taastamiseks. 17. juunil 1953. aastal moovtseriti Berliinis kontrevolutsiooniline män. Ennele alul loodeti Saama Demokraatlike Vabariigi ühendada Lääne-Saamamaaga. Saade rahvamaade, rahvapolitsei ja Moomogude Armei aliga män liivideeriti.

Saamamaa Sotsialistlike Ühtsuspartei paljastas jülgelt rahva es kiire tehtud veod ja näitas ära alerõud nende parandamiseks. Sõja P. in konventsil teatas W. Ulbricht, et usukomitee 15. pleesumi otuse uohavelt aeglustatavse pamutööstuse arendamise tempot laiatatubekaupade tootmise kasuks, et kindlustada elamiskonna elatustakene töös.¹

Töölisklass koondus velgi üsimeelsemalt Saama Sotsialistlike Ühtsuspartei ümber. Saama Demokraatlike Vabariigi töölised ütlevad: „Tahame täna töötada sotsialistlikult, et homme elada sotsialistlikult -

1. Vt. T. Xapaxaia. Moonomma ... lu. 10.

muretult ja õnnelikult. Töötada sotsialistlikult tähendab aga tõsta pidevalt tööviljakust, kasutada kaasaegset tehnikat, kasutada uusi masinaid, hoida kogu iga minutit, iga grammi, kuna tööliste vahel sotsialistlikud seltsimehelikud suhted.¹

Töölised said ühtlasi aru ka sellest, miks oli vajalik rauetööstuse edisarendamine. Rauetööstuse kiireg töö paratamatult kaasa ka teiste tööstusharude arengu tempo tõusu, kuna vümandsaid varustatud moodsa tehnikaga. Nii suurenes kerge tööstuse kogutoodang enimes vüsaastanus aastatel 66,8%, toiduainetetööstus 118,7%.

Praaegu ühe kolmandikuu toodangu tõusust enimes vüsaastanus aastatel andsid töölised tööviljakuse tõstmisega. Teisus toodangu tõusu allikaks olid uued kapitalmahutused, mis kasvased enimes vüsaastanus aastatel kahekordkus.

Aastatens 1953-1954. etenähtud energiamahinadhituse plaan täideti edunalt. Kui ühes allises mahinadhitustehases „Bergman-Borzig“ enimesd auruturbiinid omand võimuse 10 tuhat kW/t, siis 1955. aastal väljusid tehast turbiinid võimusega 50 tuhat kW/t. Kui 1950. aastal slausa

1. „Kommunizm“ №10, 1958.a. ... lk. 96

Demokraatlikus Vabariigis ei saadud destruktsiooni jaotada toota ühtegi turbogeneraatorit, mis 1954. aastal toodeti juba 76 turbogeneraatorit.¹

Kuivõrd kiiresti arenes energiamajandus, näitab asjaolu, et uue energiamajanduse tootmise toodang suurenes viimase viieaastase aastal 5,7 korda, mis kõigi tööstusharude kogutoodang suurenes 1,9 korda.²

Üheks uuemaks destruktiiviliseks ettevõtteks on Sotsiaalsed Demokraatlikus Vabariigis Berliinis asuv Karl Liebknechti nimeline transformatoritehas. See toodab transformatoreid pingega kuni 220 tuhat volti ja võimuga 100 tuhat kilowatt-ampereid.

Enamajanduse arengust sõltus ka tööstuse varustamine toorainega. „Pametööstuse arengu tempo, millele kuuluvad mäetööstus, energeetika, metallurgia, keemia ja ehitusmaterjalide tööstus, omab otsustavat tähtsust kõigi teiste rahvamajandusharude arendamisel.“³

Prüüsi kaevandamise mehaniseerimise huvides toodeti uusi bagereid, tõstureid, destruktiivseid, aurumajandaid. 1955. aastal ehitati

1. Vt. C. Alexeev. TDP. omum... lk. 29

2. Vt. P. A. Beroycob. Razbume... lk. 39.

3. 300 komposob... lk. 69.

*Berliini töölised varustavad elektrikaab-
liga kogu Sotsiaalse Demokraatliku Vabariigi.*

Laubhamneri' tehnik töölikd lalutatega rattaga
suure bageri' milline kaalus 1200 tonni. See hü-
lane oli võimeline kaevandama 40 tuhat tonni
sütt ööpäevas.

Esimese viis aastase lõpuks tegid suure edusamme ka tööpingiehitajad. Alustati esimeste poolautomaat ja automaattööpinnaide tootmist.

Tänapäeva automaatpinnide ja voolulüüride ehitamine sõltub suurel määral elektroonika, peente haamika ja optika arengust rügis.

Nend tööstusharud ei nõua palju metalli ja olid seepärast Sotsia-Demokraatliku Vabariigi territooriumil arenenud juba sõda enne. Sõja-järgsetel aastatel algas nende tööstusharude kiire taastamine ja arendamine. Nõunogude spetsialistide abiga taastati Sotsia-Demokraatliku Vabariigi suurim elektriparatuuri tehase Berliinis, millel töötab 8,5 tuhat töölisi. Berliin on Sotsia-Demokraatliku Vabariigi suurimaks tööstuskeskuseks.

"Süha toodetakse peaaegu üks kolmandik kogu
vabariigi elektrotehnilise tööstuse toodangust.

Berliini ja tema esilmade paljudes ettevõtetes
töötab rohkem kui 600 tuhat töölisi ja teenis-
tust. "1

1. Газета № 278(15037) 5 октября 1959 Будни
новой Германии.

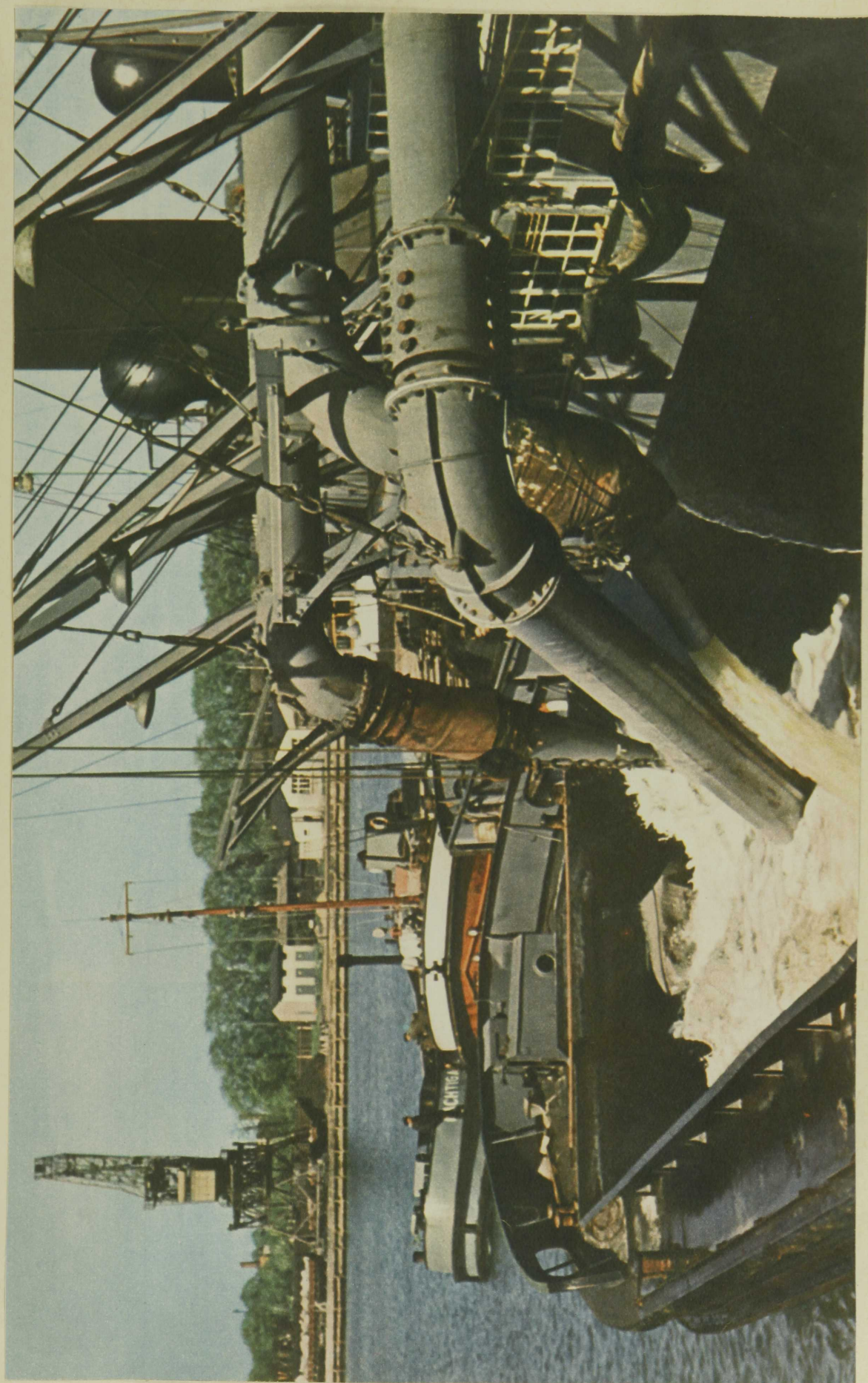
Sõjalelse taime on kaugele ületanud Züni tehased Dresdenis ja Jena.

Esimese viisaastamu aastatel loodud uues tööstus haruks oli laevachitus. Laevachituse arendamise tingis vajadus omada oma kala- ja kaubalaevastiku. Et aga ehitada kuu, tuli kõige pealt ehitada dokid. Enne II maailmasõda tegeldi laevachitusega peamiselt Sääne-Saksamaal. Sama Demokraatliku Vabariigi territooriumil olid ainult remontitööd ja väikeste sportlaevade ehitamise tehased. Kui SDV tööliised otsustasid esimese viisaastamuga luua oma laevatööstuse, siis nähtelenid paljud spetsialistid, kas on ühe viisaastamuga võimalik ära teha selline hügaline töö. Tegelikult näitas, et ülesanne oli jõuohane. Kahe aasta plaaniga alustatud Starlsundi dokid muutusid esimese viisaastamu jooksul suuretööstuseks. Warneides kerkisid kinnise remondibaasi asemel laevachitustehased.

Laevachitus omandas uue tähtsa ucha nauspordi. Võnnogude lüchule on nendes tehastes valmistatud mitmed suurepärased reijate laevad.

Esimese viisaastamu jooksul suurenes laevachitustoodang 3,3 korda.¹

1. P. A. Feroycob. Pazbumue ... lk. 44.

Portoeki sadam on üm suunamäid Sassa DV-a

Väsaastamisel jõuab tulla ehitada 59 merelaeva, 81 kalurilaeva ja terve rida väikemaid laevu.

Tõunuteed sammusid ka autotööstuses. Sõidu- ja veoautode tootmise suurus ei erine väsaastamisel aastatel mitu korda. Sõjajärelt taast rünnak ei ületatud.

Rohkem kui pool sõidu- ja veoautosid tootvaid tehaseid asub Karl-Marx-Stadti ringkonnas. See ringkond paistab üldse silma tööstuse kõrge kontsentratsiooni poolest. „Kõigist vabariigi ringkondadest on kõige rohkem industrialiseeritud ringkonnad, mis asuvad endisel Saksimaal - Dresden, Leipzig, Karl-Marx-Stadt. Rohkem kui pool nende ringkondade elanikkonnast on seotud tööstusega ja ainult väike osa põllumajandusega.“¹

„Suurimaks autotööstuskeskuseks on Zwickau“²

Kiirelt arenev autotööstus, laevaehitus, masinaehitus jt. tööstusharud nõudnud päevast päeva suurema rohkem metalli. Sama Demokraatlikus Vabariigis võis esimene väsaastamisel alul vähesest disproportsiiooni metalli tootmise ja tarvitamise vahel. Kuna Ida-Saksamaal peaaegu puudus rünnak, millest võeti valmistada ja olemasolev rauamaak oli väga vähe, siis oli suur enne sõda metallurgia

1. C. Алексеев. ГДР - ордом... lk. 8

2. А. В. Мухомов. Германская Демократическая Республика. Москва 1957. Экономико-географический очерк. lk. 35

väga nõrgalt arenenud. 1950. aastal ehitati vundamendist Sauri Demokraatliku Vabariigi suunimale metallurgia kombinaadile „Ost.“ 1951. aastal andis val metalli esimene kõrgahi. Tänapäeval töötab kombinadis 6 kõrgahju. Kallal linna ehitati metallurgia kombinaat „West“, mis lasti käima 10 uut tüüpi kõrgahju. Nende hõlgaite ehitamine võimaldas Sauri Demokraatlikus Vabariigis tõsta malmi toodang 1955. aastaks sõjajärgse võrreldes 6-kordseks.¹

Lühikese ajaga lõpetati terasevalu ja valtmistehase ehitamine Brandenburiis. 1953. aasta suvel töötas sin juba 16 märtäänahju.

Nõunogude spetsialistide abiga teostati uue terasevalu tehase taastamine Picasa linnas. Selle tehase toodang ületas 1955. aastal sõjajärgse 245% võrra.

Väga raskes probleemis oli kõrgevaliteedilise terase ja valtsmetalli saamine. Olemasolevad riiseseaded olid kohandatud terase ja valtsmetallimistootmiseks, erilist rõhuu paremata kvaliteedile. Olemorvast leiti väljapääs rea uute kõrgevaliteedilist toodangut andvate tehaste ehitamise tul.

Uued kõrgahjud tehti neljakandilised. Kõrguseks oli neil umbes 8m. Ahju kerein kaeti tulekindlate kividega. Ahi täideti umbes 5 meetri paksuse maagi ja kokkikihiga. Alt juhtis ahju õhu, mis oli soojendatud 700-800 °ni. Selle tulemusena tõusis temperatuur ahjus kuni 1700 kraadini. Nute ahjudega saavutati ka vanaist maagist kvaliteetse toodangu saamine. Torni malmi omahind langes 1955. aastal 1951. aastaga võrreldes kaks korda.

„Esimisel viisaastaul lahendatakse demokraatliku Sausamaa teadlast probleemid, kuidas toota kooki puusööst, mille varumid on Ida-Sausamaal riiklikult, kuidas sulatada malmi vähesel metallisisaldusega Harri maanidest.“

Tõrjumis taustuks kõigi tööstusharude arengule ähvardas kujuneda asjaku, et energiatootetus ei oleks võimaline toodangu järskult tõstma.

Hitlerlased olid pannud peavõtte sõjatööstusele tootes välisõja õnnestumisele, ei pannud nad erilist rõhku seadmete uuendamisele energiatööstuses. Nii püüdis Sausa Demokraatlik Vabariik hitlerlastelt turbinid, generaatorid ja aurukatlad, millele keskmise vanuse kõikus 20-40 aastate

1. „Rahva Hääle“ nr. 236. 7. oktoober 1959. Kohtumised Karl - Marx - Staadti.

vahel. Et parandada energiamajanduse olukor-
da, tuli kõrgpõlvalt luua tehased vastavate sead-
mete tootmisel. Sellest alustas Sotsiaaldemokraatlik
Vabariik.

Kohalikest energiavarudest on Sotsiaaldemokraat-
likus Vabariigis kõige tähtsamad puusööe varud,
sejäl turba ja kivisöö. Kivisütt ei ole nullakka-
selt ja teda võetakse sisse. Kuu vähegi võima-
lik, asendada kivisütt puusööega. Nafta puu-
dub peaaegu täielikult. Naftat ja naftasaadusi
võetakse sisse. Puusööe tootmine toimub pea-
miselt lahtisel meetodil, kuna kütid ei ole kui-
gi sügaval. Puusütt on koksivahmistamiseks kõr-
val ka tähtsaks tooraineks keemiatööstusele.

$\frac{2}{3}$ puusööt toodetakse ellast lääne pool.

Elektrienergia tootmisel mõõdukas Sotsiaaldemo-
kraatlik Vabariik peagi paljudest Euroopa riikidest.

Elektrienergia tootmine kilovatt tunni kohta 1956.a.

(kilowatt tundi)

SDU	1772
Inglismaa	1702
STU	1595
Prantsusmaa	1234

1. A. U. Myxus. Fernarchae ... la. 30

2. „Neues Deutschland“ 3. detsember 1957.

Nagu eelnevast tabelist nähtub, jättis Sassa Demokraatlik Vabariik enimes võrreldamisel destruktiiv-
 gia tootmiselt selgataha sellised arenenud kapitali-
 listlikud maad, nagu Inglismaa, Prantsusmaa
 ja Sassa Föderatiivne Vabariik.

Kui rääkida mitmenegustest raudtööstus-
 harudest, siis on raud leidu sellist tööstusharu,
 kus saaks läbi ilma keemiatööstuse aluta.

Terve rida toorainete arendamine süntetiliste
 toorainetega vabestab hulgaliselt ühiskondlikult
 kasuliku tööjõudu. Sassa Demokraatlik Vaba-
 riik oli keemiatööstuse arendamisel väga sood-
 sas olukorras. Kõllaldaselt leidus selliseid keemia-
 tööstusele vajalikke tooraineid, nagu pruunide
 ja kaalisool.

1955. aastal töötis keemiatööstuse orinaal
 kogu tööstuses 17,9% - l. Sassa Demokraatlikus
 Vabariigis keemiatööstusele ja üldse raud tööstuse-
 le on iseloomulik kõrge kvalifikatsiooniga tööliste
 rohkus.¹ Samal ajal ei ole tehnikute ja insene-
 ride arv kuigi suur. Käesoleval ajal tuleb Sassa
 Demokraatlikus Vabariigis ühe diplomeeritud kee-
 miku kohta 40 töölise, märgib Weiss Deutschkund

1. Vt. P. A. Feroycob. Pazburnee ... lk. 48

"Buna" tehase karbiidiaktyu juures.

1956. aastal. Suurimate keemiategade "Leina" ja "Buna" toodang on tuntud kogu maailmas. "Leina" tehases toodetakse sinteetilist bensiini, ferodi, metanooli jne. Tehase toodang tõusis esimese viis aastaku jooksul 70%. Kogu toodangu hulku suurenes 2 korda. Tähtsa usha Sotsiaa Demokraatlikus Vabariigis keemiatööstuses onab ka plastmasside tootmine. Ulatulinult toodetakse plastmasside kõval väävelhapet, milline on toonaineus paljudele teistele tööstushandele.

Kõige tähtsamateus keemiatööstuse piirkondades on nii Sotsiaa Demokraatlikus Vabariigis kui ka kogu Sotsiaamaal Halle ja Magdeburgi ümbruses.

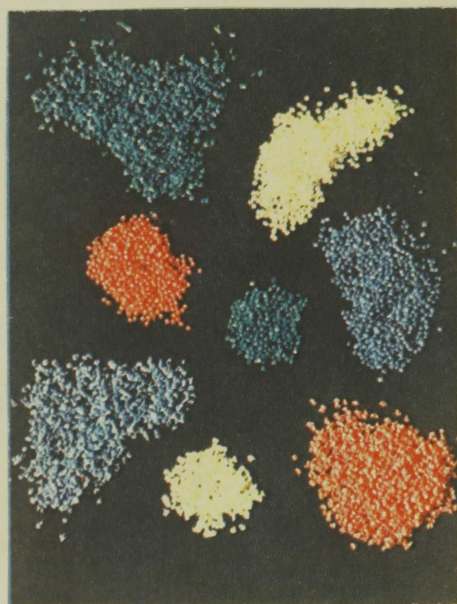
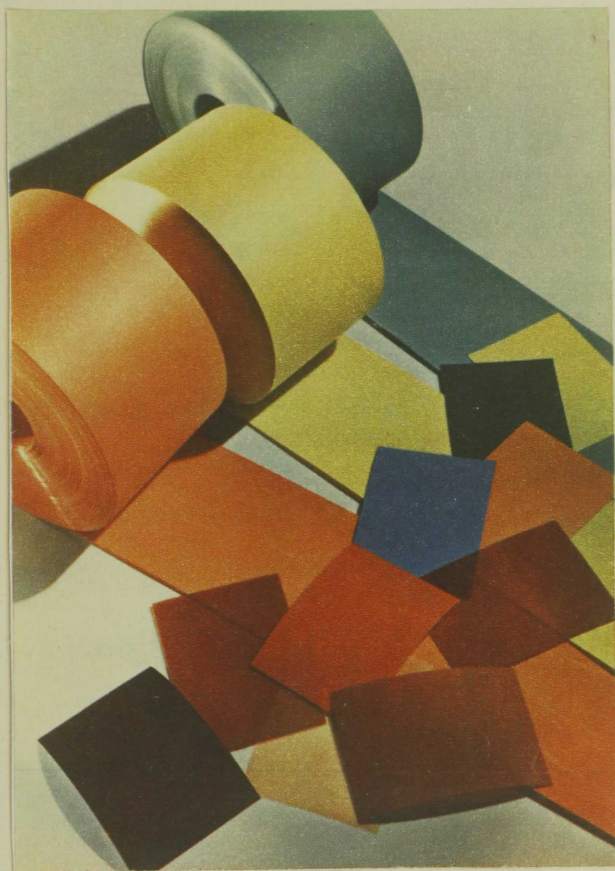
Esimese viis aastaku ülesannete täitmisel suurenes pidevalt ka kogu sotsialistliku sektori osatähtsus tööstuses. 1954. aastal andis sotsialistliku sektor 85% kogu tööstustoodangu üldmahust.¹

Sotsialistliku sektori kindlustamise kõval pööras Sotsiaamaa Sotsialistliku Riikspartei esimese viis aastaku aastatel suurt tähelepanu ka väikekäsitöölise toetamisele. Neile anti krediiti, varustati defitsiitsete materjalidega, müüa ja elektrisenergia.

1. Разбурание экономики впроисеческом сепаре марко-
вой демократии (Обзор за 1955) Москва 1956 л. 223.

*Keemiatööstuses pööratakse suurt tähelepanu
mitmenäguiste plastmasside tootmisele.*

erakõvetete osatähtsuse vähenemine Sotsiaa Demo-
kraatlikus Vabariigis ei ole tingitud mitte nende
kaotamisest, vaid sotsialistliku sektori kiirat tõustumist.

Kui erakõvetete toodang kannas aastatel 1950-
-1954. 13%, siis sotsialistliku sektori toodang suu-
renes samal ajal 92%.

Sotsialistlike ettevõtete kogutoodang 1950. aas-
tal moodustas 77%, aga juba 1956. aastal sotsia-
listlikud ettevõtted andsid 88,8% tööstustoodan-
gust.¹

W. Ulbricht märkis 1951. aastal „Vile aasta
plaan näeb ette tööstuse toodangu suurendamist
kahe korduseks 1936. aastaga võrreldes. See tähendab,
et meie demokraatlikule korrale alusel me võime
saavutada tööstuse arendamisel ellise keskmise kogu-
tempo aastas, milline ei ole väitesaadav ühelegi
kapitalistlikule riigile.“²

Esimeses viisaastaku plaanis ette nähtud töö-
viljakuse tõus 72% võrra saavutati tootmisproot-
semide ulatuslikumehhaniseerimise ja uue tehni-
ka rakendamise abil.

Suurt rõhku pandi esimese viisaastaku
plaani täitmisel elanikkonna headuse tõstmisele.

1. Ф. Меркуров, Борьба ... стр. 19

2. Финансирование народного хозяйства Германии.
по Демократическому Федеральному Сборнику государственных
данных 1952. стр. 11.

1955. aastaks pidi Lääne-Eesti elanikkonna elatustase ületama sõjaelse. „Planeerimise üks tähtsamaks ülesandeks on tähta pidevalt elanikkonna elatustaset vastavalt tema nõudmiste kasvule. Kuid selleks, et toota inimese rohkem tarbekaupu peavad olema kaugtatud kõik kohalikud ja tootmisvõime reservid.“¹

Elanikkonna tööstuse ette seati järgmised ülesanded:

1. Täita plaanis ettenähtud ülesanded, mitte ainult arvuliste näitajate osas, vaid ka kvaliteedi parandamise ja sortimendi laiendamise osas. Lõpetada nende kaupade tootmine, millised ei ole vajalikud lepingute alusel. Lasta uudistoodanguid välja ainult sotsialistliku sektori kaudu.

2. Remonteerida uued muetühvõtted vastavalt plaanis ettenähtud võimusele ja varustada need uusima tehnikaga. Määratada tööd mäetööstuses ja ehitusmaterjalide tööstuses, et suurendada tööliste tööd ja tähta töövõime.

3. Töötada välja tehnoloogilised protsessid. Tõsta toodete kvaliteeti ja hoida kogu range kontrolli kvaliteedi üle kõigis tootmisstaadiumides.

1. 300 бонусов и омпенсов... стр. 67.

Võtta laialdalt tarvitusele uusimad nõuogude töömeetodid.

4. Alandada materjalide ja elustienurgia kuluhoiu arvel omahinda. Vähendada juhtimis- kuluid.

5. Tõsta mehhaniseerimise alusel tööviisakust ja organiseerida tööd senisest paremini.

6. Suurendada raudtee laadimisvõimet. Raudteel nähti ette kapitalalhituste tegemine 1440 miljoni marga ulatuses. Kaupade vedu jõetranspordiga suurendada 1955. aastaks 56%.¹

Esimese viisaastamu aastatel tõusis töötajate teadlikkus, sai alguse hoogne ratsionaliseerimisküsimine ja sotsialistliku võistlus.

Ainuvõrki 1954. aasta kolme kvantali jooksul tehti kumitööstuse ministarile 33 tuhat ratsionaliseerimise ettepanekut, millest andusid aastaks 55 miljonit marka kumuhoidu.

mis puutub sotsialistlikku võistluse, siis aneti kda nõuajal ellu rakendama nõuogude liidu kogemuste eeskuju. Tõhustati moodustati tehnilised kabinetid ja hankumid tööle vastavad ringid, millistes tutvustati perinate nõuogude

1. V. I. Tõnnapobanue rapogurov... lk. 18.

töölise kogemusi. Iga tööstusharu jaoks töötati välja plaan, millest tööülesannete täitmisel on antud ettevõtte kõige otstarbekohasem sotsialistlikum võistlust organisatsioonida.

Sotsialistliku võistluse juhtimine pandi ministeeriumidele ja ettevõtetele asu organisatsioonidele.

Si unustatud na töölise heaolu. Sõprus Demokraatlikus Vabariigis valitses vähemdas viimene viis aastat aastatel tööpäeva 7,5 tunni.¹

Et teadust ja tehnikat valgi paremini ära kasutada, tuleb seda rakendada kompleksne planeerimine. Kompleksne planeerimine nõuab tihedat sidet tehnika ja majanduse vahel iga ettevõtte sees ja samuti plaaniliste ülesannete koordineerimist väljaspool ühe ettevõtte raame.

Kõigi nende alinõude üheaegne tähtsuse võtmine võimaldas Sõprus Demokraatlikus Vabariigis viimene viis aastat lõpuks tõusta töötuse kogutoodangult viiendale kohale Euroopas. Selline saavutus rahvusvahelisel arenil tõstis Sõprus Demokraatliku Vabariigi

1. Vt. Firabga Nr. 280. 7. juun. 1958.

autoriteeti ülemaailmses ulatuses. Esimene viis-
aastane tulemusel näitavad kõnudele kapi-
talistlikele riikidele, nende hulgas ka Lääne-Su-
samaale, kui kaugele võib jõuda riik, mida
juhivad töölisklassi lühikes kõigi teiste töötajatega.

Suurendid SDU rahvusvahelised kaubandussuh-
ted ja seda eemalt sotsialismileeni maade-
ga. „Saksa Demokraatliku Vabariigi“ väliskau-
bandus suurenes esimese viisaastase aastatel
179%. Saksa Demokraatliku Vabariigi omas kau-
bandusliinud sidemed rohkem kui 100 maaga.¹

Tuues üle kõike seda, mis saavutati esimese
viisaastase aastatel, ei saa ka väita nende
suurest rahvastest, mis olid Saksa Demokraat-
likul Vabariigil tööstuse arendamise teel.

Enamiku rahvusi olid tingitud maa lõhesta-
misest vahel. Suurt muudat toorainetest, kütte-
ainest. Energeetika majandus ei jõudnud tööstu-
se arengu tempole järel järe. Need rahvusi õnnest-
tus Saksa Demokraatlikul Vabariigil kergemini
ületada, tänu Nõukogude Liidu ja teiste sotsia-
lismimaade vennalikule abile.

Tuhest külgist abistab SDU väga suurel määral

teisi sotsialisminaid, sest ta omale hästi välja-
arenenud masinahitust, optiliste vahendite- ja
keemiatööstuse.

Nü suurenes üüsaastamu jooksul Saksaa
Demokraatlikust Vabariigist sotsialisminaadene
vutavate masinate hulu 5,3 korda. üldiselt suu-
renes masinate väljavedu ühelt kolmandikuult
1950. aastal 60,4% -ni 1955. aastal.

1956. aastal külastas SDU valitusdelegatsioon
peaminister Otto Grotewohli juhtimisel Hiina Rah-
vavabariiki. Selle tulemusena laienerid kultuuri-
liked ja majanduslikud sidemed kahe maa vahel.

1955. aasta septembris kirjutati Moskvas alla
Nõunogude Liidu ja Saksaa Demokraatliku Vaba-
riigi vahelisele konvuleppidele, millise alusel Nõu-
nogude Liit kindlustas Saksaa Demokraatlikule Vaba-
riigile täieliku suveräänsuse, täieliku vabaduse
oma sise- ja välispoliitika teostamisel, sidemete
loomisel teiste riikide ja Saksaa Föderatiivse Ra-
bariigiga. Üüsaastamu jooksul alustas Nõunogu-
de Liit Saksaa Demokraatlikus Vabariigis eriti
tööstuse arendamisel.

Sotsialistlikus suutust tööstuses aitab märgata-
valt tuguda Saksamaal olevate nõunogude
ettevõtete üleandmine Saksaa Demokraatlikule
Vabariigile. need ettevõtted kuuluvad reparatöö-
side alusel Nõunogude Liidule. 1952. aasta

mais anti Nõunogude valituse otsuse põhjal Sauri Demokraatlikule Vabariigile üle 66 sada Saurimaal asuvat tehast. Nende hulgas anti üle suured muumöö- ja kaalivõrka-kombineadid, elektrienergiat tootvate kombinatsioonide, laevahitustehas „Neptun“ Rostockis, autotehas Eisenachis ja paljud teised tehad, millest kuuluvad varem sõjaväelastele ja anti reparatsioonidena üle Nõunogude Liidule.¹

1. jaanuaril 1954. aastal lõpetas Nõunogude Liidu valitus reparatsioonide nõudmise, olles eelnevalt ühiskondlikult kooskõlastanud Poola Rahva-vabariigi valitsusega, kes sai oma reparatsioonidest omale.

Selle sammuga võimaldati Sauri Demokraatlikul Vabariigil kogu hoida, 1938. aasta rahuaegsete hindadega arvestades, 2 537 miljonit dollarit.

Samaaegselt andis Nõunogude Liit üle veel 33 tehast ja loobus 430 miljonist margast, mille summa võlgnes Sauri Demokraatlik Vabariik Nõunogude Liidule seoses tehaste ülevõtmisega 1952. aastal. Kõik ülevõetud tehad olid varustatud tellimuste, tooraine, materjalide ja tegavaraga.

1. Ф. Н. Мебряков. Справочник... л. 19

dega. Kõigi nende sammude tulemusena võis Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariik kokku hoida 13 miljardit marka, tarvitades selle summa oma rahvamajanduse arendamiseks.

Lääne-Saksamaal asuvate imperialistide septsund taustada Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariigi tööliste taastamist ja ainsat majandusblokaadi abil ei läinud uorda.

Tõiste sotsialismimaade ja eriti Nõukogude Liiduga aliga õnnestus ületada kõik taustused. Pidevalt kasvav väliskaubandus Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariigi ja sotsialismimaade vahel moodustades 1953. aastal 3/4 kogu vabariigi väliskaubandusest. Erikoht kaubavahetuses Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariigiga kuulub Nõukogude Liidule. Kui varem sõlmiti kaubanduslikud kokkulepped vaid üheks aastaks, siis alates 1952. aastast mirdi üle pikemaajalistele kokkulepetele.

1951. aasta septembris kirjutati Moskvas alla pikemaajalise kaubandusliku kokkuleppele Nõukogude Liidu ja Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariigi vahel aastatuks 1952-1955. 1953. aastal Moskvas toimunud läbiräärimiste ajal võttis Nõukogude Liidu valitus vastu otsuse vedada 1953. aastal Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariiki 590 miljoni rubla ulatuses kaupade üle varem sõlmitud kokkuleppe. I. S. H. Mebanob. Справочник... л. 20

vüsaastamu aastatel suurenes SDV kaubavahetus ka kapitalistlike moodiga. Selle tulemusena suurenes üldine kaubavahetus ulg. Kui 1951. aastal Sotsiaals-Demokraatiline Vabariigi väliskaubanduse üldsumma moodustas 5281,1 miljoni rubla, siis esimese vüsaastamu lõpuks kawas see summa peaaegu kahekordseks - 9803,5 miljoni rublani.

Esimese vüsaastamuplaani edusa täitmisega näitas Sotsiaals-Demokraatiline Vabariigi tööliselan, et ta on võimeline koondama oma ümber kõik töötajad sotsialismi aluste rajamises vabariigis.

Sotsiaals tööline vundus mautiliste kogemuste põhjal, et esimese vüsaastamuplaan oli täiesti eluline ja täidetav.

Oli saabunud aeg omandatud kogemusi ellu rakendades anda uue suure majandusetappi - teise vüsaastamu ülesannete planeerimisele.

III pt.

Teine viisaastakuplaan. Saksa DV tööstuse tuleviku- plaanid.

Saksa Demokraatiline Vabariigi töötajaid annid läbi töötama teise viisaastakuplaani projekti. Järelgi toimunud kõigjal koosolekuid eksitati täiendusi ja tehti parandusi.

1956. aasta märtsis toimus Saksamaa Sotsiaalistliku Riikspartei III konverents, millele arutasid läbi ja võttis vastu direktiivid Saksa Demokraatliku Vabariigi rahvamajanduse arendamise teise viisaastaku plaani kohta aastateks 1956 - 1960. 1958. aasta algul SDV Rahvanõukogu võttis vastu resolutsiooni, millega täpsustati direktiive teise viisaastaku plaani kohta ja millega osa ülesandeid viidi edasi pikema aja peale.

Teise viisaastaku plaan kujutab majanduse, sotsiaalse heaolu ja kultuuri hülgamiseks võetud programmi Saksa Demokraatlikus Vabariigis.

Nii näitus peab tööstustoodang tõusma 63,6 miljardi margani, milline ületab 1955. aasta taseme 30 protsendi võrra.

jätuates üldjoontes kõigi nende tööstusharu-
de edasiarendamist, millistega tehti algust ju-
ba esimese viisaastamu aastatel, omab teine viis-
aastamu plaan süsi ja mõned iseärasused.

Uue tehnika arendamise ja töövõime
tõusu abil tuli suurendada müüsi ja toor-
ainebaasi kasvu tempot. Eriti vabalt hakkas
tunda andma tehnika mahajäävus.

Sõjajärgudel ja esimes viisaastamu aastatel
oli peaarõhu suunatud tööstuses erinevate dispo-
ortsoonide liivideerimisele. Kõigi vabad sum-
mad paigutati siis uute ettevõtete ehituse.
Tehnika uuendamises ei olnud aega ja ka
majanduslike võimalusi. Uue tehnika arenda-
mine eeldab omaenda moodsa tehnoloogia
olemasolekut ja ümberpöördult.¹

Esimesed ellikud tehaud hakkasid uude
tehnoloogia alusel valmistama puunsöest koksi
ja rase rauasisaldusega maagist malmi.
Loomulikult olid need tehaud varustatud ka
moodsaima tehnikaga.

Nii muutis uue tehnoloogia tarvitunde võt-
mine tehaud „Film-Habuk“ Sausa Demokraatlike

1. Д. А. Тенюков. Раздумье ... л. 76

Nabariugi värvilise filmi otustavaks kogu maailmas

Sageli ei saadud aga uudet tehnoloogiat kasutada vananenud sisseadeite tõttu. See puudus paistis eriti silma mõõte- ja reguleerimisaparaatide tootmisel. 1956. aastal peaaegu 3/4 tööpinnidest olid üle 10 aasta vanad. Suur osa sisseadeid ei vananenud mitte ainult moraalilt, vaid ka füüsiliselt, mis taustas tööviljatuse tõu- ja tõstis omahinna väga kalliks.

Nüü näitus ületas sõiduauto „F-9“ tootmis-
kus kulutatud tööle tööaeg 5 korda nõunogude
sõiduauto „Pobeda“ tootmisus kulutatud tööaja.

Tööpinnide kiirus oli maailma tasemega ar-
vestades väga väike.

Saava Demokraatlikus Nabariugis tegid lihv-
mispingid keskmiselt 20-25 pööret sekundis, sa-
mal ajal kui teistes riikides tegid pingid juba
75 pööret sekundis.

Tehnika halb olunord tegi võimatuks paran-
dada kvaliteeti ja anda väga uue konstruktsioo-
niga tooteid. Vaatamata nendele raskustele oli
sünni terve rida tooteid, millised ei olnud
halvemad välismaistest. Nende hulka võib luge-
da suure tootlusega automaattööpingid, mil-
liseid valmistab chagdeburgis „Vortseigmasinate

vabriku "Plauenis" "Vema" tehases valmistatud nov-
veierid jne.

Nea uuelsuse saavutamiseks Saksamaal on
Sakariigi magamis- ja vahukordked vajunud.

Samal ajal ei jõudnud küllaltki suur osa valmis-
toodangust tehniliselt arendustelt veel täiend-
taumale. Võis nimetada auto-transporti, uusi-
muid tööpingitehaseid, keemiaspatsiivide tehaseid,
jalatsiivfabriikke ja mähkainetööstuse ette-
võtteid.

Teise viisastatuse iseloomulikkus joonuks oli vaba-
riigi töötajate aktiivne võtlem kõige tehnilise ta-
seme eest, mehaniseerimise ja automatiseerimise
eest. Pöörati suurt tähelepanu ka uuele energia-
lühile - aatomenergiale.

Tööstuse automatiseerimine ja taumenergia baa-
sil elektritseerimine olid uue tehnilise revolutsiooni
kõige iseloomustavamatel joontel. Tõsteti üles raue,
muid raske ülesanne - tösta viisastatuse lõpus
kõige juhtivate tööstusharude tehnilise tase maailma
tasemele. Selle ülesande täitmisel valdati suured
summad.

"Kapitaalmahutuste üldsumma määrati teiseks
viisastatuseks kindlaks 55 miljardile margale. See on
87,7% rohkem kui eelmisel viisastatuseel."¹

1. P. A. Tšerjov. Põlvkond... lk. 79

Suur osa sellest summast rakendati rasketööstuse arendamiseks. Saksamaa Sotsialistlikku Ühtsuspartei III konverentsi lähtus sellise otsuse tegemisel ajasest, „et ilma rasketööstuse esmajärjekorras välgarendamiseta ei ole võimalik kindlustada tootmise laiendamist kõigis teistes rahvamajandusharudes, ei saa ellu viia pidevat tehnilist progressi ja saavutada tööviljakuse tõusu.“¹

Uues plaanis moodustatud kulud sisseadetele peaaegu pooli kõigist kuludest. Peatähelpanu pöörati mitte uute tehaste ehitamisele, vaid olemasolevate tehaste moderniseerimisele. See moodus andis lühema ajaga paremaid tulemusi.

„Tööstuse põhilised ülesanded tuleb viiaastakul kirjutata Saksamaa Sotsialistlikku Ühtsuspartei III konverentsi direktiivides, seisavad selles, et kindlustada energiatika- ja metallite tööstuse, ehitusmaterjalide tööstuse, mõnede keemiatööstusharude elisarendamine ja tunduvalt tõsta masinaväetuse tehnilist taset.“²

Enimene kohale tõsteti energiatika ja metallite tööstuste laiendamise küsimused.

S'S'ÜP näitas korduvalt, et kõigi rahvamajandus-

1. F. Харламовых. Экономика . . . lk. 17.

2. Nt. „Neues Deutschland“ 1. IV 1956.

harude aring sõltub klllest, kuidas suudetakse suu-
rendada söe- ja elektrenergia tootmist.

Spetsialistide uurimused näitavad, et elektrien-
gia tootmine ühel kümnikult arenenud maal oli
suurenenud kümniselt 7% võrra aastas. Saksamaal
võistluse vahetuses võis märgatavalt kiiremat
tempot ja ta saavutas selle. Eelmisel viis-
taasel moodustas aasta keskmine juurdekasv ligi
9%. Sellist tempot taheti säilitada ka teisel viis-
aastasel.

Edusammud olid rohe märgatavad. Siin võib
võrdluseks tuua järgmised andmed elektrenergia
tootmisest ~~koos~~ ühe elaniku kohta. Andmed on antud
kilowatt-tundides.

	1956. a	1957. a.
S' DV	1760	1868
Inglismaa	1702	1767
Saksa Föderatiivne Vab.	1595	1792
Tšehhoslovakkia	1266	1320
Prantsusmaa	1234	1305
Itaalia	824	—

1.

Seades aru elektrifitseerimise tähtsusest sõda-

1. Развитие экономики Европейских стран на-
родной демократии. Обзор за 1957. Москва 1958
лк. 361.

listmi ehitamisel, võttis Saksia Demokraatlikul Vabariigi Ministrite Nõukogu 1957. aastal vastu meetmeid selle otseks eesmärgiks ja söetööstuse tootmangu suurendamiseks kohta 1960. aastaks 41,5 miljardi kilowatt-tunnini, mis moodustab 144,6% 1955. aasta tasemest¹

Kuna nagu tööstustoodang kasvab teise viis-aastase aastatel 38%, mis võimaldab energiamajanduse selline hülgaslik kasv rahuldada sotsialistliku tööstuse kõiki põhilisemad vajadused.

Et rahuldada aga kõrgi tööstuste vajadusi ja võimaldada ka teiste rahvamajandusharu arengut, tuli energiatüübi baasi veelgi laiendada. S'S'ri P mobiliseeris selle ülesande täitmisele kõiki võimalikke ressursse. Seetõttu viis aastal eraldati kapitaliinvesteeringud energiatüübi- ja puutööstuses 11,3 miljardit marka. See summa moodustas poole riigi poolt kõigile tööstusharudele kapitaliinvesteeringud eraldatud summadest.²

Saksia Demokraatlikul Vabariigil olid olemas võimalused suurendada elektrijaamade koguvõimsust teise viis-aastase aastatel 2,6 miljoni kilowattini. On selge, et ilma elektrienergiata ei saa tõsiselt rääkida tehnilisest progressist ja sotsialismi

1. „Die Wirtschaft“ № 13 1957.

2. Vt. „Neues Deutschland“ 9. I 1958.

hitamisest. Tehniline progress S'amu Demokraatlikus
 Vabariigi energetikas oli lahutamatu seotud uute
 turbiinide ja generaatorite tootmisega. Teisel vüsaasta-
 nul tuli anda plaanipäraselt väga vahetama va-
 nanemud ja väikse tootlusega kaadmeid. Tuli
 arendada vanad masinad uuimate energiamasi-
 natega. Kui esimese vüsaastanu aastatel elektrija-
 modes ülesvõetud turbiinide võimused ei ületanud
 25-32 tuhat kilowatti, siis arendati need teise vüsa-
 aastanu aastatel turbiinidega võimusega 50 ja
 isegi 150 tuhat kW. Nüüd vülvane valmistati Nõu-
 kogude liidu kogemuste abiga.

Tähti ettevalmistuse selles, et kõigiti vähendada
 1 kilowatt-tunni elektrenergia tootmises kuluva
 kütuse hulka. Tähti ette kütusekulu vähendamise
 1 kWh elektrenergia tootmises 13% võrra.

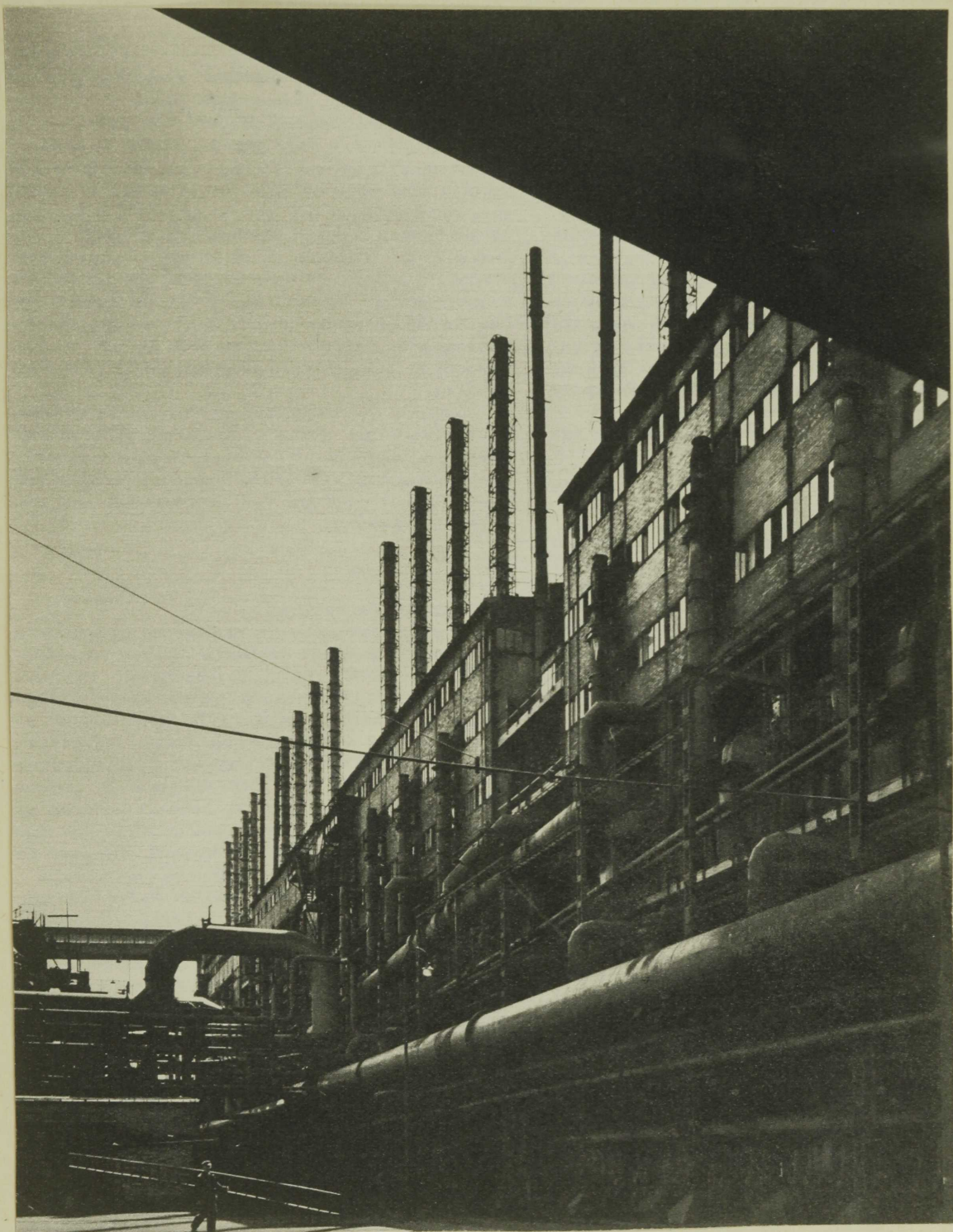
Sellega olus võimaline kokku hoida 10 miljoni ton-
 ni sütt aastas. Üheks tähtsamaks kokkuhoiualli-
 kuseks pidi saama kõrge rõhu all auru kasutamise.
 85% toodetavast elektrist tuli toota kõrge
 rõhu all oleva auru abil. 1956. aastal rati E. Selman-
 ni nimelises kaalipoola kombinatis üles katel, mis
 toodab 125 tonni auru tunnis 132 atm rõhu all.¹

1. P. A. Tseroycob. Prazbumue ... lu. 82.

Teisel etapil taheti üle minna kateldele suure temperatuuriga 565°C ja rõhuga 181 atm. Kolmandal etapil pidi saavutatama 650°C temperatuur ja 300 atm. rõhk.

Suurt tähelepanu pöörati laiaulatuslikule mehhaniseerimisele. 1960. aastaks tuli kõrgi tähtsamatel elektrijaamades mehhaniseerida tööd 75% ulatuses. Väinend hüdroelektrijaamad tulid täiesti automatiseerida ja vüa üle distantsejuhtimisele.

Elektrijaamade ehitamisel pandi Saksamaa Demokraatlikus Vabariigis peaarõhu süüsi soojuselektrijaamade ehitamisele. Kütteinena tuli põhiliselt kasutamisele pruunhiis. See saidi uued suured nõudmised ka pruunsoe tootjate ette. 4,5 miljardi kilovatt-tunni elektrenergia saamiseks 1960. aastal läks vaja 80 miljonit tonni sütt. Siin tuli me arvestada ka seda asjaolu, et keemia- ja metallurgiatööstus vajab 80-90 miljonit tonni sütt aastas. Eriti raskus muutus kütuseprobleem 1956/57. aasta talvel, kui vähenes söe sissevedu Poola Rahvavabariigist. Saksamaa Sotsialistlik Riikspartei pöördus kõrgi söetootjate poole üleskutega alustada otsestavat võitlest söe tootmise eest. Söetöölised vastasid S'S'ile üleskutsel 1957. aasta poolaastaplaani eduka täitmisega. 1957. aastal toodeti 211,5 miljonit tonni pruunsiüt ja 53,4 miljonit tonni brünett. Teise viisaastase

Kokkipatarei Laukhammeris.

plaani kohalt pidi puuvõõre toodang 1960. aastaks ulatuma 244 miljoni tonni ja bixatti-de tootmise 57,6 miljoni tonni.

Selle ülesande täitmise muutes eriti raskeks asjaolu, et uute loodete avastamine ei suutnud sammu pidada tootmisega. Kippus tumeima puu-dukään reservidest. Nii näitus aastatel 1948-1956 töödeldi siit 36 naevanduse üldvõimega 90,6 miljoni tonni siit aastas. Käiku lasti aga need leiukohtad kogutoodanguga 65 miljoni tonni siit aastas.¹

Toodangu tõstmiseks suurendati üha suuremal määral mehhaniseerimist ja automatiseerimist. Tööstuses saavutatud mehhaniseerimise ja automatiseerimise tule ületas peagi teised tööstus-harud.

1956. aastal ehitati laukhammeri raskemasina-ehitustehas rootorbager, millega on võimalik toota 34 tuhat tonni siit vahetuses. Masina tööd juhidvad 4 inimest.

Üheks tõstmise kitsasuhaks oli raudteetransport. Tihti peatuvad kõik mehhanismid, sest ei jõutud valmistoodangut ära transporteerida. Arsti laiendada raudteedevõrku ja suurendama veerukoosseisu.

Euroopa suurim puuksöekombinaat
„Schwarze Pumpe“

Sama teadlased töötavad väga uue mootor- ja kontrollaparatuuri, milline oli vajalik see kaevandamine, kuivatamine, brüketeerimine ja konserveerimise automatiseerimiseks.

Teine viisastamine tähtsaimaks ülesandeks oli Euroopa suurima puusööekombinaadi „Schwarze Pumpe“ ehitamine. Sellel hüglase ehitustööd algustati 1957. aastal. Ehitustööd viiakse läbi kõige uuimat tehnikat rakendades. Raudteetransport asendatakse ulatuslikult lintransporditööridega, millised hõlmavad oma hüglase mootritega. Selline 2,5 meetri laiune transporttöörlint võib ööpäevas edasi 6-10 tuhat kuupmeetrit sütt. Transporttööri pikkus võib ulatuda kuni 20 kilomeetrini. Teie võimuse peab kombinat saavutama 1963. aastaks. Süs toodetakse seal 32,8 miljonit tonni puusütt aastas. Elektrit energiat hankib kombinat tootma sellisel määral, et peale oma vajaduste rahuldamise antakse aastas 900 miljonit kWh energiat teistele ettevõtetele.

Kuna kõigi need abinõud ei suuda siiski veel kõigi tööstushaude energiavajadusi küllaldaselt rahuldada, siis kavati sama Demokraatlikus Liidus suurt tähelepanu pöörama aatomenergia rahustatavale kasutamisele. Aatomenergia kasutamise võtmist kergendas asjaolu, et vabariigis olid olemas tuumajäätisena spetsialistid ja vastav

materiaalne baas.¹ Esimene aatomreaktor alustas tööd 16. detsembril 1957. aastal. Aatomiuurimiste ja selle energia rahvusvahelise kasutamise alal on Sotsiaalse Demokraatliku Nabarüü ette jõudnud kõigest lääne-Euroopa mandril arvutest maadest.²

Tänu viisaastamuse kavandati rea instituutide ja laboratooriumide ehitamine. Nõuogude liidu abiga alustati eksperimentaal-aatomireaktori ehitamist. Viisaastamuse lõpuks peab valmima Nabarüü esimene aatomielektrijaam.

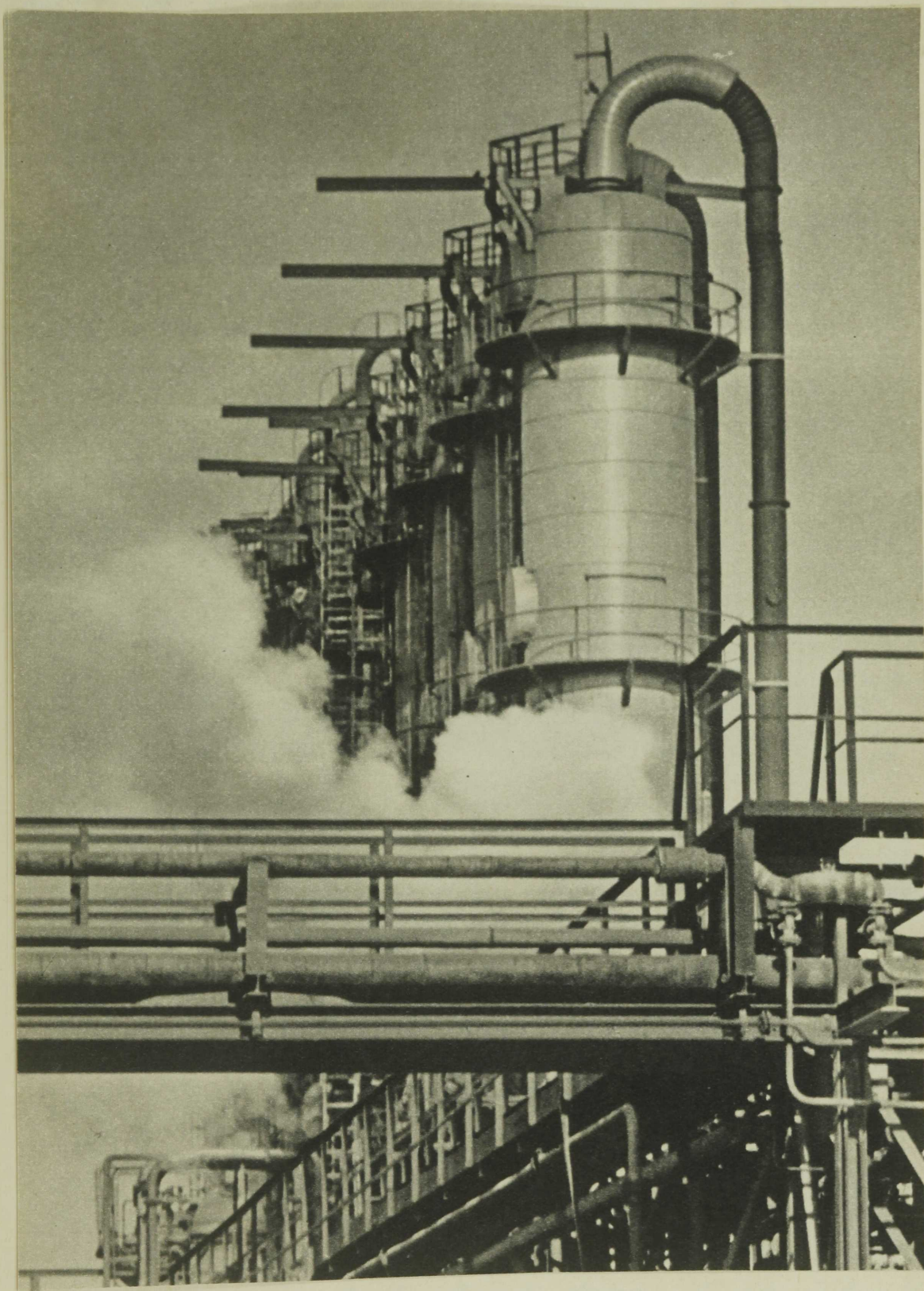
Sotsiaalse Demokraatliku Nabarüü 8. aastapäeva tähistamine pidulikuel istungel märkis O. Grotenhoff, et SDU on teinud aatomenergia rahvusvahelisel kasutamisel suuri edusamme. Peaminister tõi esile, et eriti laialdast kasutamist on radikaaltüved ained leidnud rahvamajanduses, tööstuses uurimustel ja meditsiinis.³

Üheks suure viisaastamuse tähtsaimaks ülesandeks oli ka neemia tööstuse uue arendamine. Selle ülesande edumaks lahendamiseks olid Sotsiaalse Demokraatliku Nabarüü olimas kõik eeldused. Oli olemas kvalifitseeritud tööliste ja spetsialistide kaader, riikliku tootmise baas. Nabarüü maxi-

1. В. Г. Хархаладзе. Экономика ... кн. 22

2. В. 300 борцов и олимпийцев ... кн. 72.

3. В. "Neues Deutschland." 7. I 1957.

Keemiakombinaat „Buna“ on uus võimsamalt
Saksa Demokraatlikus Vabariigis.

raehitus ja teiste sotsialismimaade maumehitajad varustanud keemiatööstust ajanooste viisadatega.

Teise viisaastamu aastatel tuli moderniseerida võimsad keemikombinaadid „Lüra“ ja „Bura“. Vastavalt sotsialismimaade vahel läbi-võetud tööstustoodangu koordineerimisele ja samuti oma viemistest vajadustest lähtudes pöörati teisel viisaastamul suurt tähelepanu soodatootmise arendamisele. Laiendati tehaseid Bernburgis ja Štaspurdis. Toodangu tõus oli ette nähtud ka mineraalväetiste tootmisel. Fosforväetiste tootmist suurendati 2 korda. Suurenes kaaliväetiste tootmine. Kaaliväetiste tootmistase pidi 1960. aastaks tõusma 3,2 miljoni tonnini, kindlustades nii Sausa Demokraatliku Vabariigi kui ka teiste sotsialismimaade vajaduste rahuldamise.

Teise viisaastamu plaaniga ettenähtud ülesannete täitmisel olid väga suureks aluseks teinud sotsialismimaad. 16. ja 17. juulil 1956. aastal toimunud Moskvas läbirääkimised Sausa Demokraatliku Vabariigi ja Nõunogude Liidu delegatsioonide vahel. Selmiti kokkulepe, millele alusel hakati Sausa Demokraatlikku Vabariiki varustama suuremal määral toiduainetega, et võimaldada lõplikult naasta kaardisüstum SDV.

Nõunogude Liit varustas SDV tööstusettevõtteid pikaajaliste tellimustega ja varustas neid toorainega.

lepitä konnu na selles, et Nõuogude Liit aitab Sausa Demokraatlikul Vabariigil ehitada aatomilekti- jaama võimusega 50-100 tuhat kilovatti.

juhitudes soovist kaasa aidata Sausa Demokraatlikul Vabariigil majanduse kiiremale arengule, aidatus nuga tõsta elanikkonna elatustaset, vähendas Nõuogude Liit 1957. aasta 1. jaanuarist vda summat, mis 1955. aasta kokkuleppe alusel valdati Sausa Demokraatlikul Vabariigil valitsemise poolt Nõuogude vägede ülalpidamiseks Sausa maal 1600 miljonilt margalt 800 miljonile margale aastas.¹

1956. aasta lõpul ja 1957. aasta algul sõlmiti spetsiaalsed kokkulepped tööstuse koostöö kohta Sausa Demokraatlikul Vabariigil ja Eelharlovannia Vabariigil ja SDV ning Poda Rahvavabariigil vahel.²

Koostöö võimaldas Sausa Demokraatlikul Vabariigil oma tööstuslikku võimust täielikult ära kasutada. Sai võimalikuks arendada neid tööstusharuid, milliste jaoks olid olemas vajalikud seadmed ja tooraine, jättes samal ajal tahaplaanile sellised tööstusharud, milliste jaoks

1. Т. Меркхров. Борьба ... л. 91.

2. Ф. Н. Улебаков. Справочник ... л. 23

puudub vajalik tooraine. Need lepingud kutru-
sid üle ka väliskaubanduse edasre tõusu. 1950-1957.
aastatel suurens väliskaubandus 4 korda.¹

1957. aastal oli Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariigi
väliskaubanduse paigutatud 10963,9 miljonit
rubla.

Üheks olulisemaks tööstusharuks teisel viisasta-
kul pidi kujunema keemiatööstuse baasil sünteeti-
liste toorainete valmistamine tekstiil- ja kergtööstu-
sele. Võeti plaani uute plastmasside, kunstlike kaut-
sümi ja kiudainete tootmine. Eriti häid tulemusi
saavutati kunstkiust kangaste valmistamise alal.
Sellel alal omab Sotsiaalsed Demokraatlikud Vabariik
maailmas ühe juhtivamat kohtadest.

Sama kunstkiudaine tootmise kõrgele tasemele
saavutas SDV Euroopas esiosa tekstiiltooraine kanta-
mise ühe elamine kohta. Toome siin 1955. aasta andmed

maad	Vill	Puu vill	Kunstkiud	Kokku
SDV	0,6	4,8	6,8	12,2
Tšehhoslovakkia	1,1	5,3	3,6	10,0
S'FV	1,7	4,3	2,8	8,8
USA	1,5	12,5	3,4	17,4
Inglismaa	2,9	4,7	2,8	10,4

Andmed kilogrammides 2

1. Finabga "dla 278. 5. oktoober 1958. a.

2. P. A. Feroycob. Razbume ... lk. 90

erilist rõhku pandi nende kiindainete kunstlike tootmisele, millistega oli võimaliku arendada naturaalsvillia. Kahtades toorainetena puuvillit, lüpy ja naftat, lausati Sotsiaals-Demokraatlikus Vabariigis tootma perloomi ja lanoomi.

Toodangu kogu keemiatoöstuses, nii nagu kõigis teisteski tootusharudes, eeldab töövõlganuse olemasolevat kasvu. Töövõlganuse kasvu on aga seotud kaasaegse tehnika rakendamisega. Süt järeldub, et tuli tööst tähelepanu pöörata masinajätku.

Masinajätku arendamisel teisel viisastamisel olid oma iseloomud. Teisel viisastamisel ei olnud ette nähtud uute suurte masinajätkutehaste ehitamist. Kogu toodangu kogu tuli siin saavutada töövõlganuse tõstmise teel. Sellest ülesandest lähtudes tuli kõige pealt lahendada uue tehnika rakendamise probleem masinajätkus eneses. Masinajätkust haaras laialdane moderniseerimise mõtet.

Moderniseerimise ulatust näitab asjaolu, et vaatamata uute tehaste ehitamise puudumisele moodustasid kapitalmahutused masinajätku aastatel 1958-1960. 1,5 miljardit marka.

Kui eelneva 10 aasta jooksul oli uuendatud tööpinne vaid 25% ulatuses, siis teisel viisastamisel vahetatakse uueimata mudelid vastu 50% kõrgemal masinajätku tööpinneidest.¹

1. vt. P. A. Feroycob. Põhiküsimused ... lk. 92.

Suurem abiks uute masinate tootmisel oli detailide ühtlustamine ja erinevate masinate koostamine ühesugustest sõlmedest. See abineb võimaldas tunduvalt produktiivni tõsta ja kvaliteeti parandada. Teine rüü-
aastam plaan näeb ette olulised muudatused masinaehi-
tuse proportsioonides.

masinaehitus aas 1960 aastam. ¹

(1955 = 100%)

Kogu masinaehitus 153 %

Selle hulgas

Sisseaaded puuvõõ tootmises 2,8 korda

Tööpingiehitus 2 korda

Teustilmasinaehitus 176 %

Täppimehaanika ja optika 165 %

Nagu nähtub eile toodud andmetest, arenevad teisel rüüaastamul eriti need tööstushaamid, millised ei vaja eriti palju metalli ja kasutavad rohkem kõõge kvali-
fikatsiooniga töölii. Süa kuuluvad tööpingiehitus, teustilmasinaehitus, täppimehaanika ja optika, ning mõned elektrotehnikaa harud.

Kürendatud tempos haamid areneva ka mõned

1. „Neues Deutschland.“ 22. V 1957; 9. V 1958.

masinaehitusharud. Nende arengu tingis asjaolu, et energiatina ja niituseprobleemi lahendamiseks vajati kiiresti uusi turbüine, generaatoreid, bagereid ja transportvahendeid.

Masinaehitus haarus väga lausa umbes 20 tuhat tööpäeva aastas. Sellist toodangut annavad Prantsusmaa ja Rootsi kokku. Sotsialismimaade hulgas omab Saksad Demokraatliku Vabariigi tööpäevade ehitamisel Nõunogude tüdru järel teise koha.

Kokkuleppel Nõunogude tüdru ja teiste sotsialismimaadega vähendas Saksad Demokraatliku Vabariigi gigantsete tööpäevade tootmist ja spetsialiseerus eriti täpsete ja hinnaliste tööpäevade tootmisele. Väeti suund kerget ja raskest tüüpi tööpäevade tootmisele. Tööpärisehitajad suunasid peatähelepanu poolauto- ja automaattööpäevade loomisele, sest sellisel tüdru on võimalik automatiseerida kogu tootmist.

Teisus tähtsamas joones teise viisastatuse masinaehituses oli võitlus kvaliteedi ja uute konstruktsioonide eest. Siinuni 1956. aastal hakati tootma 400 uude konstruktsiooniga masinat. Nende hulgas olid uued press- ja lihvimispäringid, hüdrokilid masinad ja elektriseeritus-seadmed.

Tööpärisehituse tungis inna enam sine elektroonika. Elektroonilisi seadmeid kasutati kopeerimispa-ridel ja tööpäevade automaatsel juhtimisel.

deipärgi maailmaräitust demonstreeriti uut

lihvamispinni, milline automaatjuhtimise abil töö-
dab tunnis 360 keerulist detaili. Üks tööline võib
iheaegselt juhtida 5-6 sellist pinni.

Tööviljannuse tõstmisel pöörati suurt tähele-
panu abitöödeks kuuluva aja vähendamisele.
Tööpingid varustati transportlööride, automaatsete
etteandjate jt. tööd ürgundavate seadmetega.
Üha laialdasemalt võeti tarvitusele kopeerimis-
süsteem. Kontrollmöötmist tehti sageli alles iga sa-
janda detaili järel. Kuigi sellised täiuslikud
tööpingid on väga kallid, tasuvad nad end väga
lühikese aja jooksul.

„Nü arenes masinachitus Sauru Dimomaatlikus Vab-
rūgis teisel vūsaastaul. Masinachitus toodang pidi
aastatel 1955-1960 kasvama 150 protsenti.“¹

Kūre tempoga hakkas teisel vūsaastaul edasi
arenema laevachitus. Kui laevachitus esimesel vūs-
aastaul andis kogutoodangut 324 tuhande tonni
ulatuses, siis teisel vūsaastaul pidi toodang suurene-
ma 950 tuhande tonnini.

Värneri laevatehas omab suurima laevachi-
tustsekti Euroopas. Selle alingutelt väljus 1957. aasta
lõpuks juba kiire 10 tuhande tonnise reeväljannuse-
ga kambalaeva.²

1. 300 корпосов и омбемоб . . . лн. 70.

2. Ут. 300 корпосов . . . лн. 123.

laevachituse suurendamist nõudis ajaloos, et välis-
kaubandusliinud sidemed olid muutunud väga
laialdasuks.

Kaubavahetuse pidamiseks sõbraliikumisele, India,
Birma, Indoneesia, Egiptuse jt. riikidega länsi vaha
kaubalaevastiku suuveljaga 800 tuhat tonni.

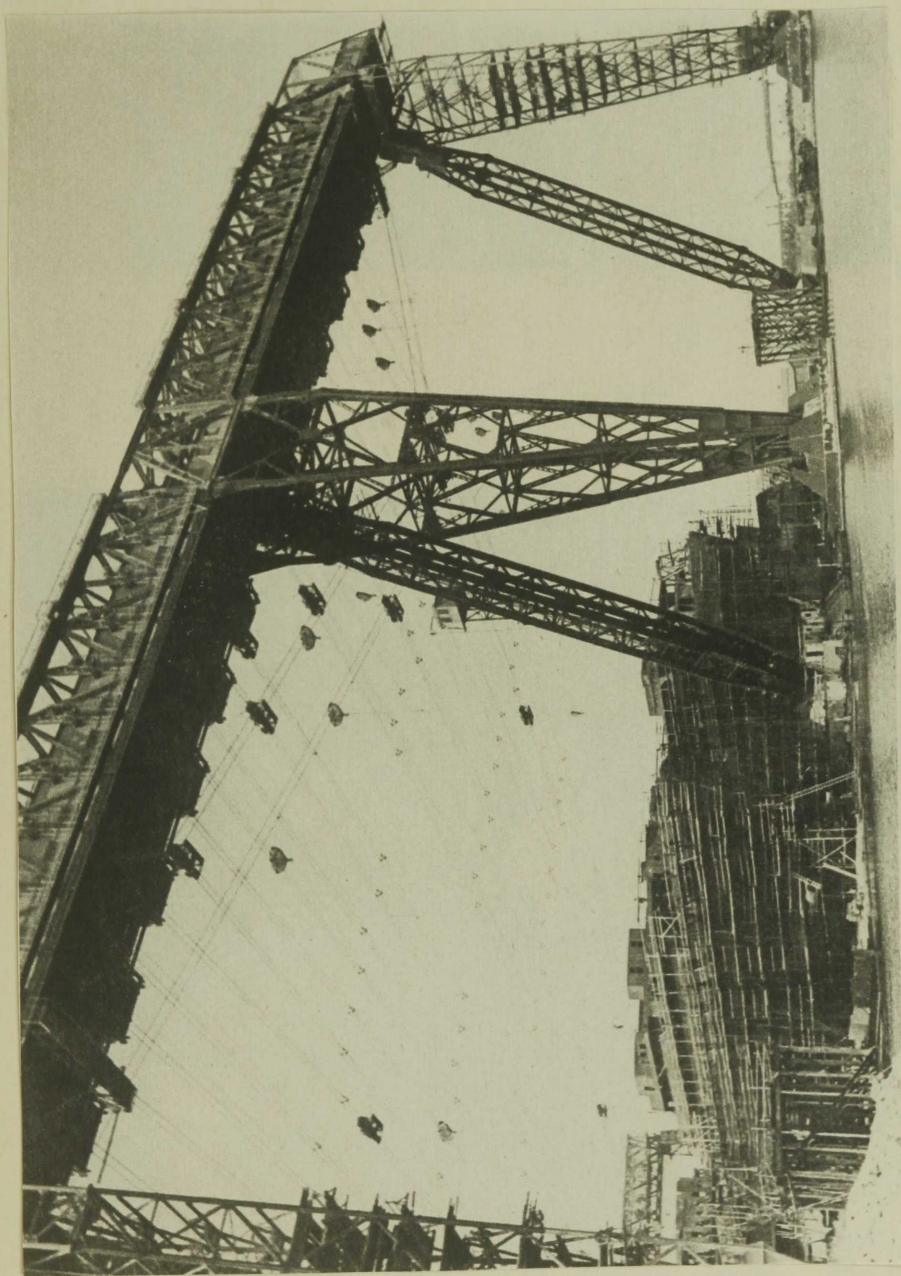
1955. aastal ainult 5,5% väliskaubandus ette-
tulevatist vedudist oli tehtud oma laevadega.

1960. aastaks oli ette nähtud teostada 21 protsenti
vedudist Soma Demokraatliku Vabariigi lipu all.
Vaatanata sellele, et väliskaubandus kasvab sel-
luse ajaks 1955. aastaga võrreldes 33 korda.¹

Suured nõudmised laevachitajatele mitmeid ka
järgut arenev kalatööstus ja laevade export. Aime-
sinn Nõunogude lüü ja Nõuna Rahvavabariigi vöi-
vad Soma Demokraatlikult Vabariigilt täiendavalt
semitale tellimustele osta kümnetest miljonitonn
tonnidene ulatuva suuveljaga jõe- ja mere-
laevu.

Aimeüks 1960. aastal tuleb ehitada laevu
suuveljaga 250 tuhat tonni, mis on ainult
veidi vähem kui kogu Somaamaa sõjasele
aastatoodang. Samal ajal tuli tõsta laevade

1. P. A. Senoycob. Razbumee ... lk. 96.

Савачитатхас "Варанаси", мис шитатане
Савачиуваганувега 10 000 тонни.

konstruktsioon ülemaailmule tasele. juhtivat kohta selles võitlus omavad Rostocui laevatehased. Siin ehitatakse 12 suurt ookeanilaeva ja rida kaubalaeva. Võnnogude suht tellis Rostocui tehastelt suure kaubalaeva vuväljanurega 13 tuhat bruto-registertoni.

Laevachitajate teel seisis ka rida raskeid. Seoses 1953. aastal esimese viisaastaku plaanis tehtud muudatustega jäi osa ülesandeid täitmata. Laevachituses tunnisi rida „kitsaskohti“, milliste liuvideerimise nägile teine viisaastaku plaan. Nü buntis Varnovi laevatehases suurt puudust sadamakaist ja seetõttu oldi sunnitud terasdetaili valmistavaid ja kokkumonteerivaid masinaid vaid osaliselt kasutama. Tehase eraldati teisel viisaastakul 50 miljonit marka 500 meetri sadamakai' juurdeehitamiseks.

Toodangu edasine keev saavutati ka laevachituse koostööga abil. Seve rida alitehaseid valmistas üksikuid detaile ja monteeriis need kokku sõlmedeks. Eeltingutel toimus aiinult sõlmede lõppmontaaž. Teisel viisaastakul võeti laevachituses tarvitusele optiline mõõtmine, keevitusõmbluste röntgenoloogiline kontroll, pum arendamine plastmassidega jne.

Nü masinachituse kuni ka laevachituse vajasid iinua rohuem metalli. Sellest tingituna tuli suurendada metallitootmist.

metallitootmise kasv teisel viisastaul.

	1960 tuhad tonni	1960 % 1955 aastaga võrreld.
Malm	1765	116
Teras	3122	124
Valtsmetall	2610	125

Saksa Demokraatliku Vabariigi metallurgia arengul teisel viisastaul olid omad isäramused. Erities tuli rogu malmi ja terastoodangu suurenemine saavutada sisemiste reservide arvel, kuna uute kõrgahjude ehitamist ei olnud ette nähtud. Teisest tuli käärest tõsta kvaliteetse terase ja valtsmetalli väljajäät. Et saavutada uue seadete rühmade toot, tuli kvaliteetse terase ja valtsmetalli toodangut tõsta 16% võrra.

"Terase tootmine suurenes 200 tuhandelt tonnilt 1947. aastal 2 miljoni 740 tuhande tonnini 1956. aastal."

Nende ülesannete täitmine oli võimalik sisseadete moderniseerimise, uude tehnoloogia rakendamise ja automatiseerimise teel.

Maajäädavust kõrgahjude kasutamise alal

1. "Neues Deutschland". 4. I 1958.

2. 300 тонн в год и больше... л. 124.

näitas kõrgatjude kasutamise halle koefitsient Saksas Demokraatlikus Vabariigis.

Kui 1955. aastal oli Saksas Demokraatlikus Vabariigis kõrgatjude kasutamise koefitsient 1,39, siis samal ajal oli see USA-s 1 ja Nõukogude Liidus 0,8. Need arvud näitavad, et kõrgatje kasutati Saksas Demokraatlikus Vabariigis palju halvemini, kui USA-s ja Nõukogude Liidus.

Teine vüsaastamise poolel tuli see muudus lihtsustada. Sillust tuli automatiseerida ahjude töö ja mehaniseerida maagi ning korni ettevalmistamine. Võeti laialdaselt kasutusse lisa-hapniku juhtimine sulatusahjudesse. Kuna hapniku tähtsus tänapäevase metallurgias pidevalt kasvab, siis nägi teine vüsaastamise plaan ette hapnikukadumete vähendamise kõigi suuremate terasulatus tehaste juures.

Elektroonika, telomehaanika ja automaatika näitavad värviliste metallide laialdasest tootmisest. Ka selles osas nähti teise vüsaastamise plaaniga ette konkreetseid ülesandeid. Tähtsaks vüsaastamisel avastati Sankt-Egidienis lähedal suured rüüli varud. Tootmist võis siin organiseerida otse lahtisest karjäärist. Alustati suure tehase ehitamist, kus toimub rüüli tootmine kõige uuema tehnoloogia kaasaluse.

Elanikkonna nõudmised lauatarvika kaupade osas tuleb enamikus siin rahuldada kohaliku tööstuse ja väritöölise abiga. Sellest lähtudes näeb

tuine vüsaastamuplaan ette toodangu tõusu kohalikus tööstuses 54 protsendi ja käntöönduses 26 protsendi võrra.¹ Kohalik tööstus pidi rahenordistama ehitusmaterjalide tootmise ja rahuldama elmajärgenoras individuaalehitajate vajadused. Teine vüsaastamuplaan nägi ette laiatarkeskaupade tootmisel kvaliteedi ulatulikku tõstmist. Seda eriti kangaskaupade osas. Kvaliteedi tõstmine võimaldas ühtlasi paremini võistelda maailmaturul.

Teine vüsaastam nägi ette sotsialistlikku tööstuse uue arengu. Sotsialistlikku tööstuse osatähtsus kogu üldises tööstustoodangus pidi vüsaastamul tõusma 90%-ni. Plaanis ei unustatud ka eravõtteid ja koopereerimata käntööliki. Nähti ette abinõud eravõtte ja käntööliste toodangu tõstmiseks. Et paremini rahuldada elamiskorral nõudmist laiatarkeskaupade osas, pidi eravõtte toodang teisel vüsaastamul tõusma 26% võrra. Plaanis märgiti ära ka n.r. segavõtte edasise arendamise vajadus. Teatavasti võtab segavõttes eravõtte tööst osa riik. Segavõtted on ülemineku vormis sotsialistlikku sektori lõpliku võidu teel.

Kapitaalrahutustus evaldati teisel vüsaastamul

1. 5. Xapaxaumban. Экономическое ... л. 23.

47,6 miljardit marka. See oli 2 korda rohkem, kui tarvitati esimesel viisaastasel. Sellest summost 51,8% eraldati tööstuse vajaduste rahuldamiseks.

Walter Ulbricht märkis oma etteandes Saksamaa Sotsialistliku Riikspartei III konverentsile, et sotsialistliku tootmise tähtsamaks reservideks on tehniline progress, tööviiside kasv, olemasoleva tootmispiirna ja tootmisvõime suurendamine, ja loorainete kokkuvõtteks tarvitamine. Tööviiside kasv pidi sotsialistlikus tööstuses teise viisaastase aastatel tõusma 50 protsendi võrra. See tähendas ühtlasi seda, et 90% toodangu kasvust tuli saavutada tööviiside tõstmise arvel.

Plaan andis juhised ka omahinna alandamise alal. Sotsialistlikus tööstuses pidi omahind alanema 20% võrra.

Saksa Demokraatliku Vabariigi majandus omandas tähtsa koha kaubandussidemete peitamine teiste riikidega. Väliskaubanduse maht pidi teisel viisaastasel suurenema 74% võrra. Teisel viisaastasel muutus ka SDV väljaveo eksploom. Laiendati masinaehitustoodangu väljavedu, eriti elektrotehnika seadete, peennetkharanika ja optika toodete väljavedu. Masinate eksportis väljaveos kasvas 60,4% 1955. aastal 67,3%-ni 1960. aastal.¹

1. Vt. F. Xapaxauepa. Экономика... к. 31.

Tähtsa koha väljaveos omavad ka kauniaradused. Ei ole muutunud mitte ühes väljaveo suurus, vaid ka tema iseloom.

Majanduslikud suhted sotsialismimaade vahel võimaldavad nendel maadel toota ainult need kaup, milliste tootmine on antud vabanõuile kõige taruam ja milliste tootmiseus on olemas küllaldavalt toorainet. Need masinaid ja seadmeid, milliste tootmiseus puudub kohalal tooraine, saab nüüd soodsatel tingimustel sõbralikest sotsialistlikest naabermaadest.

Teine võsaastanu plaan nägi ette Sausa Demokraatliku Vabanõu osavõtu sotsialistliku süsteemi poolt elle kutnutud uutest rahvusvahelistest majandussidemetest. Sausa Demokraatlik Vabanõu võtab antuvalt osa ka ühistest kapitalahitustest (suur raf-tajuthe võnuogude südist rahvademokraatiamades se jt), ühistest teaduslikest uurimistöödest ja eriti uurimistööst aatomenergia rahuststarbelise kasutamise alal.

Sausa Demokraatliku Vabanõu väliskaubanduse ja samuti sisekaubanduse arendamisel kahe Sausa rügi vahel omavad väga suurt tähtsust rahvusvahelised näitused ja laadad. Nende hulgas tuntumaks on Sausa Demokraatlikus Vabanõus kaks korda aastas peetav Leipzigi mess. Leipzigi messist võtavad peale sotsialismimaade

osa ka Lääne-Saaremaa ja paljud teised kapitalistlikud rüügid.¹

1956. aasta kevadmunist võttis osa 40 riiki ja teda ühustanud 60 riiki juhtivate riigikondade esindajad. Leipzigi muist on alati osa võtnud ka Lääne-Saaremaa firmad.

Leipzigi avanevad nü mõnegi lääneriikidest saabunud turisti^{silmad} sest seni oli ta kuulnud Sausa Demokraatliku Vabariigi kohta vaid laimu.

Üks Bonni žurnalist kirjutas: „Leipzig astas sellel aastal paljud inimesed Lääne-Saaremaalt sõni seinuorda. Nü vapustavad olid Sausa Demokraatliku Vabariigi edusammud maiväsituse, raskestööstuse, laenuvõõstuse ja tuumatehnika alal. Ma mõtlen, et me väga kaua, ameerinlaste moodi, nagu hüpnootiseeritud, mänguline meie autode, raadiotehnika, kiilmutustööstuse arendamiseks ja unustasime, et lõpuks ei oma mitte tarbeksmete tootmine otustavat ajaloolist ja poliitilist tähtsust.²“

Sausa Demokraatlikus Vabariigis majanduslik ja eriti tööstuses tehtavad edusammud ei kutsunud imperialistides enile mitte ainult hämmastust vaid ka viha. Riigivõimude jõud tegid robot

1. A. H. Myxun. Финансовая ... lk. 57.

2. V. t. H. Kõnur. Об экономическом ... lk. 5.

lõhestada Sausa Demokraatlikus Vabariigis
sisemiselt.

1956. aasta lõpul kavati levitada majandustead-
laste Berensi, Benari ja Fivegi revisionistlike-likvideator-
like teooriaid. Nende tööstuse arendamise plaan-
deus tegelikult taustanud sotsialistlikus tööstuse
arendamist Sausa Demokraatlikus Vabariigis. Berens
ja Benari tulid enile „riigi välganuremise“ ideedega
ajajärgul, kui toimus alles ülemineku kapitalismilt
sotsialismile. Nad eitavad riigi juhtivat osa sotsia-
listlikus majanduse loomisel.¹

Fivegi kaitses mulehüüdnult kulaklike majapi-
damise. Ta tegi ettepaneku saata manitraktori-
jaamad laiali ja nende manivad müüa ühise-
talupoegadele.

Revisionistide üinemine muutus pidevaks sotsia-
listmi eitamisel Sausa Demokraatlikus Vabariigis.
Sausamaa Sotsialistlikus Ühtsuspartei keskkomitee
kutkus 1957. aasta jaanuaris kokku pleenumi, kus
arutati Berensi, Benari ja Fivegi revisionistlike ideid.
Pleenum mõistis hukka revisionistide välgasteime-
nd ja kuulutas välja leppimatu võitluse oportu-
nismi sihtungimise vastu partei ridades.

Ühtlasi märgis pleenum et vaatamata rasustele

1. Ф. Н. Мельников. Коммунизм в стране... л. 21.

täideti 1956. aasta plaan edunalt. Plenumi otsused kutsusid töötajate hulka esile laialdase arvamuste vahetamise. Arenes kriitika ja enesekriitika. Selle tagajärjel koondunud töötajad veelgi tihedamini saamasid Sotsialistliku Ühtsuspartei ümber. Tööviljatus tõusis tunduvalt.

Teise vüsaastamu teisel aastal tehti eriti suure edusammu sotsialistlikus sektoris. Sotsialistliku tööstuse erinaal tööstuse kogutoodangus tõusis 1957. aastaks 88,7 protsendini.¹

Uute töövõitudega andsid töötajad väärilise vastulöögi revisionistide spitskonnale. Sausa Demokraatliku Vabariigi töötajad veendunud, et Sausamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei võitleb väärmatult kõrgi töötajate heaolu tõstmise eest. Esmanordelt Sausamaa ajaloos võivad tööliks Sausa Demokraatlikus Vabariigis ise näha oma töö tulemusi.

Rahva heaolu ja selle pideva tõstmise eest hoolitamine on Sausa Demokraatlikus Vabariigis nüü töölis-talupoegade valituse kui ka Sausamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei kõige kõrgemaks ülesandeks.

Samal ajal saavad tööliks ilma rohuem areu, et tööviljatuse tõstmise toob kaasa toodangu tõusu ja lõpptulemuseks nende meeste heaolu tõusu.

1. Ф. Н. Усманов. Справочник... л. 22.

Saama Demokraatlikku Vabariiki majanduse üldise tugevdamise.

Saama Demokraatlikku Vabariiki valituse sam-
mudest rahva elujärgi parandamiseks võib anda
väikese pildi järgmine elustandardi baromeeter¹

1949 - 2 korda alandati laiatarbekaupade
jauhinde. Tähtsamate toiduainete hin-
nad alanesid 30-40% võrra.

1950 - Riikliku tööstuse tööliste ja teenistujate pal-
gad tõusid 8-40%. puulis alandati taidu-
ja tööstuskaupade hindu 15-62% võrra.

1951 - Jauhinde alandati veel korral.

1953 - Alandati 12 000 kaubaartikli hindu. Vä-
hendati elanikelt võtvavaid maksu.

1954 - Emaandordelt alandati posti- ja telegraafi-
tarife. Suurendati raatööstuse töötajate ja
kätitöölise palga.

1956 - Kaotati täpsemalt tööstuskaupade ostu-
load. Kehtestati rida soodustusi lasterikas-
tele perekondadele. Suurendati meditsiini-
lise personaali töötasu.

1958/59 - Toiduainete ostulubade täpsem liinivideeri-
mine. 1959. aasta algul suurendati tööliste
palga. Alandati riiside, riisi ja kondiitri-
sade hindu.

1. Vt. "Rahva hääl" nr. 236. 7. oktoober 1959.

Ühes ilmekamais näitajaks rahva materiaalne ja kultuurne heaolu tõusul on rahvusliku tulude tõus.

Ainult tähtsusetu osa Sotsiaals-Demokraatliku vabariigi rahvuslikust tulust jääb praetevõtjate, kaupmeeste jne. kätte. Teisel võsaastamisel nähti ette rahvusliku tulude kasv 45%. Kui valdada kapitali-mahutund, riikliku reservi ja teised tasulised summad, siis jääb veel järele märkimisväärne summa reaals-palga tõstmiseks.

Teisel võsaastamisel pidi tööliste ja teenistujate reaals-palga tõusma 30% võrra. Kahenordisus muutub see osa rahvatulust, mis kasutatakse sotsiaal-kultuursetel eesmärkidel ja elamuehituseks.

Ühes ilmekamais näitus, kuidas Sotsiaals-Demokraatliku riikspartei hoolitseb tööliste elu pa-randamise eest, oli Sõja- ja Töökomitee poolt valit-nutele ja Sotsiaals-Demokraatliku vabariigi Rahva-kojale tehtud etpaneku lühiajaline eeldus, et juba teisel võsaastamisel mada tööstus ja 7-tunniline tööpäev ja mõnedes tööstusharudes 40-tunniline töönädal ilma tööliste töötamist vähendamata.¹

Nende tähtsate abinõude elluviimiseks, milliste väärtsust oli raskel ülesandeks, nõudis töö-

1. Vt. Т. Карпачевский. Экономика... lk. 36

viljamine otustavat töstmist, uude tehniku
raundamise ja töö parema organiseerimise alusel.

Vüdi läbi juhtimisaparadi koondamise, suure-
tes vabarenuud töötajad tootvale tööle.

Saamasa Sotsialistliku Riikspartei III konverents
tegi ettepaneku läbi vaadata vanarenuud tööko-
deu, sest see ei sisaldanud neid edusamuse, mis
olid juba tehtud sotsialismi ehitamisel.

Koodeusine oli uja sisse võtta, et Saasa Demo-
kraatliku Vabariigi töötajatel on õigus tööle ja
puhkusele, et töötanu makstakse vastavalt töö kogus-
titudile ja kvaliteedile ja et mehed ja naised saa-
vad võrdel tööle võrdset töötanu.

Tehti ettepaneku laiendada uusi töökoodeusis
ametiühingute õigusi, kehtetada uus tarifikatsioon-
süsteem töötanu de määramisel ja laiendada sotsiaal-
kindlustust vanaduse korral. Leiti, et on võimalik
tõsta pensioone.

Teise viisaastanu plaaniga tegi suure hüppe
edasi ka haridus- ja kultuurile. Teaduse ja tehniku
ning kõigi tööstusharude küse areng on tihedalt
seotud noorte spetsialistide koadi ettevalmistamise-
ga. Teise viisaastanu jooksul pidi Saasa Demo-
kraatliku Vabariigi ette valmistama 107 tuhat noort
spetsialisti, nende hulgas 23 tuhat naugõppe
korras.

Uuend Saasa Demokraatliku Vabariigi spetsialistid

piiravad oma tööpostidel igati tõsta vabanõu toodete muudust. Nii näitus muulsa optimatehase „Karl Zeiss“ töölised ja tehnikud teevad kõik sellust, et parandada toodete kvaliteeti ja tõsta sellega nende muudust.¹

Vaatamata sellise optimatehase nagu „Karl Zeiss“ muudusele oli Sotsiaalsed Demokraatliku Vabariigi aparateehitajate töös ka rida puudusi. Walter Ulbricht oli oma S'S'ÜP V kongressil peetud kõnes sunnitud märkima, et Sotsiaalsed Demokraatliku Vabariigi kinoaparaadid „AK-16“ on 40% raskemad kui vastavad Šveitsi kinoaparaadid „K-16“. Projektsioonaparaat „LMP-16“ on viis kohoris ja kaalub kokku 40 kilo. Ameeriklastel on sama võimusega aparaat viis kohoris ja kaalub 16 kilo.²

Uhe mahajäävuse põhjuseks tõi V. Ulbricht esile lühese ettevaatluse. Kardetakse teastada tehnilisi täiustusi enne, kui need on juba välisriikides dupeid näidanud. V. Ulbricht võrdles selliseid konstruktoreid mehega, kellel on mootorratas, kuid ta sõidab jalgrattaga, jalgides talle mootorrattureid ja oodates, mis nendega juhtub. Kui läheb hästi, siis lahkub ka ise sõitma.

Rääkides süraastamplaanide täitmisest, ütles

1. Vt. C. Alexceeb. S'DP-onuom... lk. 12.

2. Vt. „Kommunist“ N: 100016 1958. B. G. G. G. G. G.

V. Ulbricht, et kui esimese viisaastaku lõpuks meie saavutamise sõjaeelsega võrreldes kahekordse toodangu, siis Saksamaa Socialistlikule Ühtses. partei III konverentsil võeti teinud viisaastakuks määrusa rakendamad ülesanded. Ka need ülesanded said täidetud. Socialistlikule tööstuse erisael üldises tööstustoodangus tõusis 87,3 protsendilt 1955.aastal 88,7% protsendini 1957. aastal.

Elektrienergia tootmine suurenes 26,044 miljardilt kilowatt-tunnilt 1954. aastal 34,828 miljardi kilowatt-tunnini 1958. aastal. See moodustab 34 protsendilise tõusu. 1954. aastast kuni 1958. aastani tõusis keemiatööstuse kogutoodang 134%.¹

Saksa Demokraatliku Vabariigi minister Heinrich Rau ilmutas majanduslikku tõusu järgmiste andmetega: „Saksa Demokraatliku Vabariigi väliskaubandus suurenes aastatel 1950-1957 4 korda. 73% väliskaubandusest toimis socialismimaadega. Töölise arv socialistlikus tööstuses suurenes aastatel 1950-1957 50 protsendi võrra. Tööjõudlus tõusis ühe tööliki kohta 74%. Rahvusliku tulude kasv 90%. Saksa Demokraatlik Vabariik omendas tööstuse toodangult 8 kohta maailmas ja 5 kohta Euroopas. Püüdsime tootmiselt saavutada esimese koha maailmas.

1. „Lohnnykuzm“ №10 urom 1958. B. 9. 16. 5. 1958.

2. Ut. „Frapaga“ №. 278. 5 okm 20. 1958.

Tööstustoodangu kasvust viisaastamuutet annab väikese ülevaate järgmine tabel.¹

1950 = 100%

	1957. aastal
Kogutoodang	217 %
Metallurgia	282 %
Masinaehitus	239 %
Elektrotehnika	312 %
Keemiatööstus	224 %
Tekstiiltööstus	197 %
Toiduainete tööstus	243 %

1958. aastal tööstusliku tootmine Sausa Demokraatlikus Vabariigis, võrreldes 1949. aastaga, kolmekordistus. 1959. aastal toodeti juba 90 protsenti tööstuslikult kogutoodangust sotsialistlikes ettevõtetes.

Sellist majandusliku arengu tempo ei tunne kapitalistlikud riigid.

Kui tööstustoodangu aastane juurdekasv 1958. aastal Sausa Föderatüüvis Vabariigis võrreldes 1957. aastaga langes 5,7 protsendilt 3,1 protsendile, siis Sausa Demokraatlikus Vabariigis kasvas tööstustoodang samal ajal 7,4 protsendilt 10,9 protsendini.²

Et nüüldase selgusega enile tulla Sausa Demo-

1. Vt. „Trabaga“ № 278 5. oktoobri 1958. a. pag.

2. Vt. „Abius agitatorile“ № 18 september 1959. lk. 34.

maatliku Vabariigi tööliste saavutusi sotsialist-
liku tööstuse arendamisel, tuleb teha väike kõr-
valproõge Lääne-Saasamaale ja võrrelda kalse
tööstuse arengut Saasa Demokraatliku Vabariigi
tööstuse arenguga. Lääne-Saasamaa valitsused
ei vähi tänapäevani väitmas, et Saasa Föderatiiv-
ses Vabariigis on toimunud n. n. majanduslik imi.
Selle tõestuna toodi ekile asjadel, et tööstustoo-
dang 1950. aastal ületas 1936. aasta toodem-
gu. Ekile ei tooda aga mid põhjuseid, mis ai-
tavad kaasa Saasa Föderatiivse Vabariigi tööstuse
ajutiselt kiirele arengule.

ühemõõlt kiiresti arenesid kõige pealt need
tööstusharud, mis olid otuselt seotud sõjatoõstu-
sega. Nii suurenes keemiatööstuse toodang 1955.
aastaks 1936. aastaga võrreldes 2,4 korda, dentrotehni-
line tööstus 4,7 korda, autotoõstus 3,45 korda, ja
maerialhõbe 2,5 korda.¹

Samal ajal jäeti rida tähtsaid kergetööstusha-
ruid tagaplaanile. Tööstuse kiire arengu üheks
põhjuseks võib lugeda ka välismaubanduse enne-
olematuult suurt ulatust. 1955. aastal saavutas
Saasa Föderatiivse Vabariigi välismaubanduseid-
manda koha USA ja Inglismaa järel.

Tööstuse areng Lääne-Saasamaal on notud tööliste eksploatseerimise pideva kavuga. Pikendatakse tööpäeva ja vähendatakse palga. Kui mõnes tööstusharus on töötempo aastatel 1950 - 1954. tõusnud 70%, siis tõusis töötase samal ajal ainult 12,8%. Sellega seos kavab pidevalt õnnetusjuhtumite ja invaliidiks jäävate arv.

Ametlike andmete kohalt saab Lääne-Saasamaal iga päev tööõnnetuste tõttu surma 17-18 töölist.

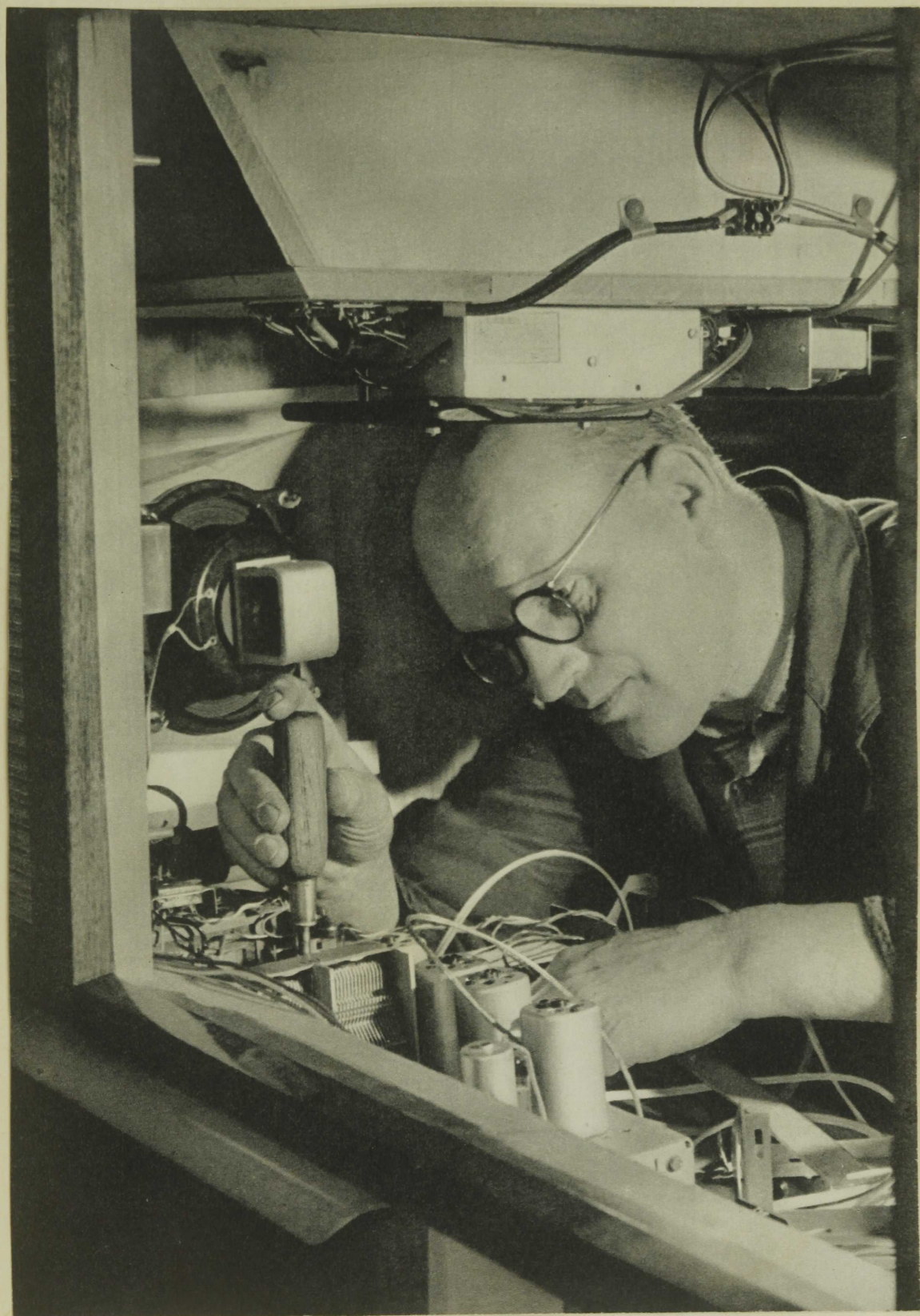
Elatusmüümine oli Lääne-Saasamaa tööliste 1955. aastal madalam kui hitlerliku režiimi viimastel aastatel, kes elati loosungi all „kahunid või õnnid“.

Militariseerimine toob monopolistidele kasu, mis kavavad mitte päevade, vaid tundidega.

1955. aastal said monopolistid dividende 1,3 miljardit Lääne marka, s.o. sama palju, kui said 350 tuhat töölist rume töö eest.

Kui Lääne-Saasamaa tööstus on veel teinud mõningaid edusamme, siis põllumajanduses ei toimunud mitte edasiminek, vaid isegi tagasimineku.

On selge, et tööliste võõrused Saase Demokraatlikus Nõukogus avaldavad suurt mõju ka Lääne-Saasamaa töölistele ja innustavad neid võitlema monopolistide vastu. Teisest küljest on kapitalistid selles olukorras sunnitud tegema töölistele mõningaid järeleandmisi. Olles sunnitud väikestele

Televisior - radiola „Kabinet“ montaaži.

järeleandmistele, piinavad militaristid kõrgiti
 taunistada tööliste organiseerumist. Saadeti laiali
 üle 200 töölisorganisatsiooni. Kommunistlike
 partei pandi keelu alla. Kõigi nende abinõu-
 dega ei suudeta aga sulgeda Lääne-Saunamaa
 tööliste silmi ja kõrvu kõigi nende edusammude
 nägemiseks ja kuulmiseks, mis on tehtud sõjajärg-
 sel aastatel Ida-Saunamaal.

Suursündmuseks noogu sauna rahva elus kuju-
 nes SS'i P I kongress. Kongressi eel võitis kongressi
 aenus toimuvast sotsialistlikust võistlusest osa 75%
 kõigist töötajast. Kongressi avandes toodi esile,
 et 1958 aastal Sauna Demokraatlik Vabariik ületas
 Lääne-Saunamaa juba mitmes tööstusharus.

Uue elaniku kohta toodeti Sauna Demokraat-
 lius Vabariigis rohkem jalgrattaid, mootorrattaid,
 tellulooki ja läheneb juba Lääne-Saunamaa too-
 dangule kunstide, nahajalatsite ja kangaskau-
 pade tootmise alal.

Kongressil pöörati suurt tähelepanu ka väin-
 tööliste ja erastevõtete tööle, sest need ettevõtted võ-
 tavad otsest osa töötajate elatustarvete tõstmis-
 sest. Kongress märkis, et väin töölistel ja väinerepiti-
 listlikel erastevõtetel on Sauna Demokraatlikus Va-
 baris palju kergem tegutseda kui võistluses Lääne-
 maailma monopolidega. Rauendades nende töö
 sotsialistlikke üleshitustöö tunistune, toetab riik

selliseid ettevõtteid medüdi ja toormaterjaliga. Kongressi eile ka rea püüdnud käsitöölise ja väikekapitalistlike ettevõtete töös. Käsitöökodade tootlikkus on sageli väga madal. Meis on veel töölise ekspluateerimist. Si kaunitata täielikult ära olemasolevate masinate võimeid. Käsitöölisele tehti etpanem moodustada tootmis-kooperatiivid, mille ühineksid paljud ühe tootmis-ala käsitöölised. Käsitöölised moodustasid 1957. aastal lõpuks juba 295 kooperatiivi. Sõrrip I kongressis oli neid juba 1304 ja 1958 aastaks kavas kooperatiivide arv 2584-ni.

Sõrrip I kongress näitas väikekapitalile vatte tee sotsialismile. Vellus teus di riigi osavõtt ettevõtete tööst. Eeln paigutas kommuleppel peamehega ettevõtte oia kapitali ja varustas ettevõtet toorainega. Tenukid segaetuvõtted. Nüüd oli tagatud ka töölisele kaitse ekspluateerimise vastu.

Kongressil toodi eile terve rida võrdlevaid andmeid Sauri Demokraatliku Vabariigi ja Sauri Föderatiivse Vabariigi tööstustoodangu kattu kohta.

Nend andmed näitavad, et 1955. aastal ületab Sauri Demokraatliku Vabariigi tööstustoodang Sauri Föderatiivse Vabariigi tööstustoodangul tähtsamatel tööstusaladel.

sotsialismimaad üksteisel toodangut pidevalt tõsta. Nü näitab Poola Rahvavabariigi ja Sotsiaalsed Demokraatliku Vabariigi vaheline kokkuleppe alusel aitab SDV Poolas ehitada 5 muumrõe karyäni üldvõimusega 35 miljonit tonni nitt aastas.

Hüma Rahvavabariik saadab Sotsiaalsed Demokraatliku Vabariiki tsementi, uumilist ja optilist klaasi, paberit, elektriseadmeid, transformatooreid jne. Sotsiaalsed Demokraatlik Vabariik aitab Bulgaaria Rahvavabariiki tave rea ettevõtete ehitamisel. Sotsiaalsed Demokraatlik Vabariik, Tšehhoslovakkia Vabariik, Poola Rahvavabariik ja Pumeenia Rahvavabariik ehitavad ühiste jõududega suurt tekstiil- ja kombinati Pumeenias. Toorainena võetakse kal varustusele Doonau deltas kasutavad nõrkjad.

SDV ja Poola otsustasid ühiseks ehitada rea elektrijaamu Odele. Aastatel 1956-1959 sõlmiti mitmed kokkulepped Mongoolia Rahvavabariigi ja SDV vahel.

Ühe sotsialismimaa saavutused teaduse ja tehnikas valdusmas antakse kogu üle ka teistele sotsialistlikele maadele. Eniti suurt teaduslik-tehnilist alu on Sotsiaalsed Demokraatlik Vabariik saanud Nõunogude tükelt.

1959. aasta alul hakkasid Sotsiaalsed Demokraatlikus Vabariigis tekkima sotsialistlike võistluse uued vormid.

Noorsoo hulgas algas liikumine sotsialistlike tööbrigadi nimetus saamiseks. 1959. aastal võttis sellist liikumist sa juba 5500 noortebrigadi. Liikumine läks kaasa ka vanad tööliid, et saavutada sotsialistliku meistri nimetust.

Kogu see liikumine tõi kaasa tööstustoodangu kiire tõusu. Tööstuse kogutoodang suurenes 1959. aasta esimeses kvartalis 1958. aasta esimese kvartaliga võrreldes 9,8% võrra. Tööstuse toodang suurenes 5%, mää- ja metallurgiatööstus 9,6%, keemiatööstus 9,3%, raudmaavarustus 16,4%, elektrotehniline tööstus 16%. Kapitaalmahutuste üldsumma suurenes 21%. Samal ajavahemikul suurenes väliskaubandus 16% ja kaubavahetus sotsialismi- moodlega 25%!

Teise viisaastakuga viidid Sotsiaalsed Demokraadid vabanegi tööliid läbi ulatusliku tööstuse moderniseerimise. Aega ja suurt tööjõukulu nõudvad tööd mehaniseeriti. Töötati välja uusi, väärt täiuslikumad tehnoloogilised meetodid. Määratalt tõusis tööviiside. Suurenes sotsialistliku meistri osatähtsus tööstuse üldtööstuses. Vabanegi keemiatööstus teigi läbi tormilise arengu.

Kahel viisaastakul saavutatud hiilgavad tulemused olid Sotsiaaldemokraatliku Vabariigi töötajatele suureks tõendiks, et ühises võitluses sotsialismi eest on kõik plaamid täidetavad.

Kuna teine viisaastak oli lõppemas, siis otsustati võtta senised planeerimisele pigem ajavahemik ja koostada rahvamajanduse arendamiseks plaan 7 aasta peale.

2. oktoobril 1959. aastal teatavad Sots DV ajalehed: „Pärast kuuks päeva kestnud arutelu kirrutas Sotsiaaldemokraatliku Vabariigi Rahvanõukogu täna ühismeeselt Sots DV rahvamajanduse arendamise seitsme aasta (1959-1965) plaani radade elnõu ja direktiivid tööstuse sotsialistliku rekonstrueerimise kohta.“¹

Reprezentides seitsme aasta plaani projekti põhiandmeid, teatas W. Ulbricht, et plaani alusel on ette nähtud suurendada tööstustoodangut 98 protsendi võrra. Tööstustoodangu maht suureneb 55 miljardilt margalt 1958. aastal 110 miljardi margani 1965. aastal.²

1. „Rahva Hääel“ nr. 233. 3. oktoobril 1959. Sotsia DV Rahvanõukogu.

2. Vt. „Noorte Hääel“ nr. 232 (4746) 2. oktoober 1959.

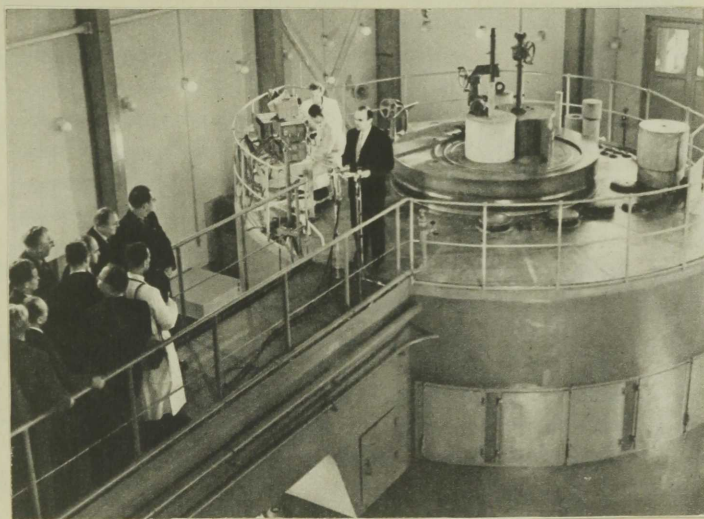
Saamea Sotsialistiline Ühtsuspartei I kongress 1958. aastal kadi ülesanded saavutada sotsialismi võit Saama Demokraatlikus Vabariigis 1965. aastaks.¹

Suga kadi partei töötajate ette millalt rume, kuid täidetava ülesande. Täites edumalt kõik seitse aasta plaaniga ettenähtud ülesanded, jõuavad Saama DV töötajad väga sotsialismi täieliku võiduni. Sotsialismi võit Saama DV tähendab aga ühtlasi Saama Demokraatlikus Vabariigis majanduse kindlat üleolekut Saama Föderatiivse Vabariigi majandusest.

Millised on siis need põhilised ülesanded tööstuse alal, milliste lahendamisele on Saama DV töötajad väisoleval ajal asunud?

Tööstuse arendamisel peanma peamõks nendele tööstusharudele, kus vajatakse vähe toormaterjali, kuid tuleb valmistada väga kõrgevaliteetset toodangut. S'ia kuulub esuätt aparaaditehitus, optika, keemiatööstus jne. Aastatel 1960-1965 peab metalli/puimbertööstlemise tööstus kasvama 59% võrra. Kogu metallurgias peab valitsema kogus kasvama oma toodangu ja impordi avel 6 300 000 tonnini. Tööstuse edanise prognoosi luvides peanma suur rõhu automatiseerimisele. Seitse aastaks jõuab peab masinaehitus rahuldama automaatseadmetega varustamise alal

1. Ul. "Sipabga" № 279. 6. okmabr 1959. B. Gubdruum.

17. detsembril 1957 aastal lasti Dresdeni lähedal näinu Sassa Demokraatliku Vabariigi esimene aatomireaktor.

Tänu Nõukogude tüdru alale, avanes sassa teadlastel võimalus laiendada uurimistööd teadustehnika alal.

nü ise - kui ka välisvõrgu vajadused.¹

Endiselt pööratakse Saks DV suurt tähelepanu energiatüübi laiendamisele. Seitsmeaastase jooksul ehitatakse tehnika viimase sõja järgi sinistatud suured elektrijaamad liibeenau ja Fetsaus. Need tulvad maailma suurimad muusoid töötavad elektrijaamad. Need elektrijaamad hakkavad andma 15 miljoni kilowatt-tundi elektrienergiat aastas, mis võrdub elektrienergia tootmise koguga Hollandis.²

Saksa Demokraatlikus Vabariigis asuvad Euroopa suurimad uraanileiukohad. Saksa DV valitsus võtab tarvitusele kõik abinõud, et võimalikult kiiremini rakendada aatomenergia rahvamajanduse teenistusse. Ehitatakse esimene aatomielektroenergia Saksa Demokraatlikus Vabariigis. Elektroenergia hakkab andma voolu 1960. aastal.

Esimene aatomireaktor rakendati tööle 1957. aasta detsembris. Omalesuuris uraanivarusid, ei kanta Saksa Demokraatlik Vabariik need sõjaliseks otstarbeks. Võrdluseks võib siin öelda, et Lääne-Saksamaa armeed varustatakse USA ja Inglismaa aatomirelvadega ja Lääne-Saksamaal asuvas raketibaasis ootavad aatomirelvaga varustatud raketid

1. Vt. "Pravda" № 278. 5. oktoobril 1958.

2. Vt. "Kommunist" № 10 aprill 1958 B. Gubtsov lk. 93

väljasaatmist Sausa Demomaatlikku Nabarüki, et parustada kõik see, mis on Sausa DV tööliised aastat-
pikkuse tööga saavutanud.

Suured ülesanded antab seitse aastaku plaan
kergetööstuse ette. Socialismi võit Sausa Demomaatli-
kus Nabarügis peab elukoige kajastamist leidma
elanikuonna heale igapäilgus tõus. Kergetööstu-
se toodang peab kõige lähemal ajal saavutama
sellise taseme, et oleu võimaliku mööduda täiene-Sae-
samaast kõigi tähtsamate tööstuskaupade tootmi-
ks ühe elaniku kohta. Kergetööstuse toodang peab
aastatel 1960-1965 tõusma 46% võrra.

Tõusvad ülesanded anti puuvillatööstusele, et
parandada elanikuonna kangaskaupadega varus-
tamist.¹

1961. aastal peab elanikuonn saama 400 tuhat
televisorit. 1957. aastal toodeti televisoreid 100 tuhat.
Koduste mülmeteruskappide arv peab 28 tuhandelt
1957. aastal kasvama 130 tuhandele 1961. aastal. Sõidu-
autode tootmine 21500 autolt 1957. aastal 68 tuhan-
deni 1961. aastal.

Sõja aastate pärandina veel üheks korteripuu-
dus lahendataku 1965. aastaku 771000 korteri juu-
de ehitamisega. Varemist tõusvad uued linnad

1. Vt. "Kommunist" №10 juun 1958. lk. 91.

ja uued masinad, varustades elamispiinnaga tuhandeid Sassa Demokraatliku Vabariigi töötajaid.

Vastavalt uute tööstushüglaste väikemasumisele suurendatakse pidevalt ka töölini teenindavate ko-
lide, haiglate, lasteaedade, kaupluste ja teenustööko-
dade arvu. Suureneb sanatooriumide ja puhkekodu-
de võru. Töölinid vastavad partei ja valituse hoo-
litusele tööviljakuse pideva tõstmisega.

Tööviljakuse tõstmise tähtsaimaks alinõuks muutus sotsialistliku rekonstrueerimine. Puudul-
d kui toimus seitse aasta plaani väpätöötamine,
töötati kõrgis riiklikes ettevõtetes väp rekonstrueer-
mise laiaulatuslikud plaanid. Nende plaanide
koostamisel tehti põhjalik analüüs toodangu tõst-
mise võimalustest. Nähti ette vananenud masinate
uueandamine, ja see se ei ole võimalik, kaal
täiuslikuma tehnoloogia ravendamine.

Suureks aluseks tööstuse rekonstrueerimisel ja tehnolo-
ogiliste probleemide täiusustamisel on sotsialistlikku
võistluse ulatuslik levik tööliste hulgas.

Sotsialistlikku töö brigaadid ja sotsialistlikku
töö kollektiivid, millised tegelevad rationaliseerimise
ja tehnoloogiliste probleemide täiusustamisega ongi
üks olulisem järele kõrgi nende kavvuruskuste võit-
misel, mis seisavad veel tänapäeva Sassa DV töös-
tuse ees.

Millised põhilised amärgid saavad Sassa DV

masinachituse es uloleva suitsaastamuse jooknel? Ehemis tähtsaimaks ülesandeks on saavutada mitmesuguste masinachituseettevõtete ümberehitamine ja spetsialiseerumise abil suurematööstuse järgist kava- vate nõudmistele rahuldamine kaasaegse aparatuur- nuga varustamine alal.

Etalale ümbertöötlemas masinachituse antatavale pea- rõhu sillele toodangule, mis nõuab erandiselt suurt täpust. Sellest lähtudes suurendatavate emagäy'ekon- ras mitmesuguste tööpinuude, täppimehhanika ja optimaatööstuses vajaline sisseadete tootmist.

Suureneb elektrotehnika seadmete, mootoristade ja mitmesuguste reguleerivate aparatuuride tootmine. Samasest palju rohkem toodetakse ka tekstiil- ja trükitööstuse vajalikke seadmeid.

Tänapäeval on kogu maailma tööstuses keemias- tööstus vallutamas juhtivat positsiooni. Mitmesu- guused sünteetilised ained lubavad ehitada kergid, odavaid ja vastupidavaid masinaid, laevu, auto- rid, maju jne. Keemiatööstus on muutunud ann- tamatuks tooraineallikaks tekstiiltööstusele. Et olla tugev tööstusriik peab omama võimna keemias- tööstuse.

Sellest sammuksast lähtudes on Saksas DV pide- valt laiendatud suureid suuri keemianombinaate, nagu keemianombinaat „Buna“ jt., ja ehitab pi- devalt juunde uusi keemiatööstusettevõtteid. Lühikese

ajaga on Sauri Demokraatiline Vabariigi keemia-
tööstus tõusnud maailma keemiatööstuse ühida-
duse. Mitte ühelgi maal ei kasutata sellisel hulgal
plastmassi kui Sauri Demokraatlikus Vabariigis.

Arvutused aastatel 1959-60 nähti ette keemia-
tööstustoodangu kasu 1,9 miljardi marga ulatuses.
Sauri DV omab keemiatööstuse arendamiseks suu-
rel hulgal selliseid väärtuslikke tooraineid, nagu
puuvill, ja naalisool. Kuna puudub tehti seni
vul naftast, siis ehitatakse sotsialismimaade ühi-
se tööna naftajuhe Nõunogude liidust Sauri DV.
Tul läheb naftajuhe Poda. Odeul švedde liinas
ehitatakse nafta ümbertöötlemise ettevõtet. Tulevikus
Sauri DV ei kannata enam ka sellise tooraine
puudumise all nagu nafta.

Hiiglaslikud keemiatehased „Leina“, „Buna“ ja
„Agfa“ peavad seitse aastat lõpuks toodangu kuu-
kordistama.¹

Nafta sissevedu või õigemini sissevool Nõuno-
gude liidust Sauri Demokraatlikusse Vabariiki kas-
vab 1040 tuhandelt tonnilt 1957. aastal 4100 tu-
hande tonnini 1965. aastal.

Suur töö on Sauri Demokraatlikus Vabariigis
tööstusel ees metallitööstuse edasise arendamisel.

1. „Tirabga“ № 277 (15036) 4. oktoober 1959. Tõlge sõnaraam-
nõudega.

Valtsmetalli tootmine ja selle import peab suurenema 4,5 miljonnilt tonnilt 1960. aastal 6,3 miljoni tonnini 1965. aastal. Et saavutada kõrgekvaliteedilise metalli valmistamine ja omahinna alandamine, sellus tuli kõigepealt parandada toodetava raua, terase ja värviliste metallide omadusi.

Käesoleval momendil on Sausa DV tööstusele väga suurel laialdaste kaubandussidemete pidamine. Välismaubandus on vajalik mitte ainult oma tootangu realiseerimiseks, vaid ka sellepärast, et Sausa DV tuleb veel suurt puudust paljudest toorainetest ja peab seepärast toetuma toorainete ja paljude seadmete sisseveole.

Välismaubandusliinud sidemed on aasta aastalt pidevalt laienenud. Eriti tihedad sidemed on Sausa DV majandusel teiste sõjalisvõimade ja eemalt Nõunogude tüduga.

Aastatel 1957. kuni 1965. peab Nõunogude tüdest sissevõetava kooki kogus suurenema 928 tuhandelt tonnilt 1550 tuhande tonnini, malmi sissevedu 417 tuhandelt tonnilt 1600 tuhande tonnini, valtsmetalli 652 tuhandelt tonnilt 1560 tuhande tonnini, vael 15 tuhandelt tonnilt 43 tuhande tonnini.

Pidvalt laenuvad Soma DV kaubanduslikud suhted na kapitalistlike riikidega. Nii näitus võrreldes 1958. aastaga suurenes Soma DV ja Prantsumaa kaubavahetus 1959. aastal 21 protsendi võrra. Tõlmuti 1960. aasta kaubaleping. Selle maht on ligi 85 miljonit marka.

Millised oleksid siin võimalikud seitsmeaastase tööstusliku ülevaate? Plaan näeb kõigepealt ette tööstustootangu kiire kasvutempo. Plaanis kohaneb tööstustootang seitsmeaastase lõpuks tõusma 189%-ni. Üldiselt tööstustootangu tõusu rahalises väärtuses, võib öelda, et tootang tõuseb 59 miljardilt margalt 1958. aastal 111,3 miljardi margani 1965. aastal. Aasta keskmise juurdekasvu moodustab 9,5 protsenti.

Tänu selgele tähtsusele näitajaks on tööstuse tõusu ebaharilikult kiire kasvutempo. Tööstuse kasvab 1965. aasta lõpuks 186 protsendini, sealjuures masinajätkus 200 protsendini ja elektrotehnika tööstuses 270 protsendini. Tööstuse keskmise protsent on 9,2. Kui tööstuse tõusis eelmise 7 aasta jooksul 68 protsenti, siis 1965. aastaks ta suureneb 86 protsenti.

Kapitaalmahutuste suurus tööstuse ja põllumajanduse oli viimase 7 aasta jooksul 24 miljardit marka. Eeloleval seitsmeaastasel moondub ta kooskõlas seitsmeaastase plaaniga 60

miljardit marka.¹ Need on tõised ülesanded, millised võtud sisetraastam plaani Soma Demokraatliku Vabariigi töötajad.

Kõiguti avaldati Soma Demokraatliku Vabariigi Statistika Keskvalitsuse teadaanne rahvamajanduse arendamise plaani täitmisest 1960. aasta esimeses kvartalis. 1959. aasta esimese kvartaliga võrreldes kasvas tööstuslik tootmine 12 protsendi võrra. Sotsialistlikum tööstuse tööliste tööviljakus suurenes 10,5 protsendini.

Kemalluvusega rahvatööstuses ettevõtetes kasvas söetoodang 1960. aasta esimeses kvartalis möödurud aasta sama perioodiga võrreldes 1,9 protsenti. Toodang suurenes metallurgiatööstuses 7,9, keemiatööstuses 9, rasvamaivatööstuses 17,6, elektrotehnikaööstuses 21,3 protsenti jne.²

Need nimused tulemused näitavad, et uue pikema ajalisega majandusplaani võetud ülesanded on Soma Demokraatliku Vabariigi töötajatele jõukaks.

Ei ole kahtlust, et Soma Demokraatliku Vabariigi rahvamajanduse arendamise seitme aasta plaan täidetakse ja täidetakse ennetähtaegselt.

1. Vt. "Tšapaga" № 279. 6 oktoobri 1959. B. 9. lühikirjandus.

2. Vt. "Noorte Hääle" 30 aprill 1960. № 120 (4923). Soma DV rahvamajanduse arendel kiirel tempos.

Lõppkokkuvõte.

Käesoleval silmapilgul esitatakse kaks Saksa riiki, ja see uus kasutab tänapäeval vägijõudid Saksamaa, neid kote lisama, kas ta mõtleb selle all rahuarmastavad sotsialistlikku Saksamaad - Saksaa Demokraatlikku Vabariiki - või imperiaalistide Saksamaad - Saksaa Föderatiivset Vabariiki.¹

Samuti tuleb saksaa tööstuse edusammudest näenides teha vahet rahva huvide arneva sotsialistlikku tööstuse ja löäne-militaristide teenistuses oleva monopolistliku tööstuse vahel.

1945. aastal võin Ida-Saksamaal tegutsenud poliitilised parteid ühinevad Saksamaa Kommunistlikku Partei juhtimisel antifasistlikus blokkis Kommunistliku Partei, jätkates võitlust töölisulaste riidade ühtsuse eest, saavutas Saksamaa Kommunistlikku Partei ja Saksamaa Sotsiaal-demokraatlikku Partei ühendamise ühineus võitlus-

1. Vt, Борьба народов "№10 октябрь 1959, л. 6.

rindes - Saksamaa Sotsialistlikus Riiksparteis

Saksamaa Sotsialistliku Riikspartei, kõigi demokraatlike jõudude ja nõunogude omipatrioonivõgede sõbraline koostöö tulemusena võeti arvele võin Ida-Saksamaal asuvad tööstusettevõtted ja vüdi läbi fašistliku partei, antiivestnativistide, sõjaviidlaste ja kapitalistide varanduste vöörandamine. Arvele võetud ja vöörandatud tööstusettevõtted anti kohaline sassa oma-valitruorganite käsutusse.

Saksamaa Sotsialistliku Riikspartei jühtimisel vüdi läbi tööstuste puhastamine avalikust ja varjatud vaenlastest, laiendati tööstusettevõtete tööjõuga varustamise küsimus ja tömmati laiad rahvamassid kaasa vöitluse tööstuse arendamise eest.

Nõunogude liidu ja teiste sotsialistlike riikide abiga saadi üle rannustest toor- ja kütteainetega varustamise alal ja alustati ühtlasi olemasoleva muumise, kaalisoda ja rauamassi tootmise laiendamist.

Sassa Demokraatliku Sakariigi moodustamine oli võimsas vastulöögis lääneriikide lõhestuspoliitikale ja lõi kindlad alused rahvamajanduse planeerimise alustamiseks.

Sõeri jühtimisel koostati rahvamajanduse arendamise kahe aasta plaan aastatel 1949-50

Kaks aastat plaaniga võeti ellu rida tähtsaid ülesandeid rahvetööstuse edisarendamiseks, varustati tööstusettevõtteid tööliste riidadest võrreldu juhtiva kaadriga ja lahendati osaliselt inegi küsimus, kuidas väetöölini ja eraltnvõtteid plaanimajanduse raames tööle rakendada.

1950. aastal kindlustas Sotsiaa Demokraatline Vabariik oma tööstuse kindlad arenguperspektiivid, astudes sotsialismimaade vastastikkuse abistamise nõunogu liikmeks.

Sotsiaa Sotsialistlikke Rihtuspartei Poliitbüroo leidis, et olid loodud võin eeldused pikemaajalise rahvamajandusplaani koostamiseks. Partei vahetus juhtimisel koostati esimene viisaastane plaan aastateks 1951 - 1955.

Esimene viisaastane plaani elluvõtmise tulemusena loodi oma laevahitustööstus ja energiatööstus. Tunduvalt tõusis töövõime. Suurenenud metallivajaduste rahuldamiseks ehitati uued suured metallurgia kombinaadid, kõrge kvaliteedilise terase saamine ehitati uut tüüpi kõrghajud ja töötati välja konutootmise tehnoloogia pruunsoest.

Koogsa taastamistöö ja esimene viisaastane jooksmul saavutatud tulemused näitasid, et tööstuse alal planeeritud ülesanded olid tööliste jõukohased. Sotsiaa Demokraatlik Vabariigi valitsus

ja Sotsaalse Sotsialistliku Ühtsuspartei eni-
nid rahvale arutamiseks ja kinnitamiseks teise
viisaastaku plaani. Algas võitlus uute, kõrgen-
datud nõuete täitmise eest.

Tänu viisaastaku kulges tööstuses moderni-
seerimise tähe all. Vananenud siniseadised asenda-
ti uutega, töötati välja uued tehnoloogilisi-
sed protsessid, tõsteti tööpinnade kiirust ja
kõikjal, kus vähegi võimalik, rakendati ula-
tuslikult mehhaniseerimist. Nende abinõude
tulemusena suurenes oluliselt malmi- ja terase
toodang.

Tekstiil- ja pabertööstuses pöörati peatähelepanu sin-
teetiliste toorainete valmistamisele tekstiil- ja
kergetööstuse vajaduste rahuldamiseks. Selle tule-
musena saavutati eriti häid tulemusi kum-
mi- ja kangaste valmistamisel.

Energiamajanduses oli pöördelise tähtsusega
sündmus aatomielektrijajaama ehitamine.
Kuna Sotsiaalse Demokraatlikus Vabariigis leidis
väga suurt hulga uraanimaa, oli aatomi-
energia kasutamise võtmisel väga suur tähtsus.

Sotsaalse Sotsialistliku Ühtsuspartei ar-
dis teise viisaastaku aastatel puustava löö-
gi revisionistide õõnestustegevusele partei rida-
des. Revisionistide väärarvamused põhjustati
ja nad kõrvaldati parteist.

Käesoleval ajal lahendavad sausa tööli-
sed edumalt selgi ulatuslikuma majandusplaa-
ni - sihtsaastakavplaani ülesanded.

Ei ole kahtlust, et Sausamaa sotsialistliku
ühenduspartei juhtimisel täidavad töölied ka
üks põhilist ülesannet: mooduda tääne-
Sausamaast kõrgi tähtsamate tööstusharude
toodangu poolst ja saavutada 1965 aas-
taks sotsialismi lõplik võit Sausa Demokraat-
likus Vabariigis.

Veel mõne aasta eest unistati Bonni'st, et
majandusliku blokaadiga on võimalik Sausa Demo-
kraatlikku Vabariiki põlviti suruda. Majandus-
lik blokaad kukkus läbi lühikese aja jooksul.
Bonni valitvate ringkondade poolt aetava Sausa
Demokraatlikku Vabariigi majandusliku iso-
leerimise poliitika läbikukkumist räägib ku-
junevalt ka see fakt, et isegi mitmed tääne Sausa-
samaa suuremad firmad on astunud koos-
tööle Sausa Demokraatlikku Vabariigi ettevõtte-
tega. Viimast täidetakse tellimusi mõne kol-
mandale riigile.

Prantsuse kodanliku ajalehe „Express“ toi-
metaja kirjutas: „Arvatakse Ida-Sausamaa kü-
lastunud olevad ainult ühele järelmaksule: Ida-
Sausamaa riik ei lagune. See töötab lääne
vahjuss.“

Saasa Demokraatlikku Vabariiki töölistel leid-
 sid teid ja vahendeid kõigi energiavarude täie-
 linnus äraankutamiseks. Teind sotsialismimaad ula-
 tandid saasa töölistele abistava käe ja varustused
 Saasa Demokraatlikku Vabariiki püüdnud kor-
 ainet ja sõega. Eriti suurt abi on Saasa Demo-
 kraatlik Vabariik saanud Nõunogude Liidu
 rahvastelt. Peale materiaalse toetuse on Nõu-
 nogude Liit jaganud Saasa Demokraatlikku Va-
 barüügiga oma riiklikke kogemusi suurtööstuste
 ehitamisel, sotsialistliku võitlemise organiseerimise
 ja tööstuse parema mekhaniseerimise alal.

Sotsialismimaade kõige läänepoolsem
 ulprost, Saasa Demokraatlik Vabariik, võlgneb
 tehtud edusammud asjaolule, et töötajaid
 juhib Saasamaa Sotsialistlik Ühtsuspartei, ja et
 kõik Saasamaa Sotsialistlik Ühtsuspartei poolt
 tehtavad sammud leiavad kindlat toetust teiste
 sotsialismimaade ja nemalt Nõunogude Liidu
 tööliste poolt.

Viimase tööstusega Saasa Demokraatlik
 Vabariik suurendab kogu oma tööstusliku
 võimuse Saasamaa lõhestatuse likvideerimise
 ja rahu ast peitava võitlemise teinistuse.

Kasutatud kirjandus.

I marksismi' klamineud ja teoreetilineud

1. Marx, Karl. Kapital I, Tallinn 1953.
2. Ульбрихт, Вальтер. К истории новейшего времени. Москва 1957.

II Dokumentid ja materjalid

1. Германская Демократическая Республика. 250 вопросов и ответов. Москва 1954.
2. Германская Демократическая Республика. 300 вопросов и ответов. Москва 1959.
3. Конституция и законодательные акты Германской Демократической Республики. Москва 1953.
4. Образование Германской Демократической Республики. Документы и мате-

рисам 1950. Государственное издательство политической литературы.

5. Планирование народного хозяйства Германской Демократической Республики. Сборник документов. Москва 1952.

6. Развитие экономики Европейских стран народной демократии. Обзор за 1955. Москва 1956.

7. Развитие экономики Европейских стран народной демократии. Обзор за 1957. Москва 1958.

III монографии.

1. Алексеев, С. ГДР - отом миролюбивых сил немецкого народа. Москва 1954.

2. Белоусов, Р. А. Развитие тяжелой промышленности в Германской Демократической Республике. Москва 1958.

3. Герцович, Т. Б. Развитие легкой экономики

6. Германской Демократической Респуб-
лике. Москва 1954.

4. Чодокровский, А. Н. Национализация
в Европейских странах на-
родной демократии. Москва 1956.

5. Кёниг, И. Об экономическом развитии
ГДР. Издательство. Знание 1958.

6. Хирсанов, А. Борьба за единую независи-
мую Германию. Москва 1951.

7. Мельников, Д. Германский вопрос и Евро-
пейская безопасность. Москва 1955.

8. Меркуров, Г. Борьба немецкого народа за
мир и единство Германии.
Москва 1958.

9. Мухин, А. И. Германская Демократичес-
кая Республика. Экономико-
географический очерк. Москва
1957.

10. Харахашьян, Б. Экономика ГДР на новом
подъеме. Москва 1956.

11. Утебаков, Г. Н. Спроуменельство соцуа-
мизма в Германиской Демократической Рес-
публице. Москва 1959.

IV Ajalehed

1. „Die Wirtschaft“ № 13. 1959 10 Jahre Rat
für gegenseitige Wirtschaftshilfe.
 2. „Neues Deutschland“ 1956. aastanäin.
 3. „Neues Deutschland“ 1957. aastanäin.
 4. „Neues Deutschland“ 1958. aastanäin.
 5. „Noorte Käl“ 1959. aastanäin.
 6. „Noorte Käl“ 1960. aastanäin.
 7. „Frabga“ 1958. aastanäin.
 8. „Frabga“ 1959. aastanäin.
 9. „Rahva Käl“ 1959. aastanäin.
 10. „Rahva Käl“ 1960. aastanäin.
- (see ilmusid numbriid)

V Ajamirjad

1. „Alike agitatorile“ № 18. september 1959.
M. Vasiljev. Kümme aastat Sotsia Deme-
kraatlikku Nõukogu.
2. „Большевик“ № 14. июль 1950.
Вильгельм Тук. Отрепный доклад на
третий партийном съезде о работе Цетн-
рального Травления СЕТТ.

3. "Вопросы истории" №10 октябрь 1959.

О. Гротеволь. 10 лет ГДР.

4. "Коммунист" №10 июль 1958.

Вальтер Ульбрихт. Борьба за мир,
за победу социализма, за националь-
ное возрождение Германии как ми-
ролюбивого демократического госу-
дарства.

Sisukord.

Sissejuhatus	lk. 3
1. I pt. Tööstuse olukord Sola-Saksa- maal sõjajärgsetel aastatel.	lk. 13
2. II pt. Saksa Demokraatliku Vaba- rüügi moodustamine ja üleminek plaanimajandusele.	lk. 43
3. III pt. Tüine viisaastakuplaan. Saksa Demokraatliku Vabariigi töös- tuse tulevikuplaanid.	lk. 87
Lõppkokkuvõte	lk. 145
Kanitatud kirjandus	lk. 151
Sisukord	lk. 156